ÎNTÂLNIRI CU OAMENI IUBITORI DE DUMNEZEU

(Mărturii cu şi despre părintele Teofil Părăian)

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 4

Partea întâi: MĂRTURIILE PĂRINTELUI TEOFIL PĂRĂIAN 6

Cap. 1. Părintele Teofil – Omul bucuriei 6
Părintele Teofil – o autobiografie radiofonică 6
Întâlniri cu oameni iubitori de Dumnezeu 32

Cap. 2. Sfaturi duhovniceşti 45
Un program de viaţă duhovnicească 45
Câteva concluzii duhovniceşti 54

Partea a doua: MĂRTURII DESPRE PĂRINTELE TEOFIL PĂRĂIAN 64

Cap. 1. Darul lui Dumnezeu – Părintele Teofil la 80 de ani 64
Teofil - cel mult odihnitor de oameni *(ÎPS Mitropolit Teofan Savu)* 65
Un dar de la Dumnezeu *(ÎPS Mitropolit Laurenţiu Streza)* 67
Calea de mijloc *(ÎPS Mitropolit Serafim Joantă)* 68
Omul lui Dumnezeu *(ÎPS Arhiepiscop Andrei Andreicuţ)* 70
Părintele Teofil luminează şi va lumina *(PS Episcop Vasile Someşanul)* 71
Un prilej de bucurie pentru toţi *(PS Episcop Paisie Lugojanul)* 72
Un zâmbet pentru Dumnezeu *(PS Episcop Sofian Braşoveanu)* 73
Duhovnicul mănăstirii noastre *(Arhim. Ilarion Urs)* 74
Un semn al Împărăţiei *(Arhim. Andrei Barbu)* 75
„Să ştii, sunt un om fericit" *(Protos. Matei Bilauca)* 76
Un om al echilibrului *(Protos. Iustin Miron)* 79
Părintele răspândea multă bucurie *(Maica Semfora Ştefan)* 80
Teofil Părăian, fără lumină, dar luminat *(Pr. Prof. Konstantin Karaisaridis)* 81
Catehetul neamului românesc *(Pr. Jan Nicolae)* 82
Osteneală şi silinţă *(Pr. Cornel Urs)* 83
Bucuria harului Duhului Sfânt *(Pr. Florin Botezan)* 84
Braţele părinteşti *(Pr. Petru – Ioan Ilea)* 85
Veniţi de luaţi bucurie! *(Pr. Ioan Gînscă)* 87
Părintele Teofil – un loc principal în www.nistea. com *(Pr. Iulian Nistea)* 88
Un om al bucuriei duhovniceşti *(Adrian Lemeni)* 89
Din ospăţul credinţei *(Marcel Glăvan)* 91
Eu îl consider un sfânt *(Sorin Stoian)* 93
Părintele bucuriei *(Lucia Bredău)* 94
În umbra luminii *(Radu Negrilă)* 95
Un bătrân frumos *(Gabriela Meşter)* 96
Un om care şi-a învins propriul iad *(Ciprian Buznăr)* 97
„De ce să nu crezi?" *(Maria Moldovan)* 98
Acest om a fost orb din naştere? *(Claudiu Răducu)* 99
Un om adevărat care şi-a luat viaţa în serios *(Viorel Simuţ)* 100

Cap. 2. In memoriam Părintele Teofil 101
Va fi şi în ceruri o candelă aprinsă *(PF Patriarh Daniel Ciobotea)* 101
Se duce să vadă zâmbetul lui Dumnezeu *(ÎPS Mitropolit Laurenţiu Streza)* 103
Nu ne putem imagina un părinte Teofil în veşnicie fără ucenicii lui din această lume *(ÎPS Mitropolit Teofan Savu)* 107
Bucuria şi lumina lui erau molipsitoare *(ÎPS Mitropolit Iosif Pop)* 109
O icoană sfântă în colţişorul sufletului nostru *(ÎPS Arhiepiscop Andrei Andreicuţ)* 111
Scara fericirii Părintelui Teofil *(PS Episcop Macarie Drăgoi)* 112
Avem un rugător în Împărăţia cerurilor *(PS Episcop Andrei Făgărăşanul)* 114
A avut o disponibilitate specială pentru Timişoara *(PS Episcop Paisie Lugojanul)* 115
Omul cu cea mai mare credinţă în Dumnezeu din câţi am întâlnit *(PS Episcop Sofian Braşoveanu)* 116
S-a mutat la cer apostolul bucuriei creştine *(Arhim. Andrei Coroian)* 121
„Dacă o să fii lângă mine, te duc direct în rai!" *(Protos. Matei Bilauca)* 123
„Slavă lui Dumnezeu pentru toate! Să ne vedem în rai!" *(Protos. Mihail Bobârnat)* 124
Părintele Teofil – prieten pentru veşnicie *(Pr. Claudiu Precup)* 127

Părintele Teofil a fost un hohot de lumină *(Pr. Jan Nicolae)* 130
Chipul bucuriei duhovniceşti *(Pr. Florin Botezan)* 132
Întâi Dumnezeu şi apoi omul *(Adrian Lemeni)* 133
Apostol al tinerilor *(Stelian Gomboş)* 135
Omul care a pus suflet în tot ce a făcut, care a avut entuziasm în fiecare clipă, care şi-a trăit viaţa fără rest *(Sebastian Moldovan)* 136
POSTFAŢĂ 137

CUVÂNT ÎNAINTE

Am lucrat cu bucurie la apariţia acestei noi cărţi a regretatului nostru părinte arhimandrit Teofil Părăian, carte pe care dânsul a intitulat-o *„Întâlniri cu oameni iubitori de Dumnezeu”*. Nu am făcut altceva decât să „filtrez” cu atenţie interviurile părintelui pe de o parte, iar pe de altă parte mărturiile celor care l-au cunoscut pe părintele şi care au avut un cuvânt de spus despre el.

Trebuie să spunem, din capul locului, că părintele Sabin Vodă, redactor la postul de radio „Reîntregirea” din Alba Iulia are meritul de a contribui în mare măsură la apariţia acestei cărţi, deoarece toate interviurile cuprinse aici au fost realizate la Alba Iulia, pentru ascultătorii postului de radio „Reîntregirea”, pentru ca mai apoi la dorinţa părintelui Teofil Părăian toate acestea să se închege într-un frumos mănunchi de mărturii de viaţă şi de sfaturi duhovniceşti.

„Întâlniri cu oameni iubitori de Dumnezeu” surprinde într-un mod fericit un eveniment din viaţa părintelui Teofil Părăian şi anume cei 80 de ani de viaţă pe care părintele i-a împlinit pe data de 3 martie 2009. Cu acest prilej, tot părintele Sabin Vodă a venit cu iniţiativa să realizeze interviuri cu cei care l-au cunoscut în mod direct pe părintele Teofil. Au rezultat o serie de mărturii emoţionante, la care se pot adăuga multe altele ale *„celor mulţi”* care l-au cunoscut pe părintele şi care au fost „atinşi” într-un fel de darul lui Dumnezeu revărsat prin Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Teofil Părăian.

Chiar pe patul suferinţei fiind, părintele Teofil se bucura de fragmentele acestei cărţi, când i se citeau. Aşa a vrut bunul Dumnezeu ca această carte să nu apară în timpul vieţii părintelui şi să fie îmbogăţită şi cu alte mărturii despre părintele, de data aceasta *„In memoriam”*.

Mărturiile părintelui Teofil sunt de o rară frumuseţe, rivalizînd parcă cu *„Amintirile din copilărie”* ale lui Ion Creangă. Sugestive sunt aceste rânduri:

> *„Mi-e drag să mă gândesc la părinţii mei, la fraţii mei, la prietenii de odinioară, la prietenii de acum, la oamenii din satul meu care nu mai sunt acum, mi-e drag să mă gândesc la împrejurări liniştitoare, la împrejurări frumoase, la oamenii care m-au ajutat, la oamenii care s-au implicat cumva la viaţa mea, la existenţa mea morală şi spirituală. Mi-e drag să mă gândesc la lucruri frumoase pe care le-am învăţat, la poezii de Zorica Laţcu, la poezii de Coşbuc, la poezii de Goga, la tot ce am adunat eu aşa frumos...”*.

Părintele Sabin Vodă a realizat prima *„autobiografie radiofonică”* a părintelui Teofil pe care a cuprins-o mai apoi în cartea *„Să luăm aminte”* apărută la Alba Iulia în anul 2003, o autobiografie sintetică faţă de cea cuprinsă în cartea *„Cine sunt eu? Ce spun eu despre mine”* apărută la Sibiu, în acelaşi an, din iniţiativa mitropolitului de atunci al Ardealului Dr. Antonie Plămădeală. Însă pentru că una e să citeşti despre viaţa părintelui şi alta e să-l asculţi pe dânsul cum povesteşte, această *„autobiografie radiofonică”* a fost cuprinsă şi în cartea de faţă nu numai în format text, ci şi în format audio. De fapt toată cartea este şi în format audio, prin CD-ul ataşat cărţii, fiind a doua carte gândită în acest fel, după *„Fereşte-te de rău şi fă bine”*.

„Întâlniri cu oameni iubitori de Dumnezeu” are două părţi distincte, bine definite: *mărturiile părintelui Teofil Părăian* despre sine şi despre oamenii

deosebiţi pe care i-a cunoscut şi *mărturiile despre părintele Teofil Părăian* (respectiv capitolele *„Darul lui Dumnezeu – Părintele Teofil la 80 de ani”* şi *„In memoriam Părintele Teofil”*), mărturii pe care părintele Sabin Vodă le-a primit de la ierarhi, de la stareţi, de la duhovnici, de la fii duhovniceşti, de la prieteni şi de la apropiaţi ai părintelui Teofil. Ambele au valoare de document. Şi tot cu valoare de document sunt şi concluziile duhovniceşti pe care ni le transmite părintele Teofil Părăian în această carte.

Spunea părintele Teofil, cu părere de rău, că de la părintele Arsenie Boca nu ne-au ajuns nişte gânduri de la bătrâneţe, nişte „concluzii”, ci numai ce a scris părintele la tinereţe în *„Cărarea Împărăţiei”*. De ce sunt importante concluziile? Pentru că omul „ajunge” la nişte concluzii. Mai spunea părintele:

> *„Voi de la mine aveţi nişte concluzii şi voi porniţi cu concluziile mele şi va fi mai uşor”.*

Dacă ar fi să vorbim în limbaj matematic atunci am spune că la *„ipotezele”* vieţii noastre avem *„concluziile”* părintelui Teofil pe care trebuie să le *„demonstrăm”* fiecare în împrejurările concrete ale vieţii în care trăim. Rezultatul îl ştim dinainte, dar trebuie să ajungem la el; îl ştim pentru că l-am văzut în viaţa părintelui în care s-a împletit bucuria cu dragostea, credinţa cu lumina, rugăciunea cu nădejdea şi nu în ultimul rând prietenia şi iertarea cu braţele părinteşti.

Pr. Dr. Petru – Ioan Ilea

Cluj-Napoca, 13 noiembrie 2009
Sfântul Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului

Partea întâi: MĂRTURIILE PĂRINTELUI TEOFIL PĂRĂIAN

Cap. 1. Părintele Teofil – Omul bucuriei

Părintele Teofil – o autobiografie radiofonică

- Părinte Teofil, vorbiţi-ne vă rugăm puţin despre copilăria Sfinţiei Voastre.

Eu, mi-aduc aminte cu bucurie de vremea copilăriei mele, de satul în care am venit pe lume, de părinţii mei, de fraţii mei, cei trei: sora mea şi doi fraţi.

M-am pomenit într-un sat în care Biserica era în centru pe un deal şi este şi acum tot aşa; deci era în faţa tuturor celor care priveau spre dealul unde era Biserica şi era cumva şi în centrul gândirii oamenilor; totul se desfăşura în raport cu Biserica. În Dumineci şi sărbători oamenii luau parte la sfintele slujbe - mă duceau şi pe mine părinţii mei. M-am pomenit, aş putea zice, într-un fel în Biserică sau lângă Biserică. Am mers la Biserică într-o vreme în care nici nu înţelegeam că se spune ceva cu noimă, cu rost în Biserică, mi se părea că se scot doar nişte sunete care n-aveau o însemnătate pentru mine pentru că nu eram la măsura să înţeleg însemnătatea cuvintelor, rostite sau cântate în Biserică.

Părinţii mei n-au fost deosebit de credincioşi, dar s-au încadrat în tradiţia satului, în tradiţia Bisericii. Ştiau şi ei de rânduiala de a merge la Biserică, de-a ne duce pe noi, de-a învăţa rugăciuni; ne puneau să ne rugăm seara, ne rugam împreună la masă; ziceam „Tatăl nostru” înainte de masă. Am învăţat din copilărie „Tatăl nostru” şi „Îngerelul”, nici nu-mi aduc aminte când le-am învăţat sau cum le-am învăţat, mi-aduc aminte doar că le spuneam şi mai spuneam şi alte rugăciuni, rugăciuni populare:

„Cruce-n Cer, Cruce-n Pământ,
Cruce-n locu-n care mă culc,
Cruce-n casă, Cruce-n masă,
Îngerii pe jur de casă,
Dumnezeu cu noi la masă.

Sfântă Cruce culcă-mă,
Duhule deşteaptă-mă,
Fiule umbreşte-mă,
Precesto păzeşte-mă.
Pe preasfântă Cruce-o fac,
Şi mă culc noaptea cu drag,
Şi o fac pe trupul meu,
În numele lui Dumnezeu.
Biserică cerească,
Cântare îngerească,
Dumnezeu Sfântul de boală să ne păzească,
Şi să ne mântuiască.

Sfântă Cruce armă dulce,

Fii cu mine pe unde m-oi duce”.

Erau rugăciuni la ordinea zilei, rugăciuni pe care le spuneam în fiecare seară sub îndrumarea mamei în special.

- V-au rămas anumite cuvinte sau povăţuiri de la părinţii Sfinţiei Voastre?

Mi-au rămas cuvinte care se spuneau în casa noastră. Tata spunea:

„Când lucrii ceva, lucră aşa să nu mai lucre cineva după tine”;
„Nu tace o gură, nu tac o sută!”;
„Nu sta fără lucru că-i păcat”.

Sau, când venea vreo împrejurare. De exemplu, când am plecat la şcoală, la Cluj, departe de casă, zicea mama:

„Nu-ţi uita de Dumnezeu, nu-ţi uita de rugăciune”.

Iată, un cuvânt cu care am călătorit toată viaţa şi pe care l-am împlinit la vremea potrivită şi după aceia; sunt nişte lucruri care s-au imprimat în conştiinţa mea.

Fraţii mei au fost buni cu mine, m-au ajutat. Eu m-am pomenit în lumea aceasta fără vedere, am intrat în viaţa conştientă fără vedere, ceea ce înseamnă că n-am văzut niciodată. Cu un mic rest de vedere făceam deosebire între lumină şi întuneric, între alb şi negru, fără să pot prinde nuanţe de exemplu de roşu, de albastru, de galben. Pentru mine galbenul era tot alb, pentru mine albastru era tot negru.

Deci, nu eram introdus într-o înţelegere a lucrurilor aşa cum apar ele pentru oamenii cu vedere.

- Cum aţi primit această stare de fapt, această neputinţă pe care Dumnezeu va dat-o, această cruce, până la urmă?

Am primit-o foarte uşor pentru că am învăţat de la alţii că nu văd. Nu cred că am gândit vreodată că toţi oamenii nu văd, mi-am dat seama că ceilalţi au un plus pe care eu nu-l am, dar nu înţelegeam pentru că uneori când trebuia să fac un lucru, sau când voiam să fac un lucru, ai mei din jurul meu, ziceau:

„Mă tu nu poţi face asta, că nu vezi”.

Eu nu ştiam ce înseamnă să vezi şi să nu vezi, dar îmi dădeam seama că sunt într-o situaţie de inferioritate faţă de ceilalţi, din punctul ăsta de vedere, al înţelegerii, al orientării, pentru că dacă voiam să fac ceva ce fac ei nu puteam să fac.

Să luăm aşa nişte cazuri din sfera copilăriei, în sensul acesta că un copil obişnuit care voia să bată mingea de perete, o bătea de perete, o lua în mână şi iarăşi bătea şi aş fi vrut să fac şi eu aşa ceva şi nu puteam. Eu când luam mingea în mână şi o băteam de perete, dintr-o dată o şi scăpam pentru că n-aveam cum să o mai prind o dată în mână. Asta mi-a dat de gândit.

După aceia am fost la o şcoală specială, sigur că tot dintr-o trebuinţă că nu puteam să merg la şcoală obişnuită şi asta mi-a dat de gândit şi mi-a dat să înţeleg că lucrurile cu mine se petrec altfel decât se petrec cu ceilalţi.

- Părinte, unde aţi început şcoala? Aţi făcut o şcoală specială?

Şcoala am început-o la Cluj în 1935, când aveam 6 ani şi jumătate. Am început cu o profesoară devotată, care s-a ocupat bine de noi. La şcoală am cunoscut lucruri pe care în natură nu le puteam cunoaşte, sau le puteam cunoaşte doar în condiţii speciale şi n-am avut cum.

De exemplu, o raţă. Noi n-am aveam raţe acasă, dar am avut la şcoală raţă împăiată; am pus mâna pe raţă, pe ciocul ei, pe aripile ei, pe tot ce are, pe picioarele ei, pe pieliţa de la picioarele raţei, avea şi un boboc lângă ea tot aşa.

Şi ai noştri nu aveau raţe, dar aveau vecinii şi când m-am dus acasă după ce am cunoscut o raţă împăiată m-am mirat de pildă de ce raţa vie n-are pieliţa dintre degetele de la picioare cum era cea împăiată care era uscată.

Sunt nişte lucruri aşa care surprind cumva pe oamenii care nu au trăit în sfera asta.

Sau, gâsca, tot la şcoală am pus mâna pe o gâscă împăiată. Gâşte erau şi în satul meu, dar n-aveam la noi şi n-aveam cum să ajung să pun mâna pe o gâscă, deşi le auzeam pe lângă mine. Erau nişte treburi care altfel se reflectau în conştiinţa mea şi altfel în conştiinţa celor care le vedeau, care ştiau cum sunt.

Îmi aduc aminte că mi-a spus o dată bunicul meu, când eram foarte mic cred, nici nu ştiu câţi ani aveam, că găina are două picioare. Eu mă miram, cum găina care are două picioare şi care nu-i dreaptă, cum de nu cade în faţă? Nişte gânduri de copil.

Fraţii mei au fost foarte buni cu mine, mama le spunea mereu:

„Pe el să-l duceţi numai pe potecă, adică numai pe cărare”.

La noi ploua se făcea noroi, se făceau bulgări - ziceam noi bruşi -, şi fraţii mei puteau să meargă şi prin bruşi, dar pe mine trebuiau să mă ducă totdeauna pe cărare, pe potecă cum ziceam noi.

- Părinte, vă întreb ca unul care m-am născut cu vedere: cum v-aţi apropiat dumneavoastră, mic fiind, de lucruri, de obiecte. Cum se alcătuiau ele în mintea Sfinţiei Voastre?

Se alcătuiau prin pipăit, adică orice lucru îl înţelegeam în măsura în care puteam să pun mâna pe el.

Ştiam cum e o masă, cum e un scaun, cum e laviţa din casă, cum este patul; toate lucrurile acestea ştiam cum sunt pentru că puteam să pun mâna pe ele. Or, cele pe care nu puteam pune mâna n-aveam cum să-mi dau seamam de ele. După aceea fraţii mei prindeau păsări, îmi arătau o vrabie, un pui de vrabie, ştiu eu, alte păsări care le prindeau ei, ajungeau şi-n mâna mea.

Şi după aceea la şcoală am învăţat despre anumite păsări, animale pe care le aveam în mulaj de ghips, păsări împăiate, toate astea le-am învăţat prin contactul cu ele.

Erau colegi de-ai mei de la oraş care nu ştiau cum e un porc, cum e un purcel, cum e un viţel, cum e un bou, o vacă şi aşa mai departe, pentru că la oraş nu era aşa ceva, or eu fiind între ele acolo la ţară îmi dădeam seama de ele cum sunt, tactil, nu vizual.

- Să revenim la anii de şcoală; aţi spus că aţi început mai întâi la Cluj. Câţi ani aţi făcut la Cluj?

Am făcut 5 clase. Părinţii mei au aflat de şcoala de la Cluj. Mai întâi, m-au dus la Maglavit unde am cunoscut realităţile de acolo atât cât le poate cunoaşte un copil şi nu s-a întâmplat nimic din ceea ce au aşteptat părinţii mei să se întâmple. Atunci, pentru că ştiau părinţii mei că există o şcoală la Cluj, şi pentru că aveam nişte rude la Floreşti, lângă Cluj - un unchi al mamei mele, frate cu bunicul meu -, care s-au interesat de posibilitatea de a fi încadrat şi eu la şcoala respectivă, a mers tata cu mine şi m-a lăsat acolo în mediul care era format în şcoală, de ceilalţi colegi, de profesori şi am stat acolo un an de zile, adică un an şcolar, din septembrie 1935 şi până în iunie anul următor, deci până în iunie 1936.

În 1936 în iunie o venit tata după mine şi m-a dus acasă şi când am ajuns acasă, am crezut că am ajuns într-un mediu cu totul diferit. Nu îmi mai aduceam aminte. Ştiam mediul de la şcoală, dar nu îmi mai aduceam aminte de mediul din care am plecat. Mi se părea curios cum vorbesc oamenii în dialect.

A întrebat-o pe mama un vecin de acolo dacă am venit eu acasă, dar eram eu de faţă.

- *„No, o venit cochilu acasă?”.*

Şi mama a spus:

- *„Ie, babo!”.*

Când o spus mama: „ie”, aşa m-am mirat că de ce nu zice „da”, pentru că eu am uitat cum era la noi în sat şi aşa a trecut anii. În vacanţele mari veneam acasă la părinţi şi în vacanţele mici mai mergeam la Floreşti, la rudele de acolo. Şi rămâneam şi acolo pentru că atunci nu era cum e acum să vină mereu părinţii la copii să-i aducă la sfârşit de săptămână. Era foarte greu, era şi departe şi drumul costa foarte mult. Aşa că trecea câte un an şcolar până când mai ajungeam o dată acasă.

Asta a fost până în 1940 când am terminat clasa aV-a şi când nu m-am mai putut duce la Cluj - în clasa aVI-a -, pentru că în urma Dictatului de la Viena, partea de nord a Transilvaniei a fost ocupată de unguri. Şi a stat aşa până în 1945, până la sfârşitul războiului şi eu între timp am rămas acasă 2 ani până-n 1942, şi în 1942 am reluat şcoala la Timişoara.

- Părinte, mă iertaţi, în aceşti primi ani aţi învăţat deja să citiţi în braille?

Da. În prima clasă am ştiut să citesc în braille, numai nu ştiam şi să scriu pentru că în braille lucrurile stau aşa: la citit se citeşte de la stânga spre dreapta şi pentru că se scrie de la dreapta spre stânga, la şcoală nu se învaţă scrisul şi cititul deodată, ci se învaţă în clasa întâia cititul, numai cititul, şi în clasa a II-a abia se învaţă scrisul, pentru că scrisul e invers decât cititul.

La scris, ca să nu se facă confuzii, punctele din stânga, de la citit, se scriu la dreapta. Aşa a fost rânduită şcoala încât în clasa întâia am învăţat să citesc, şi în clasa a II-a am învăţat şi să scriu.

- Spuneţi-ne puţin de ce scrisul se face de la dreapta spre stânga?

Pentru că aparatul de scris este făcut în aşa fel încât se scrie pe partea cealaltă a hârtiei. Deci ai hârtia în faţă, ai un aparat în care este

cuprinsă şi literele pe care le faci, ca să fie la citit cum trebuie la citit, trebuie făcute de la dreapta spre stânga, pentru că apar pe partea cealaltă a hârtiei.

- Trebuie spus că literele nu sunt literele obişnuite.

A, nu sunt litere, sunt un fel de litere de coduri de litere. Adică scrisul acesta braille se bazează pe 6 puncte alăturate aşa: 1, 2, 3, 4, 5, 6. La citit 1, 2, 3, sunt la stânga, iar 4, 5, 6 la dreapta; la scris 1, 2, 3 sunt la dreapta, iar 4, 5, 6 la stânga. Se citeşte cu degetele pe hârtia găurită; respectiv e boltită din felul cum se realizează scrierea aceasta.

Eu am învăţat cum se învăţa la şcoală. Am avut o profesoară devotată care se ocupa foarte mult de noi, care ne era ca o mamă. Binevoitoare, ea de fapt nu a fost căsătorită şi a rămas necăsătorită toată viaţa; a murit la 83 de ani. Am ţinut legătura cu ea şi după ce am terminat şcoala. A locuit în Braşov în ultimi ani ai vieţii ei şi, când mergeam la Braşov, o mai căutam.

Am învăţat tot ce se poate învăţa la o şcoală specială şi cu asta am pus temelie la cealaltă vreme a vieţii mele.

În 1940, cum am zis, am rămas acasă în familie cu părinţii mei. Părinţii mei au fost oameni de la ţară, oameni cumsecade. N-aş putea zice cum a spus Sfânta Tereza de Lisieux că: „Am avut părinţi sfinţi", dar totuşi am avut părinţi oameni cumsecade. Au muncit foarte mult, au avut mâini bătătorite - cum îmi plac mie mâinile. La fel şi fraţii mei când au putut să lucreze deja, au lucrat şi au avut şi ei mâini bătătorite. Şi aşa au trecut cei 2 ani.

În 1942 m-am dus la Sâmbăta la mănăstire să mă fac călugăr. Aveam 13 ani şi jumătate. Un preot de la mine din sat care acum încă trăieşte şi el în Blaj, care e din 1916 (în septembrie va împlini 86 de ani), mi-a spus pentru prima dată de părintele Arsenie Boca. Ştia de el sau îl cunoştea, chiar nu ştiu. Era un preot tânăr venit de la oraş în sat. Nu s-a prea putut adapta, a stat 2 ani preot acolo împreună cu un alt preot din satul nostru. Satul nu era prea mare: avea 400 de numere. A fost împărţit în două, în două parohii, sau în două sectoare de parohie. Şi părintele acesta, un om cu cultură teologică bine pusă la punct, cu talent la scris (scria la reviste bisericeşti, la publicaţii bisericeşti), mi-a spus pentru prima dată de părintele Arsenie şi de călugărie.

Până în 1942 am învăţat să scriu la maşina de scris. Unchiul meu, fratele lui tata, era primar în sat, şi în felul acesta eram în legătură cu cei de la primărie, respectiv cu notarul, cu soţia lui (soţia lui era învăţătoare, trăieşte şi acum la Timişoara).

- Aţi învăţat la maşina de scris obişnuită?

Da, la maşina de scris obişnuită. Eu ştiam că se poate scrie la maşina de scris, nu ştiam cum e o maşină de scris. Aveam, când eram la şcoală la Cluj, un coleg care avea maşina lui de scris. Tatăl lui fiind comerciant şi având bani i-a cumpărat o maşină de scris, pe care o ţinea în biroul şcolii. Şi mergea acolo cu un pedagog şi învăţa să scrie la maşina de scris. Eu l-am întrebat cum se procedează la scris şi el mi-a spus:

„Se aşează degetele pe anumite clape şi după aceia muţi degetele acolo unde ai trebuinţă ca să baţi literele care nu sunt sub degete, dar prima dată îţi aşezi mâinile pe poziţia iniţială".

Şi poziţia iniţială era pe rândul al II-lea de sus. Aşa a învăţat el şi aşa am învăţat şi eu, şi am practicat scrisul la maşină tot timpul. De pe poziţia de pe

rândul al II-lea, deşi s-ar părea că ar fi mai bine să ai degetele pe rândul al III-lea de sus şi al II-lea de jos, pentru că ai literele mai aproape şi cele de sus şi cele de jos. Dar, în sfârşit, eu am învăţat aşa. Dacă el a învăţat greşit şi eu am învăţat greşit, însă pentru mine normalul meu este felul cum am învăţat. Şi ştiam claviatura de la maşina de scris: „w", „e", „r", „t", „z", „u", „i", „o", „p", „ă" pe rândul pe care ţineam degetele, după aceia: „a", „s", „d", „f", „g", „h", „j", „k", „l", „ş", „ţ", şi după aceia pe rândul de jos: „y", „x", „c", „v", „b", „n", „m", „„", „„", „„?", „„-", „„î" şi „!".

Ei, aceasta ştiam deja, dar n-am ajuns niciodată să pun mâna pe o maşină de scris. Şi l-am rugat pe notarul din sat, Ilie Toader îl chema, să-mi dea voie să încerc şi eu să scriu la maşina de scris. El o fost binevoitor şi a spus: „Uite, mâine la 4.00 după masă, vii şi-ţi arăt". Bineînţeles că el nu era pedagog, nu ştia cum să-mi arate. Norocul mea a fost că ştiam eu cum se procedează.

Deci, eu am învăţat lucrurile astea teoretic, încă de pe vremea când eram la şcoala de la Cluj, în 1940. Şi a trecut aproape doi ani, până în vara anului 1942, în iulie, când am început să scriu la maşină; şi în foarte scurt timp deja am putut să scriu scrisori. Am avut mare noroc cu treaba asta în sensul că, după ce m-am înscris la şcoală în Timişoara, la gimnaziu mai întâi şi la liceu, îmi scriam totdeauna lucrările scrise la maşina de scris. Aveam maşină de scris. Erau maşini de scris mari şi nu erau cum sunt acestea de acum, portative, „Consul" sau „Erika", şi mă duceam la şcoală cu maşina de scris, o ţineam la şcoală pe timpul examenelor, pe timpul tezelor. Doar în măsura în care era nevoie să o duc acasă pentru cei care aveau trebuinţă, o duceam de la şcoală; altfel o ţineam la şcoală pe perioada tezelor şi mă duceam cu maşina de scris în clasă şi îmi scriam tezele la maşina de scris.

- Aţi ţinut cumva o corespondenţă cu părintele din Blaj sau cu părintele Arsenie Boca?

Părintelui Arsenie i-am scris la mănăstire în 1942. Părintele Arsenie nu mi-a răspuns; l-a delegat pe cineva, pe părintele Şoltan, Vasile Şoltan care era diacon şi student la Teologie, şi mi-a trimis nişte îndrumări în legătură cu rugăciunea de toată vremea.

După aceia am ajuns şi eu la mănăstire la Sâmbăta în 1942. În 30 august, dimineaţa, am sosit la mănăstire. Era într-o Duminecă şi am vorbit cu părintele Arsenie puţin. Dar a doua zi m-a luat la spovedit şi atunci mi-a spus despre rugăciunea de toată vremea, de rugăciunea cu care se mântuiesc călugării, cum să o fac cu gândul, să o lipesc de respiraţie. Şi cu asta am plecat apoi de la Sâmbăta şi m-am dus şi mi-am văzut de şcoală, deşi părintele Arsenie, când i-am spus că o să merg la şcoală, a spus că şcoala nu te duce la mântuire, deci din asta aş fi putut deduce că părintele n-ar fi fost de părere să fac şcoală, ci să mă ţin de rugăciunea de toată vremea.

Numai că eu i-am spus părintelui atunci că nu pot să nu merg la şcoală pentru că părinţii mei nu sunt de acord. Adică, dacă eu pot merge la şcoală, părinţii mei sigur zic să merg la şcoală şi nu sunt bucuroşi să rămân acasă fără nici o angajare. Şi aşa a fost de fapt. Realitatea este că nici eu n-am vrut să renunţ la şcoală. Şi-mi pare tare bine că n-am renunţat la şcoală.

Şi la mănăstire n-am putut rămâne şi atunci m-am dus la şcoală şi am făcut încă o clasă - clasa a VI-a. Am adăugat încă o clasă la cele cinci pe care le-

am avut de la Cluj. După aceea, am gimnaziu şi liceul. În 1943 m-am apucat şi în 1948 am terminat liceul, iar în 1948 m-am dus la Teologie.

- Nu v-a fost greu la liceu? Aţi făcut un liceu obişnuit?

Da, am făcut un liceu obişnuit. Mi-a fost greu cu informarea, eu am făcut de fapt liceul, adică gimnaziu şi liceul în felul următor: în 1943 m-am înscris şi am făcut clasa întâia şi m-am înscris, respectiv cum ar fi acum clasa a V-a, în anul şcolar şi peste vară am făcut clasa a VI-a, cum spuneam noi atunci clasa a II-a de liceu. După aceea, în anul următor, în 1944-1945, am făcut clasa a VII-a şi peste vară am făcut clasa a VIII-a. În anul 1945-1946 am făcut clasa a IX-a, în 1946-1947 am făcut clasa a X-a, în 1947- 1948 am făcut clasa a XI-a şi a XII-a, iar toamna mi-am luat bacalaureatul şi m-am înscris la Teologie.

- Ce va determinat să alegeţi teologia?

M-a determinat gândul de-a mă face preot. Eu de când am fost copil tot timpul mi-am dorit să fiu preot.

- Dar, ştiaţi canoanele Bisericii?

Nu ştiam. Ştiam de la alţii că n-o să poţi fi preot, că n-ai integritate. Am ştiut de lucrul acesta fără să am un temei într-un canon. Dar, ştiu eu, până la urmă am acceptat teologia şi fără ideea de a mă face preot.

Când m-am dus prima dată la Mitropolitul Nicolae Bălan, ca să primesc binecuvântarea, eu am făcut o greşeală fundamentală: i-am spus că vreau să mă fac preot, nu i-am spus că vreau să fac teologia. Eram în clasa a X-a, terminasem clasa a X-a şi m-am dus. Mitropolitul m-a primit, dar de fapt m-a primit aşa fără să se intereseze de mine, n-a avut să zic o bunăvoinţă care să mă impresioneze pe mine. A terminat repede cu mine. Când i-am spus că vreau să mă fac preot, el a şi zis că nu se poate şi l-a chemat pe secretarul să mă ia de pe acolo. A fost şi o împrejurare care m-a încurcat pe mine, m-a zăpăcit. Era după război, veniseră ajutoare din America pentru românii sinistraţi din România, sărăciţi după război. Şi eram cu fratele meu şi cu tata. Tata a venit la Sibiu, eu am venit de la Timişoara, ne-am întâlnit la Sibiu şi am aşteptat să vorbesc cu Mitropolitul Nicolae Bălan. El era într-o şedinţă şi după aceea a ieşit din şedinţă şi ne-o văzut şi a crezut că suntem după ajutoare. Şi a spus:

- „N-am ce să vă dau, duceţi-vă ca să munciţi! Uite, şi tu eşti mare şi tu eşti mare!”.

Şi a arătat spre fratele meu, spre mine, fără să ştie situaţia bineînţeles. Nici eu n-am ştiut că el e Mitropolitul, nici el n-a ştiut situaţia că nu pot să muncesc.

- „Duceţi-vă şi munciţi n-am ce să vă dau! Uite, şi tu eşti mare şi tu eşti mare!”.

Fratele meu care a văzut că ne vizează pe noi, după ce a plecat Mitropolitul, s-a apropiat de mine şi a spus:

- „Ce a avut bătrânu ăsta cu noi?”.

După aceea m-am dus la secretariat, am vorbit cu părintele secretar, i-am spus despre ce-i vorba, m-a anunţat la Mitropolit, Mitropolitul m-a primit, dar şi el era atunci hărţuit; voia să ia legătură telefonică cu Ministrul de Finanţe sau cu nu ştiu cine din Bucureşti şi legăturile se dădeau prin centrală, la Sibiu nu erau atunci telefoane automate. Şi aştepta să-i dea legătura şi asta a dus la o confuzie. Când am ajuns în faţa Mitropolitului, el nu s-a gândit că eu vreau ceva deosebit de la el şi a crezut că am venit după ajutoare, şi a zis:

- *„Ce-ţi trebuie haine, ghete? Ce-ţi trebuie? Fă o cerere şi-ţi dau!”.*

Şi eu cum nu aveam în gând lucrul acesta, că puteam să fac şi eu o cere până la urmă să-mi de-a, am zis:

- *„Nu, nu, eu vreau să mă fac preot”.*

Şi când am zis că eu vreau să mă fac preot, el a şi venit cu replica:

- *„Nu se poate! Să ai lumină în suflet!”.*

Şi l-a chemat pe părintele secretar să mă ia de pe acolo şi m-a luat să-mi explice el de ce nu se poate.

Am plecat şi am crezut că cu asta rămân deocamdată sau cel puţin deocamdată. Dar a rânduit Dumnezeu în aşa fel încât în 1947, de Crăciun, m-am dus acasă la părinţii mei pentru prima dată din 1942 de când m-am aşezat la Timişoara.

În 1946, de Crăciun, am vrut să mă duc şi până la urmă am renunţat; a fost şi frig, tata m-a aşteptat de vreo câteva ori la gară că doar vin, doar vin şi nu m-am dus. Şi acum în 1947, am ajuns să merg totuşi de Crăciun acasă. Şi-n vacanţa de Crăciun, de Anul Nou, a venit părintele Bodogae, profesor de Istorie Bisericească Universală la Sibiu, care ţinea în căsătorie pe nepoata Mitropolitului Nicolae Bălan - deci aveau o relaţie de rudenie prin alianţă cu Mitropolitul. Şi am aflat că vine părintele Bodogae şi l-am şi întâlnit, l-am căutat la cumetrii lui la care a venit, şi i-am spus că eu aş vrea să fac Teologia, că am fost la Înalt Prea Sfinţitul şi m-a respins şi că eu totuşi aş vrea să fac Teologia.

Şi părintele Bodogaie a zis:

- *„Lasă că vorbesc eu cu Înalt Prea Sfinţitul!”.*

A fost de acord să vorbească cu Înalt Prea Sfinţitul şi să-mi creeze o atmosferă ca să fiu primit de Mitropolitul. Şi aşa a făcut. Această întâlnire cu părintele Bodogae a fost o întâlnire providenţială!

După ce mi-am dat examenele de clasa a XII-a, m-am dus la Sibiu să vorbesc cu Mitropolitul, dar de data aceasta mi-am căutat sprijinitorul, l-am căutat pe părintele Bodogae. Părintele Bodogae nu era disponibil pentru treaba aceasta, zicea că:

> - *„Să ştii că am vorbit cu Înalt Prea Sfinţitul. Nu pot veni pentru că sunt responsabil cu o expoziţie. S-au împlinit o sută de ani de la revoluţia din 1848 şi am făcut o expoziţie la Teologie în legătură cu revoluţia. Dar, vorbesc cu părintele Mladin ca să mergi cu părintele Mladin la Înalt Prea Sfinţitul”.*

A vorbit cu părintele Mladin şi eu eram de faţă. Părintele Mladin a fost de acord, n-a cârnit deloc. Şi Mitropolitul Nicolae Bălan m-a primit de data asta. Nu mai era împrăştiat cu alte griji; a vorbit cu mine, mi-a spus că a citit o

carte, *„Orbi celebrii”*, şi aşa am vorbit puţin cu el şi i-am spus că aş vrea să fac Teologia. Şi Mitropolitul zice:

- „Bine, uite acum îţi dau aprobarea să faci Teologia, dar preot n-o să te poţi face”.

Şi am zis:

- „Fac Teologia”.

Mi-a dat aprobarea să fac Teologia; nu mi-a dat-o în scris, dar ştia că mi-a dat-o şi nu se mai putea să se spună că nu-mi dă aprobare, dacă s-ar fi cerut şi aprobare în scris.

Mi-am terminat liceul toamna şi mi-am luat bacalaureatul. Am avut noroc că am avut o medie bună la bacalaureat, media 9, şi eram al doilea din câţi eram, din câţi am luat bacalaureatul. Şi asta m-a favorizat cumva, m-a pus în atenţia profesorilor, a Mitropolitului.

Şi am început Teologia în 1948, dar ştiam că preot n-o să mă pot face. Până la urmă şi eu am ajuns la concluzia că preot n-o să mă pot face.

- Dar atunci care vă era gândul care v-a determinat să faceţi Teologia? Ce nădăjduiaţi?

Să am cunoştinţe teologice. Să am cunoştinţe teologice, să termin Teologia. Nu ştiam ce o să fac cu teologia, dar vroiam să am teologia. Acesta mi-a fost gândul şi aşa s-a şi întâmplat. Când am terminat teologia şi m-am dus la Mitropolitul Nicolae Bălan să-i spun că-i mulţumesc pentru ajutorul moral şi material care mi l-a dat în vremea studiilor, el m-a întrebat că ce am de gând să fac. Dar, foarte interesant şi aceasta am înţeles după aceea, m-am gândit după aceea la aceasta: el n-o pus problema „Ce o să fac cu Teologia dacă termin Teologia?”, adică dacă „Are rost să faci Teologia?”. Sau „De ce să faci Teologia?” N-a pus problema asta, deşi ştia că preot n-o să mă pot face. Sunt sigur că nu s-a gândit la ceva anume, de ce? Pentru că atunci era o situaţie deosebită. Se declarase că cineva care termină teologia nu poate fii întrebuinţat decât în cadrul bisericii. Deci, eu nu puteam să fac teologia şi să mă duc undeva să fiu profesor pentru că am şcoală, pentru că am Facultatea terminată.

- Aceasta era din partea statului?

Din partea statului. Da, s-a hotărât aşa. Aşa au fost vederile atunci că unul care termina Teologia poate fii întrebuinţat doar în cadrul Bisericii, eventual cleric sau altceva.

Aşa că Mitropolitul nu cred că şi-a legat vreo nădejde faţă de mine în sensul că totuşi o să găsim noi ceva de făcut. Când am terminat Teologia m-a întrebat:

- „Cu ce scop ai făcut Teologia?”.

Şi atunci am zis aşa, am răspuns evaziv cumva:

- „Am venit să-mi câştig un suport moral pentru viaţă”.

Mi-a venit mie aşa. De fapt nu m-am gândit dinainte:

„Uite când va veni vremea eu totuşi o să am un suport pentru viaţă”.

- Dar a fost teologia pentru Sfinţia Voastră un suport?

Nu, nu prea a fost. Nu prea a fost pentru că mitropolitul m-a întrebat: *„Şi l-ai găsit?”*.

Şi am zis: *„Cred că da!”*.

Dar nu prea a fost. De ce n-a fost? Pentru că eu la Teologie am învăţat multe lucruri care aş putea zice că nu mi-au folosit. Dimpotrivă m-au derutat, dezorientat. De exemplu critica Noului Testament, a cărţilor Noului Testament, critica cărţilor Vechiului Testament, lucruri din acestea la care eu nu m-aş fi gândit niciodată în viaţa mea, că Evanghelia de la Ioan poate nu a scris-o Ioan; că Epistola Sfântului Apostol Pavel către Evrei nu a scris-o Sfântul Apostol Pavel; că Epistolele sobornicești au fost scrise mai târziu decât în vremea apostolilor. Şi eu la lucruri de astea nu m-aş fi gândit niciodată în viaţa mea. Şi astea toate bineînţeles că şi-au făcut o lucrare de dezorientare, de confuzie, de neliniște în sufletul meu.

Eu până când să ajung la Teologie, când eram elev de liceu în Timişoara am intrat în legătură cu un cerc de antropozofi. Antropozofii sunt creaţii ai unei ideologii ai lui Rudolf Steiner. Rudolf Steiner a fost un neamţ din Ungaria care a creat un sistem de gândire, un curent numit antropozofie, adică ştiinţa despre om. Şi la Timişoara eu am ajuns în cercul acesta de antropozofi şi am urmat nişte cursuri de antropozofie, dar nu m-am declarat antropozof, n-am avut o adeziune propriu-zisă, dar totuşi am avut simpatie faţă de acest cerc de antropozofie.

Şi m-am menţinut puţin în atmosfera aceasta, pentru că între membrii cercului erau şi doi clerici: un profesor de teologie, de muzică şi de tipic, pe nume Corneliu Givulescu, pe care eu l-am auzit şi vorbind în Catedrală cu nuanţă antropozofică; şi un diacon Gligor, care s-a lăsat până la urmă şi a ieşit din cler şi a cântat în Corul Operei din Timişoara; avea voce bună. Oamenii aceştia mie mi-au dat garanţia că este bun cercul acesta şi mi-am zis că dacă ei ca teologii şi clerici sunt în cercul acesta înseamnă că ei au ajuns să-şi dea seama că există ceva mai presus de teologie. După părerea lor, antropozofia era presus de teologie, şi am zis că de ce n-ar fi şi pentru mine antropozofia mai presus de teologie. Antropozofii din Timişoara n-ar fi vrut să fac eu teologia, ci să rămân în cercul lor şi să mă duc la Cluj să fac altă facultate şi să rămân tot în cercul de antropozofi şi să devin un antropozof de rasă şi să fac o treabă bună pentru curentul în care erau ei. Şi de fapt erau oameni sinceri, nu erau oameni care doreau să dărâme ortodoxia, să zicem în favoarea lor, ci erau oameni care voiau să câştige pentru ideologia lor, pentru gândirea lor, alţi oameni care să susţină direcţia aceasta a lui Rudolf Steiner.

Mie mi-a plăcut foarte mult sistemul de gândire, era cu reîncarnarea, era cu idei din acestea din Extremul Orient. Şi ziceau că n-are nimic dacă mergeai la Biserică. Eu nu cunoşteam încă credinţa în esenţa ei. Mă împărtăşeam şi eu şi ştiam că mă împărtăşesc cu Trupul şi Sângele Mântuitorului. Da, dar pentru mine asta era o simplă formulă, o idee, nu era ceva care să mă angajeze, să mă direcţioneze.

Erau unii care-mi spuneau că totuşi nu-i bun curentul acesta, că nu-i bine, că ar fi bine să nu mai merg acolo. Nu m-au putut determina. Mai întâi de toate pentru că eu ştiam că merg la Teologie şi ziceam că dacă plec din

Timişoara oricum nu mai sunt în legătură cu antropozofii şi până mai sunt în Timişoara hai să am legătură cu ei şi să învăţ ce pot învăţa.

Şi am plecat la Teologie cu tot bagajul de cunoştinţe antropozofice şi acolo mi-am dat seama că cele mai multe idei sunt de la ereticii creştini. Ei vroiau să fie mai raţionali, nu puneau credinţa în primul plan al vieţii, al gândirii, ci raţiunea. Orice lucru era bun dacă putea fii argumentat raţional. Şi dacă nu putea fi argumentat raţional, atunci însemna că nu-i bun lucrul respectiv.

Ceva foarte curios că dintre cei care m-au îndrumat pe mine să nu mai merg la antropozofie şi eu totuşi m-am dus, a fost că nimeni nu a ştiut să-mi vorbească despre o competenţă. În cercul acesta de antropozofi erau: profesori, doctori, ingineri, intelectuali în general; era un căpitan, erau aşa oameni de diferite profesiuni. Dar nici unul nu avea Teologie sau nici unul nu avea cunoştinţe teologice aşa cum se predau la Teologie sau aşa cum învaţă Biserica. Deci, în realitate nici unul nu avea competenţă. Chiar dacă puteau să spună şi lucruri bune care să rămână. De exemplu era un contabil bun de gură pe nume Ioan Ionaşiu, care vorbea foarte frumos, avea un talent la vorbire şi vorbea foarte frumos şi foarte atractiv. De la el am auzit prima dată, deşi am citit Noul Testament, nişte aprecieri în legătură cu cele două pescuiri minunate: pescuirea minunată din Luca capitolul 5 şi pescuirea minunată din Ioan capitolul 21. Şi a făcut nişte legături, nişte corelări foarte frumose.

Cei care îmi spuneau să nu merg la antropozofie, însă n-au avut ideea să-mi spună două lucruri. Şi anume că Sfântul Ioan Gură de Aur nu a fost antropozof, dar a fost sfânt şi că Rudolf Steiner a fost antropozof, dar n-a fost sfânt şi că pentru a trata adevărurile de credinţă trebuie să existe o competenţă. Dacă nu există o competenţă nu te poţi încrede în ceea ce ţi se spune. Prin urmare cei care erau ingineri, doctori, profesori şi aşa mai departe nu aveau o competenţă pentru că nu erau încadraţi în Biserică, deci din punct de vedere bisericesc n-aveau competenţă. Şi n-aveau competenţă pentru că prin inginerie, prin situaţia de profesor nu poţi să tratezi nişte lucruri ale credinţei.

Deci aceste două lucruri nu mi le-a putut spune nimeni şi nu mi le-a spus. Competenţa şi necompetenţa celor care mă învăţau ceva şi faptul că sfinţii n-au fost antropozofi, dar au fost sfinţi şi că antropozofii sunt antropozofi, dar nu sunt sfinţi.

- Părinte Teofil, pe lângă cunoştinţele antropozofice, pe care le-aţi dobândit în liceu, v-aţi preocupat şi de dobândirea unor cunoştinţe teologice? Aţi citit ceva?

Nu. N-am citit nimic decât Noul Testament, nici n-aveam ce să citesc şi nici n-aveam cum să citesc pentru că trebuia să citesc pentru şcoală şi n-aveam timp. Poate că timp aveam, dar n-aveam oameni care să mă ajute să citesc şi nu mi-o recomandat nimeni nici o carte. Doar *„Taina Mulţumirii”,* care am citit-o în vremea când eram la liceu, dar nu la liceu, ci la mine acasă. Cartea asta mi-a fost bună, mi-a fost bine venit că am citit-o. Am mai aflat şi alte lucruri, aşa pe la biserică. Mergeam şi mai auzeam predici, însă nu predici angajante, ci predici din astea profesionale:

„Iubiţi credincioşi, Sfânta Evanghelie care s-o citit astăzi ne prezintă..”.

Aşa două - trei idei şi sănătate bună! N-am găsit oameni aşa care să te angajeze prin cuvântul lor.

Am ascultat pe Episcopul Ioan Suciu venit la Timişoara pentru exerciţii spirituale, pentru studenţi în 1945. Aveam un prieten greco-catolic care m-a dus la conferinţele care s-au ţinut. Într-adevăr am auzit un om care te ţinea atent, te ţinea în sfera cuvintelor lui, a vorbit într-adevăr frumos. Şi frumos pentru studenţi şi subiecte care să poate interesa pe studenţi, dar să fie şi angajante, adică a vorbit despre setea noastră sufletească: Fiecare om are o sete sufletească, fiecare om urmăreşte o împlinire, că nu te poate împlini decât credinţa. După aceea despre Iisus, după aceea despre Iisus şi crucea sa, despre Iisus în Sfânta Euharistie, despre viaţa noastră în Iisus. Deci nişte teme foarte frumoase şi foarte bine venite pentru intelectualii care îşi doresc ceva ce nu au în fond din altă parte decât din Biserică sau de la oamenii Bisericii. Pe el l-am auzit aşa ca om, ca un orator care să te electrizeze cumva şi pe Gala Galaction când eram student la Teologie la Sibiu. A vorbit despre Sfântul Apostol Pavel, despre cuvântul pe care i l-a spus Domnul Hristos. Cu întrebarea: „Saule, Saule de ce mă prigoneşti?”. El avea ideea că Domnul Hristos n-a zis de fapt „Saule, Saule de ce mă prigoneşti”, ci a zis: „Saule, Saule de ce goneşti după mine, de ce mă urmăreşti?”. În sfârşit, cu o prezentare care mi-a plăcut.

Aceştia doi oameni, în toată viaţa mea, au fost oamenii care mi-au plăcut cum au vorbit şi care m-au impresionat ca vorbitori.

- Aţi spus că nu aveaţi experienţa de la Biserică şi cunoştinţe ale Noului Testament. În ceea ce măsură cunoşteaţi Noul Testament când aţi intrat la Teologie?

Da. Dragă, în măsură mare cunoşteam Noul Testament. Când eram elev în clasa a VII-a la religie se învăţa despre Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel şi altele, iar profesorul de religie era preot. Eu m-am dus la şcoală, la examen şi a spus: *„Scrieţi despre Sfântul apostol…”* şi eu am zis: *„Pavel”*. Şi el o zis: *„Pavel”*. Eu mă gândeam că dacă trebuie să scriem despre Sfântul Apostol Petru eu nu ştiu, sau nu cât aş şti despre Sfântul Apostol Pavel. Şi ne-a dat subiectul acesta. Nu ştiu ce o fi avut el în gând să ne spună, dar eu când a început el să ne spună: *„Sfântul Apostol…”*, am zis: *„Pavel”*, şi el o zis: *„Pavel”*. Şi am scris o lucrare bună, bună la măsurile la care ştiam eu atunci. Şi a fost cazul să scriu câte Epistole ne-au rămas de la Sfântul Apostol Pavel. Şi nu ştiam: treisprezece sau paisprezece? Eu am învăţat cândva că Sfântul Apostol Pavel a scris paisprezece Epistole, dar pentru că nu am avut siguranţă, m-am apucat şi le-am numărat. Deci, ştiam Noul Testament atât de mult încât să ştiu care sunt Epistolele scrise de Sfântul Apostol Pavel şi eram în clasa a VII-a. Deci, ştiam Noul Testament cumsecade.

Şi le-am numărat şi au ieşit treisprezece; eu zic: „scriu treisprezece”. Profesorul mi-a citit lucrarea înainte de-a părăsi eu sala de clasă la examen.

- Mă iertaţi, atunci scriaţi la maşina de scris?

La maşină! În liceu eu toate tezele le-am bătut la maşina de scris.

- Şi în sală cu ceilalţi colegi?

În sală cu ceilalţi colegi, da.

Şi profesorul zice: *„Da, îţi dau zece, dar există totuşi o greşeală. Ai scris că Sfântul Apostol Pavel a scris treisprezece Epistole”*. Eu am zis: *„Da, dar să ştiţi că eu le-am numărat şi treisprezece mi-au ieşit”*. Şi zice profesorul: *„Hai să le numărăm!”*. Dar după aceea nu am fost eu destul de şmecher să-l pun pe profesor să le spună şi să le număr eu. Şi încep eu: „Una către Romani” - el zice: „Una”; „Două către Corinteni” - el zice „Trei” - ... şi ne-au ieşit şi nouă la amândoi tot treisprezece. Şi zice el: *„Hai să mai numărăm o dată”*. Şi am mai numărat încă o dată şi când am ajuns la Epistola către Galateni, am zis că nu mai trebuie să le numărăm că mi-am adus aminte de o Epistolă care n-am luat-o în seamă şi anume Epistola către Coloseni.

Deci, atâta Noul Testament ştiam în copilărie, în tinereţe şi când m-am dus la Teologie ştiam şi conţinut, dar nu în mod sistematic.

- Cum a fost perioada Facultăţii de Teologie, ce amintiri aveţi?

Adică ce impact au avut asupra mea cei patru ani de Teologie? Mai întâi de toate am avut nemulţumiri. Oameni pe care eu îi consideram că sunt oameni care ştiu de Dumnezeu şi caută binele şi fac binele, au fost foarte indiferenţi faţă de mine. Înainte de a intra la Teologie când am fost la Mitropolitul Nicolae Bălan ca să primesc aprobarea pentru Teologie, când m-am întors de la Mitropolitul, cu siguranţa că voi face Teologia, m-am întâlnit cu părintele Teodor Scorobeţ care era Arhiereu Vicar, cum se spunea atunci la Arhiepiscopia din Sibiu. M-a prezentat părintele Mladin Prea Sfinţitului Scorobeţ. Prea Sfinţitul era un om în vârstă, un om cumsecade cu o voce calmă, faină şi zice: „Mă bucur” Uitaţi, Prea Sfinţite un candidat la Teologie.

- *„Mă bucur!”* - zice el,

- *„Dar e fără vedere”*.

Şi el zice:

- *„Dă Dumnezeu alte daruri”*.

Mi-a plăcut foarte mult întâmpinarea aceasta:

„Dă Dumnezeu alte daruri”.

Părintele Nicolae Neaga, un părinte care era atunci profesor de Vechiului Testament şi care atunci era şi Rectorul Teologiei, când m-a văzut şi-a vorbit cu mine a zis:

- *„Eu mă bucur, eu mă bucur... Hristos nu refuză pe nimeni!”*.

Mi s-a pus la inimă aşa cu bucurie cuvântul acesta:

„Hristos nu refuză pe nimeni!”.

Colegii însă ca colegii; n-am avut însă un coleg care să se ocupe cumva de mine, nici n-am avut condiţii speciale la Teologie. Să zică cineva:

„Domnule, băiatul acesta, ar fi bine să aibă o cameră a lui, să aibă un loc al lui unde să i se citească, să aibă o situaţie corespunzătoare cu ceea ce îi trebuie lui”.

Am fost împreună cu ceilalţi colegi în dormitor, la masă, peste tot. N-am avut eu nevoie de o situaţie specială, dar ar fi fost bine dacă cei care mă ştiau s-ar fi gândit la mine şi în sensul acesta. Nu s-a gândit nimeni!

- Şi cum vă deplasaţi de la cameră la...?

Mă deplasam pentru că eu umblu şi umblam şi atunci şi săream pe scări şi făceam exchibiţii şi altele... ca tinerii domnule! Eu nu am fost un om din acesta imobilizat.

Păi când eram copil m-am suit şi pe casă....

Mi-au spus odată fraţii mei:

- „Mă, dacă te-ai sui tu aici pe ţâgle aici îs fragi".

Că aveam un frăgar, un dud care era sădit lângă casă şi cele mai multe fragi erau pe crengile de pe casă.

- „No, dacă te-ai putea tu sui aicea, aicea-s fragile alea mari!".

Şi erau! M-am dus pe crengi şi m-am suit pe casă şi am dat de fragi multe, numai că a mai trebuit şi să mă cobor de pe casă şi acum a fost greutatea. Că de acolo de unde m-am suit nu mai aveam curajul să merg şi trebuia să cobor şi acum cum să cobor?

„No, ce facem?".

Lângă casă era o magazie care avea un acoperiş mai jos un pic decât cel al casei şi m-am dus aşa pe mâini şi pe fund, m-am mutat de pe locul de unde am mâncat fragile, să ajung pe magazie. Şi aveam un prieten, Dumnezeu să-l odihnească!, un vecin care tare mult m-a ajutat şi a fost bun cu mine, care mă chema să mergem după apă la şipot, undeva departe la vreo doi kilometrii. Mergeam împreună cu el să aducem apă de băut, că la noi în sat apa din fântâni nu-i bună de băut. Şi el striga de dincolo de unde stătea el, din curtea lui striga:

- „Mai la stânga vere!".

Îmi zicea „vere", că ne-am prins noi veri; aşa era la noi obiceiul: la Sfântul Toader ne prindeam, ne făceam apropiaţi, ne ziceam: „vere".

- „Mai la stânga vere, mai la stânga!",

până am ajuns pe magazie şi după aceea am pus o scară şi m-am coborât. Şi apoi a aflat tata şi m-a bătut *retrospectiv*, să nu mă mai urc şi altădată pe casă.

- Aşadar şi la Teologie vă orientaţi singur?

Da, mă orientam singur şi cu restul de vedere care-l aveam eu.

- Nu aveaţi totuşi un coleg care să vă ajute?

Mai aveam. Pentru că după aceea m-am mai împrietenit şi cu alţii din alţi ani. Era părintele Lazăr Magheţu, Dumnezeu să-l odihnească!, iar foarte bine a fost cu el aşa că puteam să merg undeva. Dacă vroiam să merg în oraş cu el, puteam să mergem împreună. Şi aşa m-am împrietenit eu şi cu unii şi cu alţii. Dar în general n-am avut primire bună de către colegi în special.

- Aceasta vroiam să vă întreb: Cum eraţi privit de colegi? Ce atitudine aveau aşa, pe lână indiferenţă? Mai comentau?

Nu prea, atitudini din acestea obişnuite între colegi. Adică ei nu au avut în vedere că eu am o situaţie specială, că ar trebui să am o

situaţie mai bună în şcoală. Colegii au avut o atitudine obişnuită, n-au prea avut aderenţă la mine, nici eu la ei. Dar totuşi m-am împrietenit cu unii şi din curs, cu vremea, şi după aceea şi din aceia care erau mai mari şi din cei care au mai venit după aceea, părintele Papuc, părintele Bistian - care m-au ajutat după aceea foarte mult. Mi-au citit, m-au ajutat să-mi fac lucrările de seminar şi a fost bine, totuşi. A fost bine la Teologie, mi-a plăcut.

- Ce materii v-au fost aşa mai apropiate sau care v-au plăcut?

Noul Testament, că eram cunoscător de Noul Testament. Şi Licenţa am avut-o tot la Noul Testament: *„Soteriologia Noului Testament”*. Şi după aceea şi celelalte, mi-a plăcut istoria, mi-a plăcut dogmatica. Aveam profesor de dogmatică care era aşa ca un profesor de seminar, nu făcea el aprecieri sau aprofundări, dar prezenta adevărurile şi a fost bine.

Părintele Mladin era profesor de morală, mi-a plăcut cum ne preda morala. Părintele Marcu care era profesor de Noul Testament şi care avea un stil deosebit de predare. Părintele Sofron Vlad iar era un om care mi-a plăcut. N-am avut o relaţie cu profesorii aşa ca să mă pot întâlni cu ei undeva, să stăm de vorbă, să mă duc la ei, să vină la mine, aşa n-am avut.

- Dar în perioada facultăţii aţi început să citiţi şi alte cărţi de teologie?

Da. Am citit cărţi de teologie şi de literatură, am citit în vremea Teologiei cărţi de literatură. Mi-a citit părintele Toderici *„Cămaşa lui Hristos”,* părintele Drăguşin mi-o citit *„Cheile împărăţiei”* de Cronin şi altele câte s-au putut, n-am putut face prea mult în privinţa asta. Trebuia să mă orientez după preferinţele celor care-mi citeau. Dacă citeau pentru ei, eventual citeau şi pentru mine.

- Părinte, în ce an aţi terminat Teologia?

În 1952.

- Ce a urmat după?

În 1952 am terminat Teologia şi curios, n-am mai avut hotărârea să mă fac călugăr, nu că mă gândeam la altă posibilitate.

Mitropolitul m-a şi întrebat după ce am terminat Teologia, după ce i-am spus de suportul moral pentru viaţă. Zice:

- „Dar acum ce ai de gând să faci?”.

Şi i-am spus că deocamdată o să lucrez la licenţă, asta-i primul lucru pe care o să-l fac şi am să văd eu după aceea ce o să fie, deocamdată asta e “să lucrez la licenţă”. Şi Mitropolitul zice:

- „De ce nu vrei să mergi la Sâmbăta?”.

Şi eu am zis:

- „Pentru că nu sunt hotărât!”.

Poate că toate lucrurile astea care s-au adunat din studiile care mi-au adus confuzie, din oamenii care n-au fost foarte binevoitori, toate, toate astea s-au adunat în sufletul meu şi am zis:

„Doamne, eu călugăr nu mă fac!”.

- Şi ce aveaţi totuşi atunci ca perspectivă?

N-aveam, n-aveam nici o perspectivă. M-am dus în familia noastră la părinţii mei, au fost părinţi care au fost binevoitori, nu au zis:

„No, acum tu trebuie să îţi vezi de-o treabă, că noi am gătat cu tine”,

sau ceva de felul acesta, nu! Părinţii au fost părinţi, am lucrat... Am avut un noroc extraordinar că în satul meu s-a aşezat, s-a refugiat de fapt un general pensionar urmărit. Era urmărit să fie arestat. Probabil şi el şi-a pierdut urma de la Bucureşti, a plecat din Bucureşti şi a venit în satul meu de lângă Sibiu, în Topârcea, unde avea o femeie care a fost cândva în serviciul lui la Bucureşti, ea şi soţul ei. Până la urmă ei s-au despărţit, femeia asta era în vârstă acum şi generalul a venit şi s-a aşezat la ea pentru o vreme. Şi când am terminat eu Teologia, el era deja în satul meu şi era un om cu preocupări intelectuale şi cu cunoştinţe de limbi străine: franceză, germană, engleză. Era dintr-o familie boierească şi venea pe la mine. Ne-am apropiat, venea pe la mine şi aşa nu prea avea el ce să facă şi mi-a citit pentru licenţă, mult mi-a citit omul acela pentru licenţă. Şi mi-a citit şi altceva, de exemplu: *„Omul, fiinţă necunoscută”,* mi-a citit-o pe sărite de fapt, dar toată cartea mi-a citit-o până la urmă după titlurile care-l interesau pe el, mi-a citit-o el în limba franceză. Eu ştiam franceza atunci destul de bine, am învăţat-o în liceu. Când eram la liceu mergeam şi la Institutul francez din Timişoara la conferinţele care se ţineau acolo în limba franceză. Şi cu generalul acesta am înaintat foarte bine aşa pentru licenţă, că nu ştiu cine mi-ar fi putut ajuta mie atâta cât mi-a ajutat el.

Asta a fost până în 1953 în martie. În 1953 în martie, am avut o situaţie care mi-a dat temeiul să mă fac călugăr. Anume, eram la Biserică şi era dumineca a doua din post, dumineca în care se pomeneşte şi Sfântul Grigorie Palama. S-a citit la slujbă icosul Sfântul Grigorie Palama, o alcătuire laudativă. Şi atunci mi-a venit o idee, care nu mi-a venit până atunci niciodată şi care n-a fost o idee extraordinară, dar totuşi a fost o idee şi anume că Biserica cinsteşte viaţa călugărească, apoi Sfântul Grigorie a fost călugăr şi că pe mine nu mă împiedică nimic să fiu călugăr.

„Am să mă fac călugăr!”

Şi mi-a venit aşa o bucurie, care mi-a inundat inima de bucurie, bucurie care m-a ţinut mai multă vreme şi am fost hotărât să mă fac călugăr.

M-am dus la Mitropolitul Nicolae Bălan, i-am spus că m-am hotărât să mă fac călugăr şi el o zis:

- „Am aşteptat această hotărâre”.

Şi i-am spus să mă repartizeze undeva la o mănăstire din Eparhie, preferam Sâmbăta, dar mă gândeam că Mitropolitul dispunea unde să mă duc, dar el o zis:

- „N-am unde să te trimit; te trimit la Sâmbăta”.

Mi-a spus cum să fac cerere, ce să menţionez în cerere, mi-a aprobat cererea şi la întâi aprilie m-am aşezat la mănăstirea de la Sâmbăta pentru cealaltă vreme a vieţii mele.

- Şi aţi intrat în al cincizecilea an de când sunteţi la mănăstire...

Am intrat acum în al cincizecilea an de când sunt la mănăstire. A fost bine că m-am gândit, îmi dau seama că asta a fost calea mea cea adevărată, că nu se putea altfel, că toate au ajutat la împlinirea aceste situaţii, totul a mers spre aceasta ca şi când m-a luat cineva pe sus şi m-a aşezat acolo şi a zis:

„No, aicea ţii locul!”.

- Aţi fost călugărit destul de repede.

Da, în 1953 de Sfânta Mărie, după patru luni şi jumătate, am fost călugărit. Eu zic că n-a fost bine, adică nu că aş fi făcut altceva. Dar, totuşi e bine să-l laşi pe om să stea mai mult, să vadă ce-i cu el.

Nu, nu aş fi renunţat la călugărie, acesta a fost rostul meu. Dar, totuşi, poate că era bine să stau câţiva ani aşa în situaţia de frate. Da, mă rog, toate au mers cum au mers...

În 1953, de Sfânta Maria, am fost aşezat călugăr, tuns în monahism.

Cum de am numele de Teofil?

- Nici nu ne-aţi spus care era înainte numele pe care-l purtaţi?

Numele meu de botez, numele pe care mi l-au dat părinţii a fost Ioan, m-a chemat ca pe tata, de aceea tata a fost cam nemulţumit că n-am menţinut numele care mi l-au pus ei. Şi chiar m-au întrebat odată:

- „Da, mă, numele care ţi l-am pus noi n-o fost destul de bun? Ţi-o trăbuit altu?”.

Tata a fost la călugăria mea şi o înţeles că nu mă mai cheamă Ioan, dar şi-a uitat cum mă cheamă şi când s-a dus acasă, le-a spus la vecinii de acolo că acum nu mă mai cheamă Ioan, mă cheamă Toader. N-a fost aşa, dar aşa a rămas tata cu gândul că de acum mă cheamă Toader, de Teofil n-a ţinut minte.

- Şi cum s-a ajuns la numele de Teofil?

Cum s-a ajuns la numele meu de Teofil? Într-un fel curios. Bunica mea, mama mamei mele, mi-o spus odată că ei aşa mult îi place la biserică la Paşti, când se citeşte din Apostol şi se zice:

„Cuvântul cel dintâi l-am făcut o, Teofile! Despre toate câte a început Iisus a face şi a învăţa”,

„Cuvântul cel dintâi l-am făcut o, Teofile!”.

Deci, Cartea Evangheliei a făcut-o despre Iisus şi acum spune despre Sfinţii Apostoli şi i-a adresat lui Teofil cuvintele acestea. Şi ei i-a plăcut numele de Teofil şi a zis:

- „Eu, dacă mai aveam un copil, un băiat, îi puneam numele Teofil”.

Eu am reţinut lucru acesta şi am zis:

„Domnule, dacă eu mă fac călugăr şi pot avea numele de Teofil, - deşi buna mea nu mai trăia atunci -, *uite, vreau să mă cheme Teofil!”.*

Mi-am exprimat dorinţa aceasta faţă de părinţii care aveau competenţă în treaba aceasta şi când m-a făcut călugăr m-a prezentat la Mitropolit cu numele acesta de Teofil şi Mitropolitul a zis:

„Fratele nostru Teofil, îşi tunde părul capului…”,

şi celelalte.

- Ştiaţi atuncea conţinutul mesajului?

Da, ştiam, da. Şi ştiam şi că nu pot să-mi aleg eu numele, dar totuşi mi l-am ales eu până la urmă. Nu ştiu ce nume mi-ar fi pus părinţii de la mănăstire, dar eu le-am atras atenţia că dorinţa mea este să mă cheme Teofil. Nu m-au întrebat de ce?

- “No, bine Teofil să fie…vrei Teofil, Teofil să te cheme”

- Care au fost, părinte Teofil, greutăţile de început? Aţi avut greutăţi în ce priveşte încadrarea în rânduiala vieţii de mănăstire?

Nu, n-am avut pentru că eu cunoşteam mănăstirea de la Sâmbăta, am mai fost şi în vacanţele de Paşti, vara am mai fost pe la mănăstire şi ştiam cum este. Mie mi-a plăcut totdeauna slujba, mi-a plăcut totdeauna rugăciunea, mi-a plăcut totdeauna meditaţia, mi-a plăcut totdeauna lectura duhovnicească, mi-a plăcut să muncesc. Am şi muncit la început la mănăstire pentru că erau condiţii în care se cerea lucrul acesta şi mie mi-a plăcut, nu m-am eschivat niciodată. Veneau şi mă chemau să tăiem lemne cu joagărul şi mergeam şi tăiam şi mă rog, am fost să zic aşa, în mediul meu. Dar nu-mi plăcea de părintele acela care mai făcea aprecieri din acestea negative şi n-a fost chiar aşa de simplu în înţelesul că oamenii pe care i-am aşteptat nu i-am găsit, decât parţial. Am găsit câţiva ostenitori şi doritori de bine şi oameni delicaţi, de exemplu cum era părintele Serafim, care era un om lucrător de bucurie pentru cei din jur, şi un om delicat, şi un om mângâietor şi mi-a plăcut. Au mai fost şi unii care n-au fost chiar aşa de binevoitori şi… oameni-s tot oameni, unde te duci şi dacă-s călugări tot oameni sunt şi i-am înţeles în măsura în care am putut să-i înţeleg, i-am evitat în măsura în care a fost cazul să-i evit şi mă rog, au fost nişte situaţii aşa care oriunde te duci, le găseşti pentru că oamenii-s oameni şi oamenii fiind oameni nu pot să fie ceea ce vrei tu să fie. Nu au toţi inimă de părinte, inimă de frate, inimă de prieten, sunt şi unii invidioşi, unii nu le convenea că pot face nişte lucruri mai bine decât ei.

- Cine va ajutat cel mai mult la formarea dumneavoastră duhovnicească?

Duhovnic l-am avut pe părintele Serafim, el m-a ajutat aşa cu îndrumarea, după aceea părintele Serafim mi-a şi citit anumite cărţi care l-a ştiut el bune, de exemplu cartea scrisă de Arseniev: *„Biserica răsăriteană”* - el mi-a citit-o, apoi mi-a dictat multe lucruri din Proloage, din Filocalie şi m-am apucat şi mi-am scris o bună parte din Filocalie. După aceea ceilalţi colegi părintele Irineu, Dumnezeu să-l odihnească!, care o ajuns Episcop Vicar la Iaşi, şi el o fost binevoitor faţă de mine şi mi-a mai citit câte ceva. Au fost nişte lucruri care mi-au rămas de atuncea şi-s bune şi… ce să zic, a fost cum a putut să fie în condiţiile care erau acolo, cu oamenii care erau acolo. A trecut, cei bătrâni au murit, acum am rămas noi în locul lor…

Şi-apoi am ajuns, după aceea în 1960 m-a hirotonit diacon, Mitropolitul Nicolae Colan, cu dorinţa de a mă hirotoni preot, dar n-a ajuns, pentru că el s-a îmbolnăvit după aceea în anul următor şi şase ani n-a mai slujit. A fost în fruntea Mitropoliei până în 1967, până la moartea lui, dar n-a mai slujit; nu mai putea să mai slujească pentru că şi-a pierdut graiul, adică şi-a alterat graiul, că nu şi l-a pierdut chiar de tot, în urma unei operaţii care a avut-o; o avut o operaţie la prostată şi-n şocul acela de boală şi-a pierdut graiul. Şi deci nu şi-a putut împlini gândul să mă hirotonească preot. Şi m-a hirotonit preot abia Mitropolitul actual, Înalt Prea Sfinţitul Antonie, cu care de fapt nu am avut o legătură deosebită aşa să mă gândesc că el totuşi ar face o treabă de felul acesta. Dar el, din iniţiativa lui, m-a găsit diacon şi s-a gândit:

„Dacă-i diacon, poate să fie şi preot!”.

Nu ştiu dacă nu mă găsea diacon, dacă m-ar fi hirotonit diacon şi apoi preot. Dar, în sfârşit, asta a fost.

- Când aţi fost hirotonit?

În 1983, după 23 de ani de diaconie. A fost interesantă treabă, după şapte ani de când m-am încadrat în mănăstire, am ajuns diacon, după 23 de ani de diaconie am ajuns preot, deci după 30 de ani de vieţuit în mănăstire am ajuns preot. Parcă le-ar fi programat cineva lucrurile acestea:

„Hai să-l facem preot că se împlinesc 30 de ani de când este la mănăstire!”.

Dar, n-a fost nici o programare, aşa au mers lucrurile de la sine.

- Şi atunci aţi primit şi hirotesia pentru duhovnic?

Da, tot atuncea, în aceeaşi zi, după Liturghie, m-a hirotesit duhovnic. Şi apoi la început am avut nişte împiedicări din propria mea conştiinţă, cumva. În înţelesul că eu credeam că dacă eşti duhovnic trebuie să fi şi clarvăzător şi nu eram şi-mi era frică dând canoane oamenilor, canoane care nu le pot face, canoane care nu se potrivesc cu ei, cu persoana lor. Multă vreme nu am vrut să spovedesc, aveam tot ezitări, nu eram dispus să fac asta. Şi când totuşi am fost dispus, a fost aşa o împrejurare că au venit doi inşi la mine să se spovedească. Dar nu la mine, au întrebat de posibilitatea de-a se spovedi. Şi am zis:

- „Măi fraţilor, vă spovedesc eu!”.

Şi i-am spovedit, dar nu am avut ce face cu ei. Au fost nişte oameni aşa de depărtaţi de credinţă, de Biserică... Cred că pe ei i-a îndemnat cineva să se spovedească, nu a fost iniţiativa lor, n-am putut să fac nimic cu ei.

Acesta-i începutul spovedaniilor mele, o spovedanie care aş putea zice că m-a nemulţumit, cu oameni care n-am putut zice: *„Te iert şi te dezleg”,* pentru că nu mergeau la biserică, nu posteau, nu se rugau, oameni fără o aşezare sufletească, care să promită ceva pentru viaţa lor.

După aceea în 1986 am fost hirotesit Protosingel şi în 1988 Arhimandrit. Şi apoi a venit deschiderea aceasta după 1989, în 1990 cu posibilitatea de a fi de folos oamenilor. Am călătorit mult, răspunzând invitaţiilor celor ce m-au invitat, de fapt m-am invitat şi singur; de exemplu la

Timişoara singur m-am invitat, în înţelesul că a venit cel care acum este Episcop în Ungaria, Prea Sfinţitul Sofronie, care era pe atunci student la medicină. Zice că s-a uitat în *„Convorbiri duhovniceşti”,* carte scrisă de părintele Ioaniche Bălan, de fapt carte cu interviuri. Primul volum are 65 de convorbiri cu călugări din ţară, dintre care şi eu. Şi zice că s-a uitat în convorbiri şi pe mine m-a găsit cel mai potrivit pentru el şi pentru părintele Agapie - că şi el a venit atunci. „Cel mai potrivit” în sensul că sunt un om elastic, un om fără asprime, un om cu pogărământ, cu nu ştiu ce şi o venit la mine. Şi o vreme îndelungată s-a spovedit la mine.

Şi părintele Sofronie, Prea Sfinţitul de acum, îmi spune că la Timişoara se ţin nişte conferinţe şi sunt invitaţi şi mi-a spus ce fel de conferinţe, tot. Şi am zis:

- „Măi frate, aş putea face şi eu o treabă din asta!”.

Şi zice:

- „Dacă doriţi noi vă invităm”.

Şi m-a invitat.

Prima conferinţă am susţinut-o în 1992, în 13 mai, *„Despre bucuria creştină”*. A fost o conferinţă tare fainã, mie mi-a plăcut şi le-a plăcut şi la oameni. Şi după aceea am zis:

- „Măi frate, nu are rost să vin eu de la Sâmbăta până la Timişoara pentru o singură conferinţă. Hai, să organizăm trei conferinţe, când vin eu de la mănăstire”.

- Faţă de Timişoara aveţi o afinitate?

Am făcut liceul acolo. Da şi asta da, acum nu mai sunt oamenii din cei de demult aşa ca să mă gândesc că mă duc pentru ei. Şi ne-am înţeles aşa ca să ţin trei conferinţe, şi toamna când m-am dus din nou, invitat acum de ei, că nu mai eram acum invitat de mine, ne-am propus trei conferinţe. Nu mai ştiu ce anume, şi s-a constat că la toate trei a venit lume multă, deci n-a fost aşa că la una vine, la una nu vine, la toate, aceeaşi şi alţii... Şi a rămas aşa că de fiecare dată să ţin trei conferinţe. Numai de două ori nu am putut, am ţinut câte una şi în rest tot trei conferinţe am ţinut. Aşa că s-au adunat la conferinţe de 10 ani, câte 6 pe an, adică, 60 de conferinţe.

- Şi pe lângă Timişoara, ştiu că acceptaţi invitaţiile aproape de oriunde din Ţara Românească. Aţi ajuns chiar până în Franţa.

Am ajuns şi-n Franţa, da. Am ajuns şi-n Austria; în schimb în Austria n-am avut o activitate aşa mai lărgită. Am ţinut numai o predică la Biserică, dimineaţa într-o Duminecă şi seara la Vecernie. Şi rest, am spovedit a doua zi în Austria.

În Franţa am avut organizat conferinţe şi, să ştii, că şi acolo am văzut mâna lui Dumnezeu. Când am fost în Franţa, la prima conferinţă, trebuia să traducă cineva pentru că eu nu ştiu aşa bine franceză să ţin o conferinţă, cursiv şi aşa nu pot, acesta-i adevărul. N-am învăţat franceză într-o şcoală care te pregăteşte pentru franceză. Dar a fost o minune de la Dumnezeu, că a venit acolo la conferinţă o călugăriţă care a fost călugărită aici în România; a stat vreo doi ani în România şi ştia româneşte ca noi şi franceză ca ea, că era

franţuzoaică şi ea a tradus fără să fie programată ea să traducă. Era vorba că traduce Înalt Prea Sfinţitul Iosif şi aceea a tradus foarte bine şi aşa lejer şi înţelegea ce spuneam eu şi a ieşit o treabă excepţională. Şi am rugat-o să vină şi a doua zi şi a venit şi a doua zi şi iar a tradus. Şi aici am zis: *„Iată domnule, eu nu puteam programa pe maica aceea”,* Phebe o cheamă, pentru că nu ştiam de ea. Şi Dumnezeu a rânduit aşa că a venit ea şi a tradus.

Zice că se mirau francezii ce bine ştia franceză!

- Ea era franţuzoaică!

Bineînţeles că ea le-o spus după aceea.

- Părinte Teofil, aveţi o mulţumire, o satisfacţie în toate aceste peregrinări pe care le faceţi, în conferinţele pe care le susţineţi?

Da, am sigur că da. Totdeauna mă bucur şi mai ales când îmi iasă o treabă bună şi totdeauna mi-a ieşit bună, sunt foarte bucuros. Acum bineînţeles că nu sunt toate la acelaşi nivel, dar totuşi sunt lucruri care totdeauna mi-au dat bucurie aşa şi aici la noi în ţară oamenii sunt receptivi, în Franţa de exemplu mi se părea că nu-i prea interesa pe francezi ce le spun eu, deşi am auzit că totuşi i-a interesat şi până la urmă ei au tradus în limba franceză, au publicat acolo în revistele lor conferinţele care le-am ţinut. Francezii, mi se păreau că-s mai reci, mai distanţi. Au spus însă, după conferinţă:

- „Părinte vă mai aşteptăm pe la noi”.

Zic:

- „Nu mă aşteptaţi de pe-acum, că cine ştie când oi mai veni. Îi prea lungă aşteptarea”.

- Părinte, aş vrea să vă întreb, aşa pe parcursul vieţii Sfinţiei Voastre, ce personalităţi puternice aţi cunoscut, duhovniceşti sau intelectuale?

Da, nu prea am întâlnit mulţi, pe părintele Arsenie, pe părintele Serafim, pe părintele Mladin, pe toţi îi consider oameni deosebiţi şi anume pe părintele Arsenie cu capacitatea lui de propovăduire, de intuire, de sinteză. Toată lumea, dacă întrebi pe cineva dintre cei cu care a început mănăstirea de la Sâmbăta, care a fost mai mare, toată lumea spune că părintele Arsenie.

În realitate nu a fost numai părintele Arsenie, pentru că şi părintele Mladin a fost un om mare în înţelesul că a scris studii deosebite şi a fost şi un om cald la suflet şi binevoitor. După aceea, părintele Serafim Popescu. Părintele Serafim, să dea Dumnezeu să fie mulţi oameni ca el, foarte delicat, foarte binevoitor, foarte cald la suflet, un om cu inimă de părinte, inimă de frate, inimă de prieten, un om odihnitor, un om odihnitor de oameni, un om al bucuriei, un om de care s-au bucurat oamenii. A şi spus să se scrie pe crucea părintelui, la mormânt:

„Un om de care s-au bucurat oamenii - Arhimandritul Serafim Popescu”.

După aceea, aşa oameni cu care să am o legătură mai deosebită, nu pot să zic că am cunoscut, scriitori ştiu eu, poeţi. Zorica Laţcu de exemplu. Zorica

Laţcu a fost un poet de excepţie şi este, opera ei rămasă e o operă care nu poate să nu se impună atenţiei celor care au ajuns să o cunoască.

După aceea, ştiu eu pe cine am mai cunoscut aşa ca să zic că acesta mi-a rămas. Am mai cunoscut oameni obişnuiţi, oameni angajaţi în viaţa spirituală, preoţi şi credincioşi şi Ierarhi. Dar nu pot să zic că m-a impresionat cineva foarte mult în aşa fel încât să doresc să ne mai întâlnim, să mai învăţ ceva de la ei.

- Părinte, aveţi ucenici?

Dragă, nu cred că am ucenici, nu cred. Părintele Serafim de la noi de la mănăstire, care acum e la studii în Grecia, m-a întrebat odată:

- „Dacă cineva zice că este ucenic al meu, eu ce să zic?”.

Şi i-am spus că eu iubesc raporturile de colegialitate.

Părintele Serafim, într-adevăr mă copiază cumva şi am auzit o cuvântare ţinută de el la o tabără de tineri, acolo la noi la mănăstire, cu foarte multe citate de la mine, fain. Şi zicea:

„Părintele Teofil spune, părintele Teofil…” .

Ca şi când ar fi zis:

- „Să ştiţi că eu sunt ucenicul părintelui Teofil”.

La fel părintele Galaction, iar este unul care citează mult din ce scriu eu şi care se consideră cumva ucenic al meu. Dar eu nu am conştiinţa că am făcut ceva pentru ei ca să îi modelez şi să-i formez.

Am acţionat ca faţă de oricare dintre cei care vin la mine. Părintele Daniel, de exemplu care-i acum la noi la mănăstire, iar îmi place foarte mult. Am putea zice undeva că-i ucenicul meu. Dar nu pot să zic că eu l-am format pe părintele Daniel.

Părintele Dometie, de la noi de la mănăstire, iarăşi este un om despre care aş putea zice că l-au format alţii şi a venit la mănăstire. El are Facultatea de Electronică, părintele Daniel are Silvicultura făcută, acum e şi student la Teologie.

Părintele Matei, iară e un om care ar putea zice într-un fel că-i ucenicul meu. Dar eu nu zic să zică, pentru că eu nu consider că am făcut ceva pentru ei ca să-i modelez şi să-i formez.

- Nu v-aţi propus să vă faceţi ucenici?

Nu, nu mi-am propus, eu am lucrat aşa cum a venit, cum au venit lucrurile. Dacă a venit la mine la spovedit, dacă a putut, a învăţat ceva de la mine din predicile mele, din cuvântările care le-am ţinut pentru obşte la spovedanie, din cărţile care le au la îndemână, cele 11 cărţi, dacă au învăţat ceva şi au învăţat sigur. Într-un fel sunt ucenici ai mei, dar în altfel nu sunt pentru că eu nu m-am ocupat în mod special de ei ca să-i formez cum sunt formaţi, deşi îmi place foarte mult cum se prezintă.

- Părinte Teofil, sunteţi un om calculat, raţional, pe de-o parte iar pe de-altă parte sunteţi un om elastic, cum spuneaţi, cu o largheţe, o lărgime în privire, în felul de a vedea lucrurile. Cum aţi ajuns la această stare de fapt?

Odată eram la Teologie, în curtea Teologiei şi era un părinte profesor, Dumitru Călugăr îl chema - era un om glumeţ aşa - şi stăteam de vorbă acolo cu mai mulţi şi cu studenţi şi a venit vorba despre Prea Sfinţitul Teodor Scorobeţ, cel care a zis că: *„Dă Dumnezeu alte daruri”*. Şi mie mi-a plăcut tare mult de părintele acela că era cam cum îi părintele Serafim cald la suflet, binevoitor, echilibrat. Şi zic eu:

- „Oare prin ce osteneală s-a făcut Prea Sfinţitul Teodor aşa de bun, aşa cum e el?”.

şi zice părintele Călugăr, profesorul Dumitru Călugăr, zice:

- „Prin osteneala lui Dumnezeu, că aşa l-a lăsat Dumnezeu!”.

Aşa şi eu, nu cred că am făcut ceva anume, mi-am format o perspectivă pe bază de Filocalie, de Pateric, pe bază de învăţăturile părinţilor duhovniceşti, câte au ajuns la mine, pentru că eu totuşi mi-am copiat multe cărţi, multe scrieri din învăţăturile părinţilor. Mi le-am copiat în braille, le-am putut studia, le-am putut aprofunda, le-am putut asimila şi am făcut treaba aceasta şi cred că tot ce am făcut, m-a realizat. Eu am o vorbă:

„Tot ceea ce faci te şi face”.

Tot ce am făcut a contribuit la ceea ce sunt şi aşa am ajuns cum sunt. Nu mi-a plăcut niciodată exagerările, nu mi-a plăcut niciodată oamenii dezechilibraţi, nu mi-a plăcut niciodată oamenii care-şi dau importanţă, care vreau să iasă-n faţă, care vreau să se pună în atenţie, nu, nu mi-a plăcut niciodată şi nici acum nu îmi place. Când auzeam pe cineva vorbind într-o situaţie din aceasta când era de faţă un Ierarh şi că: *„Înalt Prea Sfinţia Voastră, nu ştiu ce şi nu ştiu cum”*. Niciodată nu mi-au plăcut treburile astea.

- Părinte, dacă spuneţi că nu aţi urmărit să vă faceţi ucenici, prieteni aţi urmărit?

O, da. Nu prea am urmărit nici să-mi fac prieteni, dar mi-am făcut prieteni fără să urmăresc. Aşa că dacă oamenii se potrivesc unii cu alţii, devin prieteni, nu există o metodă de împrietenire. Să te faci prieten cu omul care ţi se potriveşte, care are aceleaşi vibraţii ca tine. Eu de exemplu, pot să zic că m-au găsit pe mine prietenii mei, nu i-am găsit eu pe ei, că nu aveam unde să-i caut. La Timişoara am fost ajutat în vremea liceului foarte mult de un coleg al meu, cu care m-am şi împrietenit şi care mi-e prieten şi acum după 54 de ani de când am terminat liceul.

- Domnul Sorin?

Sorin Stoian, da. Ce fain! De treabă Sorin şi acum e binevoitor şi abia aşteaptă să mă duc la Bucureşti şi să mă cărăuşească.

El şi-a dus viaţa lui de fapt cu mult diferită de viaţa mea, dar am ţinut legătura cum am putut şi acum la bătrâneţe omul s-a întors. N-am fost niciodată distanţaţi, în înţelesul că nu ne-am potrivit şi-n înţelesul că el o dus o viaţă nerânduită, o viaţă cum o duc cei mulţi în lumea aceasta, dar acum la bătrâneţe s-a mai aşezat şi el şi îi parcă mai binevoitor decât pe la mijlocul vieţii.

- Părinte, aţi mai amintit de cărţi şi cum ţineţi legătura să zic aşa, cu noile apariţii, cum luaţi cunoştinţă cu ele?

În general nu ţin legătură pentru că nu pot să citesc singur, dar unele dintre ele care mi se par mai reprezentative şi pe care le pot avea la îndemână... Timp să am mai mult, dar nu am destul timp! Unele sunt foarte apropiate de mine prin înregistrări pe casete, le înregistrăm pe casete şi după aceea, eu în măsura în care am timp, le ascult, le studiez, le aprofundez şi am cunoştinţă şi de unele cărţi. Dar nu prea multe că nu am vreme de ele.

Am şi multe cărţi deja imprimate, multe de care nu m-am putut ocupa. Şi cărţile astea cu idei multe, e greu de-a le asimila. Totuşi, ce pot fac. Şi acum, să ştiţi că nu-mi ajută nici mintea cumsecade; sunt bătrân şi nu mai am ţinere de minte, nu pot memora cum memoram în tinereţe. Acum trebuie să buchisesc, trebuie să tocesc ca să pot să reţin.

- Dar aveţi suficient de multe cuvinte împlântate în minte şi-n inimă, pe care le folosiţi...

Bine, le am pentru că le-am adunat în cursul anilor şi chiar şi Mitropolitul nostru se mira că ce acumulări am în suflet. Doar nu m-am pomenit acum în viaţă, m-am pomenit de o viaţă întreagă; în atâţia ani aduni.

Pe mine mă favorizează faptul că adun lucruri inedite, sunt lucruri pe care le-am învăţat de la unul, de la altul, le-am auzit. De exemplu de la profesorul Ghibu, care mi-a făcut urarea când ne-am despărţit:

„Părinte Teofil, să-ţi ţină Dumnezeu mintea şi sănătatea!”.

E o perlă urarea aceasta: *„mintea şi sănătatea”*. N-o zis *„sănătatea, mintea”* sau numai *„mintea”,* ci *„mintea şi sănătatea”* şi-ntâi mintea şi apoi sănătatea. Sau de exemplu un fotograf din Sibiu când se ducea cineva să se fotografieze la el, el fiind sas, ştia că omul vrea să aibă o faţă senină şi zicea, în loc să zică altceva, zicea:

„Gândiţi frumos!”.

Adică să se gândească la ceva frumos, dar el nu zice: *„Gândiţi-vă la ceva frumos!”* Poate i se părea prea lung cuvântul sau ştiu eu şi zicea *„Gândiţi frumos!”*

Şi asta, iar e treabă care mi-a plăcut şi am luat-a de bună pentru cealaltă vreme a vieţii mele:

„Gândiţi frumos, gândiţi frumos ca să trăiţi frumos şi să fiţi fericiţi!”.

Sau cuvintele acelea aduse din Germania, pe care nu le-ar mai fi băgat nimeni în seamă dacă nu le ţineam eu în seamă şi să le pun în atenţie:

„Pace celor ce vin,
Bucurie celor ce rămân,
Binecuvântare celor ce pleacă!”.

Iar, nişte lucruri care nu le găseşti oriunde şi care sunt frumoase. Oamenii când le spun aşa ceva toţi caută să şi le noteze, să le ţină minte, să le repete:

„Pace celor ce vin, Bucurie celor ce rămân, Binecuvântare celor ce pleacă!”.

După aceea, cuvintele de la părintele Arsenie Boca:

„Să-ţi fereşti capul de frig şi de prostie!”.

Părintele i-a spus unui student care s-a dus cu capul descoperit la el, fiind frig. A zis:

- *„Mă, să-ţi fereşti capul de frig şi de prostie!”.*

Iar, e un cuvânt care altul nu l-ar mai fi ţinut minte sau nu s-ar mai fi gândit la el. Eu dacă l-am apucat, l-am folosit. Sau:

„Cine face curte, nu face carte!”.

I-a spus unui tânăr pe care l-am cunoscut:

- *„Măi, ocupă-te de şcoală, că cine face curte, nu face carte”.*

Iarăşi un cuvânt care e bine să-l reţii sau din cuvintele părintelui, de exemplu, spune despre omul care se socoteşte nedreptăţit şi el de fapt e pedepsit, dar nu-i nedreptăţit. E pedepsit pentru fapte rele reale, zice:

„Bobul lui de grâu se preschimbă-n tăciune, iar el se crede grâu nedreptăţit”.

Adică el nu ştie că-i tăciune; el se crede grâu nedreptăţit, în timp ce, de fapt, este tăciune.

„În mintea strâmbă şi lucrul drept se strâmbă!”,

sau:

„Cea mai lungă cale e calea care duce de la urechi la inimă”,

sau:

„Tu eşti sinteza harababurii din casa voastră”.

Lucruri de felul acesta, pe care alţii nu le au şi nu au de unde să le aibă şi uite, că te duci cu ele, le spui, omul poate le uită şi el, dar bine că nu le uiţi tu care le spui.

- Părinte Teofil, o viaţă de om n-avem cum s-o epuizăm într-un interviu. Totuşi, aş mai avea două întrebări. Şi anume: de unde această grijă, această preocupare şi chiar să zic eu, multă grijă pentru studierea textelor Sfintelor Slujbe?

Dragă, eu mi-am dat seamă că Sfintele Slujbe sunt comoara Ortodoxiei noastre, Ortodoxia noastră dacă vrea să se prezinte ca Ortodoxie, nu are cu ce se prezenta cu altceva mai mult decât cu Sfintele Slujbe. Preocupări sociale nu prea sunt, preocupări de şcoală teologică au cei care fac şcoală teologică, preocupări de formarea oamenilor ca misionari nu sunt şi atunci dacă e vorba să se prezinte Ortodoxia cu ceva se prezintă cu Sfintele Slujbe. Şi când eram eu student la Teologie, eu ştiam foarte multe texte, Liturghia o ştiam din participarea mea la Sfintele Slujbe, ştiam Ecteniile, tot ce zice preotul de s-aude în Biserică ştiam, mai ştiam şi Tropare pe care le auzeam în Biserică. Şi la Teologie, părintele Gheorghe Şoima - Dumnezeu să-l odihnească! - profesor de muzică şi tipic, el ne-o atras atenţia asupra conţinutului textelor liturgice. Eu până atunci mergeam la Biserică, ştiam Tropare pe de rost, dar nu le aprofundam, nu ştiam ce putere au ele, ce

putere pot să aibă în conştiinţa omului. Am luat-o de bună ceea ce ne-a spus părintele Şoima şi am urmărit şi am învăţat şi după aceea mergând la mănăstire fiind mereu la slujbe, am surprins atâtea şi atâtea texte, pe care în altă parte nu aveam de unde să le aud sau nu le-aş fi auzit pentru că slujbe nu se fac la parohii cum se fac la mănăstire. Şi am învăţat ba una, ba alta. Am găsit ceva care mi-a plăcut: *„Gata învăţ!”* Şi acum învăţ numai că acum învăţ mai greu. Trebuie să buchisesc ca să învăţ, dar învăţ şi acum, mie îmi place foarte mult. Şi asta este de fapt şi punctul de contact al credinciosului cu Biserica: slujbele. Ortodoxie fără Liturghie nu există, ori Ortodoxie fără slujbele Bisericii nu există şi atunci dacă vrei să faci ceva autentic ortodox şi să-ţi aduni ceva autentic ortodox înveţi slujbele, înveţi de la slujbe, înveţi ce poţi învăţa din cuprinsul Sfintelor Slujbe.

- Şi o ultimă întrebare, părinte Teofil, nădăjduiţi cu ajutorul lui Dumnezeu să vedeţi ceva în lumea cealaltă, în veşnicie?

Dragă, m-am mai gândit eu la treaba asta singur, că dacă eu doresc să văd lumea aceasta şi n-o pot vedea, în veşnicie o să văd lumea care va fi în veşnicie?

Şi răspunsul mi-a fost acesta:

Dacă Dumnezeu va zice către mine:

- „Să ştii că eu şi-n veşnicie pe tine tot aşa te las!”,

n-aş putea zice altceva, decât:

- „Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie!”.

Adică eu cum sunt, sunt împlinit, nu mai trebuie să am ceva ca să mă împlinesc, sunt mulţumit cu cât este. Ştiu că alţii au mai mult, ştiu că alţii pot mai mult, mă bucur că pot ei şi ce nu pot eu, nu mă deranjează cu nimic pentru că viaţa nu se trăieşte prin comparaţie şi nici nu doresc să am ceva ce nu pot avea. Nu eu am venit pe lumea aceasta cu voinţa mea în situaţia aceasta de ştirbire, de îngrădire; nu eu o să hotărăsc ceea ce urmează în cealaltă vreme a vieţii mele şi în veşnicie.

Vreau ce vrea Dumnezeu cu mine!

- Părinte Teofil, vă mulţumim şi vă dorim ca Dumnezeu să vă ţină mintea, sănătatea şi bucuria pe care o aveţi!

Doamne ajută! Aşa să fie!

- Părinte Teofil vă propun să avem un dialog, o convorbire despre oamenii pe care Dumnezeu vi i-a scos în cale de-a lungul vieţii, oameni care într-un fel sau altul s-au adăugat la viaţa sfinţiei voastre şi v-au ajutat. Şi vă propun să discutăm despre oameni de cultură, despre părinţi sau maici deosebite cu care v-aţi întâlnit. Care este primul om deosebit cu care v-aţi întâlnit şi care v-a marcat apoi cealaltă vreme a vieţii sfinţiei voastre?

Cred că primul om deosebit pe care l-am întâlnit a fost părintele Ioan Opriş, preot tânăr care a slujit în satul meu – satul Topârcea – şi părintele acesta, vreme de doi ani, i-a marcat cumva pe cei care l-au putut înţelege. De ce? Pentru că el a terminat Teologia în 1938 sau în 1939 şi din 1940 până în 1942 a fost preot în satul meu.

- Deci preotul din satul Topârcea?

Da, şi părintele Ioan Opriş era un om cult şi eu eram mic, chiar pot să zic, 11-13 ani şi stătea de vorbă cu mine. Îl întrebam şi eu anumite lucruri. M-a marcat, m-a modelat cumva. Era binevoitor faţă de mine, reţineam din afirmaţiile lui anumite adevăruri pe care le-am dus apoi toată viaţa.

- Le ţineţi minte până acum, aveţi aşa un cuvânt de la părintele Ioan Opriş sau o atitudine?

Da, de exemplu cuvântul că: *„Dacă faci altfel decât crezi, ajungi să crezi cum faci”.*

- Adică să nu fi duplicitar.

Da, adică dacă nu eşti convins de ceea ce faci şi faci altfel decât crezi tu că trebuie făcut, cu vremea ajungi să-ţi schimbi şi punctul de vedere, credinţa care o ai.

- Probabil de aici aţi scos apoi cuvântul: „Ce faci, te face”?

Nu ştiu ce legătură a avut. Cu vremea am ajuns la gândul că: *„Ce faci, te face”,* adică se adaugă la ce eşti. Părintele Arsenie Boca are undeva un cuvânt scris la pictura cu Judecata de Apoi de la Drăgănescu, ca din partea faptelor omului: *„Tu eşti noi”*, adică *„Tu ne-ai realizat pe noi, noi te-am realizat pe tine”*. Şi asta bineînţeles n-o ştiu decât de curând, adică de vreo 20 de ani – 25 de ani. Dar părintele Ioan Opriş ştiu că a spus cuvântul acesta:

„Dacă faci altfel decât crezi, cu vremea ajungi să crezi aşa cum faci”.

Pe părintele Opriş l-am auzit ţinând predici. Predicile lui erau peste înţelegerea oamenilor de la ţară. Era format prin şcoală şi era cumva condus de şcoala pe care o făcuse. Am mai ţinut legătura şi după ce a plecat din satul meu. Când eram student la Teologie l-am auzit vorbind pentru studenţi şi el atunci a venit cu cuvântul Fericitului Augustin pe care eu îl spun de multe ori:

„Copilul este tatăl omului mare”.

Cuvântul acesta el l-a găsit într-o carte scrisă de episcopul Ioan Suciu, episcop greco-catolic şi l-a spus în înţelesul acesta că fiecare dintre noi cuprindem pe copilul de odinioară în existenţa noastră. Aşa că se poate spune: *„Copilul este tatăl omului mare”,* în înţelesul că nu poţi ajunge mare fără să fi trecut prin starea de copil, prin faza copilăriei. Iarăşi este un cuvânt care mi-a rămas de la părintele Ioan Opriş.

După aceea mi-a dat nişte indicaţii preţioase în legătură cu teza mea de licenţă. Pregăteam o teză de licenţă în 1952 despre *„Învăţătura despre mântuire în Noul Testament”* şi am făcut şi o introducere pe care i-am prezentat-o profesorului la care urma să am lucrarea – părintele profesor Grigorie Marcu – şi el a zis că e foarte bine, dar părintele Opriş mi-a atras atenţia asupra faptului că dacă vreau să scriu o lucrare despre mântuire, fiecare din capitole trebuie să aibă în titlu cuvântul „mântuire”: pregătirea mântuirii, mântuirea obiectivă, mântuirea subiectivă, desăvârşirea mântuirii; neapărat trebuie să fie în fiecare titlu cuvântul „mântuire”. Şi am ţinut seama de asta şi am făcut aşa cum mi-a spus.

Deci s-a imprimat cumva părintele în existenţa mea, cu ideile pe care mi le-a dat. La fel părintele Opriş a avut şi nişte îndrumări în legătură cu felul în care prezinţi o chestiune, nişte cuvinte de retorică, felul de a exprima anumite lucruri. A fost foarte bun cunoscător a multor lucruri pe care alţii nu le băgau în seamă, iar târziu, acum în jurul anilor 2000, mi-a făcut nişte aprecieri pozitive în legătură cu cartea mea: *„Cuvinte către tineri”*; cincizeci şi şase de aprecieri în legătură cu această carte, mai presus de tot ce m-aş fi aşteptat; nici eu care am scris cartea nu puteam să scot atâtea concluzii câte a scos părintele Opriş.

- Asta înseamnă că şi părintele v-a preţuit.

- Da, ne-am avut foarte bine.

- Mai trăieşte părintele?

- Nu, a murit nu demult. A murit la aproape 90 de ani.

- Care a fost apoi alt om care v-a marcat?

Un alt om a fost părintele Arsenie Boca. Prin părintele Opriş am ajuns să ştiu de părintele Arsenie Boca. Era la Sâmbăta. Mitropolitul Nicolae Bălan restaurase Mănăstirea de la Sâmbăta, i-a dat un început şi părintele Arsenie s-a aşezat între cei trei cu care s-a făcut începutul Mănăstirii de la Sâmbăta; deci a fost părintele Arsenie, părintele Nicolae Mladin care după aceea prin purtarea de grijă a mitropolitului Nicolae Bălan a ajuns profesor de morală la Sibiu şi părintele Serafim Popescu care, din 1940 şi până în 1990, a fost preot şi duhovnic al mănăstirii. Fiecare din aceşti trei – cu care s-a început Mănăstirea de la Sâmbăta – au avut o influenţă asupra mea.

În 1942, la sugestia părintelui Ioan Opriş, m-am dus la Mănăstirea de la Sâmbăta şi l-am cunoscut pe părintele Arsenie. De fapt, eu mi-am dorit să merg la Mănăstirea de la Sâmbăta ca să fiu acolo călugăr. Nu ştiam eu prea multe nici despre părintele Arsenie, nici despre alţi părinţi care erau atunci în mănăstire (de exemplu părintele Serafim), dar ştiam că cineva care e în mănăstire participă la slujbe, face slujbe, e într-o sferă pe care în altă parte nu o găseşti şi aş fi vrut să mă fac călugăr. Şi cu gândul acesta m-am dus la Sâmbăta. Înainte însă i-am scris părintelui Arsenie o scrisoare în care mi-am

exprimat dorinţa de a mă face călugăr. Părintele mi-a răspuns printr-un intermediar, un diacon, pe atunci era în mănăstire la Sâmbăta, Vasile Şortan şi mi-a pus în atenţie rugăciunea cu care se mântuiesc călugării:

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”.

După aceea am ajuns la Sâmbăta şi am vorbit cu părintele. Părintele a vorbit cu mine ca şi cu un om mare. Mi-a pus în atenţie rugăciunea spunându-mi să o zic cu cuvântul gândit, deci în minte şi să o lipesc de respiraţie, în felul următor: între respiraţii, acolo unde nici nu tragi aer în piept nici nu dai afară, în clipa aceea în care se trece de la o respiraţie la alta, să zic: *„Doamne”*, apoi trăgând aer în piept, odată cu asta, să zic: *„Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu”,* şi dând aerul afară din piept să zic *„miluieşte-mă pe mine, păcătosul”*. În principal asta mi-a zis părintele. Eu i-am spus că dacă nu pot rămâne la mănăstire o să mă duc să fac şcoală şi părintele mi-a zis că: *„Şcoala nu te duce la mântuire”*, dar totuşi el făcuse şcoală. Eu asta nu am luat-o aşa în seamă; m-am gândit că şi aşa eu nu fac şcoală ca să mă ducă la mântuire, fac şcoală pentru că şi eu vreau să fac şcoală, pentru că şi părinţii mei n-ar fi de acord să renunţ la şcoala pe care aş fi putut-o face. Nu mă gândeam atunci că o să fac eu Liceul şi Teologia, dar mă gândeam să-mi continui şcoala începută la Cluj, o Şcoală specială pentru nevăzători unde am urmat cinci clase.

- Şcoala v-a ajutat în multe privinţe dar, cum aţi zis, în multe lucruri v-a şi încurcat.

- Da.

- Deci, părintele şi avea şi n-avea dreptate.

Da, părintele şi-a dat seama că totuşi, poate că într-un fel, aş fi mai limpezit dacă n-aş face şcoală. El nu m-a oprit să nu fac şcoală, dar mi-a atras atenţia că şcoala nu este principală; mai principal ar fi să zic *„Doamne Iisuse Hristoase”* şi să rămân la asta, numai că eu nu am fost de acord. Nu m-am împotrivit, dar i-am spus că totuşi o să fac şcoală şi apoi am văzut până la urmă, după ce am terminat Teologia, că părintele are dreptate. Apoi cu părintele Arsenie nu m-am mai întâlnit până în 1965.

- Atunci părintele mai era la Sâmbăta?

Nu, părintele a stat la Sâmbăta până în anul 1948. În ’48, în urma evenimentelor de atunci, mănăstirea greco-catolică de la Prislop, care de fapt a fost mănăstire ortodoxă devenită greco-catolică, a fost părăsită de călugării greco-catolici şi, făcând parte din Eparhia Sibiului, mitropolitul Nicolae Bălan l-a dus pe părintele Arsenie la Prislop să organizeze mănăstirea. Acolo părintele a rămas din ‘48 până în ’59, când a fost obligat să plece din mănăstire, datorită presiunilor politice de atunci, de concepţie materialistă.

- Şi în special datorită misiunii pe care el o făcea, misiune cu care regimul nu era de acord.

Da. În ’59 a trebuit să plece, a plecat la Bucureşti unde s-a încadrat la Atelierele Patriarhiei ca pictor de icoane, pentru că părintele pe

lângă Teologie avea şi Şcoala de Belle Arte, cum se numeşte acum Şcoala de Arte Vizuale.

- Părintele a făcut şi câţiva ani de medicină sau a urmat cursurile...

În timpul cât a fost la Bucureşti a urmat şi cursuri de medicină, n-a fost înscris la medicină, dar participa la cursuri de medicină.

Aşadar, a făcut pictura şi sculptura. Mitropolitul aflând că are talent la pictură a aranjat să aibă o bursă pentru a face şi şcoala aceasta de pictură. Şi având şcoala aceasta a avut o meserie pe care şi-a pus-o în lucrare după ce nu a mai putut să stea în Mănăstirea de la Prislop şi nici într-o altă mănăstire. Şi ultimii 30 de ani părintele i-a petrecut în afară de mănăstire, până în '89 când a trecut la cele veşnice.

Părintele a avut o influenţă asupra mea, în sensul că mi-a dat direcţia aceasta a rugăciunii de toată vremea; eu zic *„rugăciunea de toată vremea sau de vremea cât o poţi face"*, pentru că rugăciunea aceasta este angajantă şi părintele n-a făcut nici o teorie în legătură cu ea pentru că mi-a spus s-o zic şi am zis-o, şi apoi teoria pot să zic că am făcut-o eu.

- Părinte Teofil ce cuvinte deosebite aţi reţinut din întâlnirile cu părintele Arsenie şi apoi şi din scrierile sfinţiei sale?

Cu părintele Arsenie m-am întâlnit în 30 august 1942. Reţin şi acum predica pe care a ţinut-o, probabil ştiind că părintele Arsenie e un om deosebit, am avut o atenţie deosebită. Era duminica în care s-a citit Evanghelia de la Matei, capitolul 22, cu nunta fiului de împărat. Părintele s-a oprit în special asupra părţii aceleia în care e scris că la nunta fiului de împărat a intrat şi un om care nu avea haină de nuntă şi că a fost scos de la nuntă şi aruncat în întunericul cel mai din afară, după ce a fost legat de mâini şi de picioare. Şi părintele s-a raportat la această parte din Evanghelie spunând despre „haina lui de nuntă" că şi-a văzut-o murdară ca o spălătoare – expresia lui *„murdară ca o spălătoare"* – şi că a fost preocupat să-şi cureţe haina, şi după o vreme –, n-a spus câtă vreme a trecut – şi-a văzut-o albă, curată, doar cu o singură pată. N-a spus ce reprezenta pata aceea; a spus doar că în vedenia pe care a avut-o (cu un copil care i-a arătat haina lui de nuntă) s-a adresat copilului cu cuvântul *„Doamne"*, şi când i-a spus că mai are un păcat s-a gândit că asta ar fi putut să fie cel de-al doilea, că a întâmpinat vedenia cu *„Doamne"*, pentru că *„Doamne"* nu se spune decât cu raportare la Dumnezeu, la Domnul nostru Iisus Hristos şi a mai precizat că nici chiar la Maica Domnului nu trebuie să ne adresăm cu cuvântul „Doamne" şi că greşesc toţi aceia care zic, de pildă: *„Doamne, Maica Domnului"*.

Şi asta a fost prima temă, a doua a fost despre responsabilitatea păstorului de suflete după proorocul Iezechiel şi a treia despre vrednicia care trebuie să o aibă cineva ca să se împărtăşească cu Trupul şi Sângele Mântuitorului în raport cu cuvintele Sfântului Apostol Pavel din Epistola întâia către Corinteni, din capitolul al XI-lea, unde citim:

> *„Să se cerceteze însă omul pe sine şi numai aşa să mănânce din această pâine şi să bea din acest pahar. Că cine mănâncă şi bea cu nevrednicie, mănâncă şi bea sieşi osândă. De aceea, între voi sunt mulţi slabi şi bolnavi şi bună parte mor"* (1 Cor 11, 28 – 30).

A insistat asupra acestei afirmaţii a Sfântului Apostol Pavel şi aveam impresia că se referă şi la bolile fizice, deşi până la urmă eu n-am mai fost de acord cu asta pentru că am zis că sunt mulţi oameni care nu se împărtăşesc niciodată şi totuşi se îmbolnăvesc, şi sunt oameni care se împărtăşesc cu vrednicie şi totuşi se îmbolnăvesc, aşa că nu e sigură afirmaţia făcută de părintele Arsenie. Dar nu atunci m-am gândit la asta, pentru că atunci am primit totul aşa de-a gata, ci cu prilejul întâlnirii cu părintele Arsenie care ştia că eu vreau să merg la mănăstire. Părintele a afirmat atunci că:

„Nu toţi cei din lume se prăpădesc, nici toţi cei din mănăstire se mântuiesc”.

Şi l-am mai auzit vorbind cu nişte copii la care le-a prezentat un fel de lecţie în legătură cu predica pe care a ţinut-o. S-a adresat copiilor şi le-a spus ce este cugetul sau conştiinţa:

„Cugetul sau conştiinţa este glasul lui Dumnezeu care vorbeşte în om şi arată ce e bine şi ce e rău”.

Luni, a doua zi, a vorbit şi pentru credincioşii care au mai rămas în mănăstire şi le-a spus despre necazurile care vin părinţilor prin copii. A exceptat pe unii de la cuvântarea aceea, adică i-a trimis de acolo, nu i-a lăsat să-l asculte. Pe mine m-a lăsat să-l ascult, şi l-am ascultat şi pot să zic că m-am folosit, în sensul că am înţeles – din ce a spus părintele – necazurile care vin părinţilor prin copii. Era în timpul războiului. Le-a spus oamenilor ca cei care vin de pe front să nu aibă legături trupeşti decât atunci când ajung la deplină liniştire, când nu mai visează cu ororile războiului.

Pot să zic că am înţeles anumite lucruri, nu foarte bine atunci, însă ştiu că părintele a fost preocupat de chestiunea aceasta a legăturii între părinţi şi copii, în sensul că spunea:

„Copiii sunt prelungirea părinţilor”;

„Copiii sunt oglinda părinţilor”;

„Fiecare copil este o sinteză a înaintaşilor, a părinţilor, a bunicilor, a străbunicilor pe care o duce cumva în spatele lui cam patru generaţii, care după acestea ies la iveală în viaţa celui care vine pe lume”;

„Fiecare aduce din străfunduri de existenţă bune şi rele pe care le însumează în sine”;

şi altele:

„Fiecare dintre noi ducem un necredincios în spate, un ateu în spate, trupul pe care nu-l putem convinge”;

„Fiecare dintre noi trebuie să ne orientăm după îndrumătorul nostru duhovnicesc”;

„Bobul de grâu se preschimbă în tăciune, iar el se crede grâu nedreptăţit”;

„În mintea strâmbă şi lucrul drept se strâmbă”;

„Cea mai lungă cale e cea care duce de la urechi la inimă”.

Apoi în 1965, când l-am căutat pe părintele la Bucureşti la Atelierele de pictură ale Patriarhiei, mi-a spus că:

„Teologie pot face şi păgânii şi necredincioşii”;

„Nu e important atât să faci studiu teologic, ci important este să ai o cunoştinţă, nu din cărţi, ci din făptuire”.

Mi-a pus în atenţie şi stihira de la slujba Înălţării Domnului Hristos:

„Cu dumnezeiescul nor fiind acoperit, gângavul a spus legea cea scrisă de Dumnezeu, că scuturând tina de pe ochii minţii vede pe cel ce este şi se învaţă cunoştinţa duhului cinstind cu dumnezeieşti cântări”.

Aanalizat această zicere în sensul acesta că *„dumnezeiescul nor”* e Duhul Sfânt, că *„cel gângav”* e Moise, că *Moise a înlăturat tina de pe ochii minţii şi prin aceasta a ajuns să-l vadă pe Dumnezeu, că a avut o cunoştinţă prin Duhul Sfânt*, iar rezultatul a fost că a adus cântarea lui Dumnezeu şi că fiecare dintre noi putem să ajungem la această stare de-a ne întâlni cu Dumnezeu în conştiinţa noastră curată: *„Fericiţi sunt cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”;* lucruri de felul acesta care mi-au rămas pentru cealaltă vreme a vieţii şi la care am luat aminte. După aceea am mai luat aminte când am urmărit din scrierile părintelui; am avut *„Cărarea Împărăţiei”* în manuscris, de fapt nu în manuscrisul părintelui ci o transcriere.

- Părinte Teofil, ce daruri deosebite avea părintele Arsenie Boca şi ce v-a impresionat cel mai mult pe sfinţia voastră la el?

Nu ştiu ce m-a impresionat; atunci eu nu eram aşa de impresionat de afirmaţiile pe care le făcea. Ceea ce am înţeles eu atunci şi după aceea şi mai târziu, a fost faptul că părintele avea multe cunoştinţe din diferite domenii: avea cunoştinţe teologice, cunoştinţe de artă, cunoştinţe de medicină şi lucra cu toate acestea, de-a valma, poate că nici el singur nu ştia cu ce domeniu de cunoştinţe lucrează. A avut o putere de sinteză şi o putere de a sesiza esenţialul din orice lucru şi o putere de a se raporta la chestiuni speciale, direct, cu curaj, aşa că oamenii au rămas întotdeauna impresionaţi de prezenţa părintelui. L-au căutat pe părintele mai mult decât pe alţi părinţi. Tot atunci era la Sâmbăta şi părintele Serafim şi a rămas la Sâmbăta, însă părintele Serafim nu a fost un om cu o prestanţă deosebită sau ceea ce a făcut părintele Serafim nu a fost de măsura de a-i impresiona pe oameni. Nu că n-ar fi vrut poate să impresioneze, ci pentru că atât erau măsurile părintelui Serafim.

Oamenii în general au considerat că părintele Arsenie este un om cu dar de la Dumnezeu, că are nişte calităţi pe care ceilalţi nu le au – şi într-adevăr avea nişte calităţi – numai că de multe ori calităţile pe care le avea părintele puteau fi explicate şi altfel decât că are cunoştinţe de la Dumnezeu, anume că Dumnezeu i-a dat, l-a inspirat să ştie anumite lucruri.

- Oricum părinte un lucru e cert că şi atunci cum spuneaţi, dar chiar şi acum, după ce părintele a trecut sunt foarte mulţi credincioşi, fie care l-au cunoscut, fie care nu l-au cunoscut direct, dar care merg şi acum în pelerinaj la mormântul părintelui de la Prislop.

Da, fără îndoială, părintele s-a impus cumva în atenţia oamenilor şi foarte multă lume îl căuta. Grupuri mari de oameni veneau la Mănăstirea Sâmbăta. Tineri şi bătrâni împresurau mănăstirea cu prezenţa lor

acolo. Mitropolitul Antonie a fost şi el între cei care l-au căutat pe părintele Arsenie, şi nu numai el şi alţi studenţi de la Teologie sau de la alte facultăţi din Bucureşti. Într-adevăr, părintele a avut un dar, o putere de atracţie pe care dacă nu o ai, nu poţi să ai nici rezultatele pe care le-a avut părintele.

După ’48, după ce părintele nu a mai fost la Sâmbăta, unii dintre ei s-au dus la Prislop şi după aceea nu mai ştiu ce au făcut, ce s-a mai întâmplat cu ei. În orice caz, în cuprinsul Mănăstirii de la Sâmbăta au fost câţiva care s-au angajat la viaţa călugărească şi care n-au rămas, chiar dacă au avut o legătură cu părintele Arsenie. De exemplu, părintele Vasile Şortan după ce a plecat să facă Medicina s-a găsit cu o soră de mănăstire care era de la Episcopia din Cluj, s-a căsătorit cu ea şi a avut doi copii; deci nu a mers pe calea călugăriei. Părintele Ioan Tomescu care şi el a fost în legătură cu părintele Arsenie şi care, nemulţumit de relaţiile pe care le-a avut cu Mitropolitul Nicolae Bălan că nu l-a sprijinit destul, s-a scârbit şi a plecat din mănăstire; de fapt a plecat din viaţa mănăstirească.

- Acum asta nu depinde numai de părintele Arsenie

Vreau să spun că impactul a fost diferit. Nu toţi oamenii au avut aderenţă la părintele Arsenie chiar dintre cei care ar fi putut să aibă, pentru că au fost în legătură cu părintele şi l-au cunoscut şi l-au auzit şi au ascultat atâtea cuvântări şi l-au văzut ce evlavie are ca slujitor. După aceea să ne gândim la o familie de sectari care era aproape de mănăstire, la vreo jumătate de kilometru – un kilometru de mănăstire şi care tot sectari au rămas, chiar dacă venea atâta lume la părintele Arsenie. Nu a avut o aderenţă...

- Zicea totuşi părintele: „Ajutaţi-mă ca să vă pot ajuta”.

Da, el zicea către oameni: *„Mă, ajutaţi-mă să vă pot ajuta”*. Nu poţi să conteşti diferite calităţi ale părintelui pe care le-a avut mai mult decât alţii. Eu consider că părintele Arsenie a fost personalitatea cea mai de vârf dintre câţi „lucrători” am cunoscut eu în Biserică; n-am cunoscut pe cineva mai deosebit decât pe părintele Arsenie, deşi mie personal mi-a convenit mai mult părintele Serafim.

Părintele Serafim a fost un alt om pe care eu l-am cuprins în fiinţa mea, în viaţa mea. L-am întâlnit când l-am întâlnit pe părintele Arsenie. Despre părintele Serafim n-am ştiut ceva deosebit, nu l-am căutat anume, dar m-am întâlnit cu părintele Serafim şi ne-am avut bine şi am stat împreună vreme de aproape 50 de ani. A fost un om cald la suflet, un om învăluitor, un om binevoitor, un om odihnitor de oameni, un om de care s-au bucurat oamenii, un om care mi-a plăcut foarte mult.

- Ce cuvinte aţi reţinut de la părintele Serafim?

De la părintele Serafim am reţinut că:

„Creştinismul e viaţă, nu e gheaţă”;

„Părintele Stăniloaie prin traducerea Filocaliei a adus cerul ortodox pe pământul românesc”.

După aceea curajul pe care îl dădea el oamenilor, zicând: *„Fruntea sus”;* faptul că era binevoitor faţă de oamenii care veneau în legătură cu el. În legătură cu mine zicea:

„Copile, mă bucur de succesele tale, cum mă bucur de succesele mele”,

un cuvânt extraordinar! Chiar dacă n-aş fi ştiut nimic altceva despre el, mie mi-ar fi ajuns să ştiu că se bucura de succesele mele, deci de binele altuia:

„Eu mă bucur de succesele tale, cum mă bucur de succesele mele”.

Era un om vesel, un om binevoitor, un om care s-a impus nu prin strădania lui, ci prin existenţa lui.

- Aţi luat ceva din optimismul părintelui, pentru că şi sfinţia voastră sunteţi un om al bucuriei, un om optimist.

Da, cred că noi ne-am potrivit. Acum nu ştiu, poate că eu am avut optimismul ăsta şi înainte de a mă întâlni cu părintele Serafim. Dar ne-am potrivit foarte bine, ne-am conectat aşa şi am făcut o constatare şi anume că prietenii părintelui Serafim erau şi prietenii mei, şi prietenii mei erau şi prietenii părintelui Serafim, adică dacă venea cineva în legătură cu mine şi îl puneam în legătură cu părintele Serafim, gata, imediat se conecta la părintele Serafim sau dacă cineva era prieten cu părintele Serafim şi ajungea în legătură cu mine, gata, şi eu eram prieten cu ei. Era o efuziune de bucurie, de căldură sufletească.

Părintele Serafim însă era puţin cam absent şi mai ales către sfârşitul vieţii lui. Nu poţi să zici că era bolnav. El cam uita, de fapt cam de când îl ştiu eu uita, însă nu era un uituc, ci un om care nu lua aminte prea mult şi aşa că până la urmă pierdea din vedere anumite lucruri şi nu se raporta foarte bine la realităţile veacului acestuia şi avea impresia că lucrurile au rămas aşa cum a fost el când era tânăr şi când era student. În sfârşit, eu m-am avut foarte bine cu părintele, l-am ales pe părintele. Dacă m-ar întreba cineva acum pe cine aş fi ales, pe părintele Arsenie sau pe părintele Serafim, aş fi zis că pe părintele Serafim şi de fapt asta era realitatea. Şi mai ziceam eu câteodată că dacă s-ar putea face un om din doi, mi-ar conveni un om cu mintea părintelui Arsenie şi cu inima părintelui Serafim. Părintele Serafim avea o inimă caldă, o inimă binevoitoare; era cu inimă de părinte, cu inimă de frate, cu inimă de prieten. Puteai conta pe sprijinul părintelui Serafim. Mi-a citit şi mi-a dictat anumite lucruri pe care le-am fixat pentru mine. A fost un om care pe mine m-a odihnit şi m-a ajutat; ne-am avut tare, tare bine.

- Părinte Teofil aţi amintit de părintele Ioan Opriş, de părintele Arsenie Boca şi de părintele Serafim Popescu. Ce alţi oameni v-au mai fost repere sau ajutoare în viaţa sfinţiei voastre?

Păi, alţii au fost mai puţin. M-am întâlnit cu părintele Ştefan Slevoacă, care era un bun predicator. El a făcut Facultatea de Teologie din Cernăuţi şi a fost preot la Câmpulung Moldovenesc. Ne-am întâlnit la Mănăstirea Vladimireşti. De fapt, Dumnezeu ne-a întâlnit pentru că nici unul dintre noi nu a mers la Mănăstirea Vladimireşti ca să ne întâlnim; nu ştiam unul de altul. Părintele avea un mare necaz. Avea un băiat şi o fată, iar fiica lui şi-a pierdut vederea la 11 ani datorită unei meningite şi erau asupriţi cumva de situaţia aceasta. A mers la mănăstire la Vladimireşti cu fiica lor şi bănuiesc cu

soţia părintelui, cu nişte credincioase. Ne-am întâlnit acolo şi pentru mine şi pentru părintele a fost un semn că Dumnezeu a vrut să ne întâlnim, că nu ne-am avut în vedere, nu ne puteam avea în vedere şi puteam să mergem în zile diferite şi să nu ne întâlnim. Părintele s-a bucurat foarte mult de întâlnirea noastră şi s-a întemeiat o prietenie care a ţinut până la moartea părintelui Slevoacă şi până mai departe, că şi după moarte ţin legătura cu părintele, deci sufleteşte sunt cu aceleaşi sentimente pe care le-am avut când ne-am întâlnit. Dorinţa mea de a ajunge la Mănăstirea Vladimireşti a fost să mă întâlnesc cu maica Teodosia Laţcu.

- Aţi întâlnit-o atunci?

Da, am întâlnit-o. Eu de aceea m-am şi dus. Nu m-am dus să-l întâlnesc pe părintele Slevoacă. Ştiam de el, dar nu mă gândeam că s-ar putea să ne întâlnim; m-am dus să mă întâlnesc cu maica Teodosia Laţcu. Acum la mănăstirea de la Vladimireşti persoana principală era maica Veronica. Nu m-am dus atât să o cunosc pe maica Veronica, pentru că eu în general nu prea pun accent pe viziuni, pe treburi din astea. Am cunoscut-o şi pe maica Veronica, a fost binevoitoare, a aranjat ca să ne putem întâlni cu maica Teodosia.

Maica Teodosia Laţcu s-a născut în 1917, în timpul refugiului, undeva în Ungaria, însă viaţa şi-a petrecut-o la Braşov, până la vârsta când a intrat la facultate. Avea o infirmitate în sensul că vorbea foarte greu, exprima greu ceea ce vroia să spună, trebuia să fii obişnuit cu stilul ei de exprimare. Era însă foarte inteligentă. Avea un talent la poezie; a şi scris nişte poezii extraordinar de frumoase. Nu a putut să se încadreze în învăţământ pentru că nu exprima clar ceea ce avea în minte.

În 1948 după ce l-a cunoscut pe părintele Arsenie a avut preocupări de natură religioasă. Nu putem zice că înainte ea a fost necredincioasă, ci doar că nu a fost o practicantă. În 1948 a vrut să intre în mănăstire şi atunci părintele Arsenie a îndrumat-o să meargă mănăstirea de la Vladimireşti. Acolo a avut bună primire; maica Veronica i-a dat o maică să o ajute şi a ajutat-o până când s-a desfiinţat mănăstirea în ’55 sau ’56 când au fost scoase maicile de acolo cu puterea armatei. După aceea a fost într-un sat de lângă Brăila, cu maica care a îngrijit-o în mănăstire, iar în 1970 s-a aşezat în Braşov unde a moştenit o cameră într-o fostă casă a părinţilor ei. Acolo a trăit ultimii 20 de ani din viaţă, până în februarie 1990, când s-a reînfiinţat Mănăstirea Vladimireşti. Maica s-a dus să vadă ce e acolo şi când a ajuns a spus: *„Eu de aici nu mai plec”* şi în august a murit.

În 1954 când m-am dus s-o întâlnesc, m-a îngrozit felul ei de exprimare până la aşa măsură încât nici nu-mi mai venea să o întreb ceva pentru că aveam impresia că face nişte eforturi extraordinare ca să vorbească.

- Ea se exprima foarte clar, foarte coerent în scris.

Ideile ei puteau fi scrise de cineva; ea scria indescifrabil sau greu descifrabil pentru că avea şi nişte mişcări necontrolate şi nu le putea controla. Tot timpul se zbătea, tot timpul mişca cu mâinile; dacă îi dădeai o hârtie în mână aveai impresia că o rupe.

- Deci erau nişte neputinţe trupeşti.

Da, nişte neputinţe trupeşti care nu afectau cu nimic starea sufletească. După aceea n-am mai ţinut legătura cu maica; eu n-am mai fost la Vladimireşti, iar mănăstirea s-a desfiinţat între timp. După ce s-a aşezat la Braşov mai venea pe la noi la mănăstire, stăteam de vorbă când venea la mănăstire, ne-am avut bine, chiar am bătut la maşină nişte traduceri ale unor predici din greceşte la care a contribuit şi maica şi înţelegeam ce îmi dicta ea. Şi a fost bine aşa. Cât am mai putut să ţinem legătura, am comunicat şi prin scrisori.

- Oricum ştiu că o apreciaţi foarte mult pe maica Teodosia Laţcu, mai ales pentru poeziile pe care le-a scris.

Da. Eu am răspândit poeziile ei, am pus-o în atenţia oamenilor pe maica Teodosia. Uneori mi-a reuşit, uneori nu mi-a reuşit; de exemplu în 1992 am fost la Braşov şi am fost programat să ţin o conferinţă şi am ales să vorbesc despre o poetă din Braşov, prea puţin cunoscută Teodosia – Zorica Laţcu. N-a reuşit conferinţa în sensul că am avut impresia că pe oameni nu i-a prea interesat.

- Atunci, dar după aceea...

După aceea la Timişoara a fost alt impact. La Timişoara am ţinut o conferinţă cu titlul: *„Seară de poezie. Medalion Zorica Laţcu”,* în faţa căreia au fost oarecare îndoieli, în sensul că nu se ştia cum va fi primită, dar rezultatul a fost că oamenii au fost foarte mulţumiţi şi părintele Iustin – care acum e la Oaşa – a zis: *„Părinte aţi ţinut vinul cel bun până la urmă”.* Aşa că la Timişoara a fost altfel: s-au înregistrat, s-au răspândit poeziile. După aceea am reuşit să scoatem două volume cu poezii şi anume unul mic de vreo 100 de pagini, cu poeziile din *„Osana luminii”* şi din *„Insula albă”* şi după aceea, mai multe poezii, un volum de vreo 300 de pagini, cu mai multe poezii ale maicii Zorica Laţcu, în anul 2000 chiar când s-au împlinit, fără să ne dăm noi seama, s-au împlinit 10 ani de la moartea maicii Teodosia. Şi a fost bine aşa. Eu m-am preocupat de treaba asta pentru că mie mi-au plăcut foarte mult poeziile şi îmi plac şi am învăţat multe pe de rost şi le-am răspândit şi le-am pus în atenţia oamenilor.

- Ne spuneţi şi nouă, acum, una dintre aceste poezii multe...

Îmi place mie cel mai mult „File din Acatist”:

Bucură-te, leagăn alb de iasomie,
Către care-n roiuri fluturii coboară,
Bucură-te, raza stelei din vecie,
Şipot care curge lin cu apă vie,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Dulcea mea Marie.

Bucură-te, floarea fără de prihană,
Albă ca argintul nopţilor de vară,
Spicul cel de aur veşnic plin cu hrană
Mirul care vindeci orice fel de rană,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,

Ploaia cea de mană.

Bucura-te, brazdă plină de rodire,
Munte sfânt, în care s-a-ngropat comoară,
Bucură-te, cântec tainic de iubire,
Clopot de chemare, cântec de mărire,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Blândă fericire.

Bucură-te, mărul vieţii care-nvie,
Pomul greu de roadă-n plină primăvară.
Bucură-te, iarăşi, ţărm de bucurie,
Dintru care curge miere aurie,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Sfânta mea Marie".

Sunt nişte figuri de stil care nici în acatistele clasice nu le găseşti!

- Părinte Teofil, aş vrea să vă întreb dacă aveţi mulţi prieteni?

Da, am prieteni. Poate că la tinereţe am avut mai mulţi decât la bătrâneţe, pentru că tinereţea e proprie deschiderii prieteneşti. Aş putea zice că în bună parte eu sunt o realizare a prietenilor mei care s-au implicat cumva la existenţa mea, care mi-au citit în timpul liceului, în timpul studenţiei. Atunci nu erau posibilităţile care sunt acum cu înregistrări şi am câştigat cultura şi prin intermediari, prin faptul că prietenii mei mi-au citit, mi-au dictat. Am şi acum prieteni, am zis că *„sunt prieten şi cu morţii şi cu viii"*, mă raportez exact la oamenii cu care am fost prieten şi care au trecut la cele veşnice ca şi când ar fi în lumea aceasta pentru că am convingerea că ei de dincolo îşi menţin iubirea şi respectul care ţin de prietenie şi la fel şi eu, de aici de pe pământ, îmi exprim faţă de ei iubirea şi respectul care constituie baza prieteniei.

Când eram student la Teologie l-a întrebat Mitropolitul Nicolae Bălan pe un prieten al meu: *„Care-i cel mai bun prieten al tău?"*. Şi a răspuns că eu îi sunt. Şi Mitropolitul i-a zis: *„Dar el te recunoaşte de prieten?"*. Şi a răspuns că: *„Da, cred că da"*. Asta înseamnă că prietenia e întotdeauna cu reciprocitate; dacă nu există reciprocitate în iubire şi în respect nu există nici prietenie. Am avut prieteni, am prieteni, sper să am prieteni şi în continuare. Pot să zic că m-am simţit în relaţii de prietenie şi faţă de cei din mănăstire, de cei apropiaţi de exemplu faţă de părintele Serafim. După aceea cu cei care veneau la mănăstire, cu cei care m-au ajutat fiind ei pe atunci studenţi, absolvenţi, am ţinut legătură hotărâtă în care prietenia a avut locul ei şi aşa că eu am ajuns la concluzia că:

„Prietenia este ceva din realitatea Raiului aici pe pământ".

De măsurile prieteniei nu există nici o relaţie în lumea aceasta nici cea de familie, nici cea de colegialitate, nici cea de profesiune, toate sunt sub nivelul prieteniei. Odată a venit la noi la mănăstire un sas din Agnita cu cineva din Germania şi l-am întrebat: „Sunteţi rude?". Şi mi-a zis:

„Nu, suntem mai mult decât rude, suntem prieteni".

Mi-a plăcut foarte mult afirmaţia aceasta. După aceea m-am gândit şi am spus şi eu de multe ori lucru acesta, că într-o prietenie e ca în vasele

comunicante: torni într-o parte şi se ridică în toate şi nu se mai întreabă cine a turnat, cât a turnat, pentru că totul se nivelează.

Acum am aflat o definiţie a prieteniei ca fiind confluenţa între iubiri. Mi-a plăcut foarte mult expresia aceasta: *„Prietenia este confluenţa între iubiri”* şi m-am gândit că da, într-adevăr, prietenia îi adună pe oameni prin iubire, îi adună pe oameni prin respect şi e ca şi când din două râuri, de pe povârnişuri diferite de munte se întâlnesc într-un anumit loc şi li se amestecă apa şi nu se mai ştie care apă e dintr-un râu, care apă e din celălalt şi dacă în râu se reflectă şi soarele e o imagine excepţională pentru o prietenie duhovnicească care nu e numai la nivelul omului, ci şi cu binecuvântarea Domnului.

- Părinte Teofil spre finalul convorbirii noastre aş vrea să vă întreb: aveţi ucenici?

E o chestiune la care în general răspund că: *„N-am”* şi de fapt nu am ucenici, dar am persoane cu care sunt apropiat, care au învăţat de la mine anumite lucruri, care pot învăţa de la mine anumite lucruri. Îmi plac relaţiile de colegialitate. Sunt unii care se declară ca fiind ucenici ai mei şi poate că şi sunt. N-aş putea zice că mă impun ca un îndrumător de oameni. Unii zic că sunt *„duhovnic mare”*. Adevărul este că da, într-adevăr sunt *„mare”*, dar pentru cei care mă ascultă; pentru cei care nu mă ascultă sunt *„mic”*, iar pentru cei care mă ocolesc sunt *„de nimic”*; deci şi *„mare”*, şi *„mic”*, şi *„de nimic”*.

- Părinte Teofil, cum vă arătaţi recunoştinţa pentru persoanele, părinţi sau oameni deosebiţi pe care i-aţi cunoscut şi faţă de prieteni sau cei care vă sunt ucenici?

Păi, tot aşa cum ne arătăm în general recunoştinţa faţă de binefăcători. Sfântul Vasile cel Mare a fost întrebat *„Cum trebuie să se comporte cineva care primeşte o binefacere faţă de cel care i-a făcut bine?”*. Şi Sfântul Vasile cel Mare zice:

> *„Aşa trebuie să se comporte cum s-a comportat Sfântul Apostol Petru faţă de Domnul Hristos, când Domnul Hristos a vrut să-i spele picioarele: să nu se socotească vrednic de ceea ce a primit, dar să fie mulţumitor de ceea ce i s-a oferit”.*

Aşa mă raportez şi eu cu toată bucuria, cu toată mulţumirea. Am un prieten la Bucureşti care m-a ajutat foarte mult în vremea cât am făcut liceul, am fost colegi de clasă, mi-a citit, m-a ajutat.

- Domnul Sorin…

Sorin Stoian, da. Viaţa ne-a despărţit; ne-a despărţit spaţial, dar nu ne-a despărţit sufleteşte şi acum – după 60 de ani de când am terminat liceul – suntem în legătură, ne întâlnim cu bucurie, ne dorim binele, comunicăm; parcă nu s-a întâmplat nimic între noi în timpul care s-a scurs de când nu mai suntem împreună. Şi poate aşa şi cu alţii câţi sunt în legătură cu mine, câţi m-au ajutat. *Pe toţi îi port în suflet*, cum zice Zorica Laţcu:

„Te port în suflet, ca pe-un vas de preţ,
Ca pe-o comoară-nchisă cu peceţi,
Te port în trup, în sânii albi şi grei,

Cum poartă rodia sămânţa ei.
Te port în minte, ca pe-un imn sfinţit,
Un cântec vechi, cu crai din Răsărit.
Şi port la gât, nepreţuit şirag,
Strânsoarea caldă-a braţului tău drag.
Te port în mine tainic, ca pe-un vis,
În cer înalt din noapte te-am închis.
Te port, lumină rumenă de zori,
Cum poartă florile mireasma lor.
Te port pe buze, ca pe-un fagur plin,
O poamă aurită de smochin.
Te port în braţe, horbote subţiri,
Mănunchi legat cu grijă, fir cu fir.
Cum poartă floarea rodul de cais,
Adânc te port în trupul meu şi-n vis".

Am o mulţumire din faptul că ne întâlnim, din faptul că ne avem în vedere unii pe alţii; le sunt la toţi recunoscător, le sunt recunoscător şi oamenilor care mi-au fost de folos şi pentru o clipă. Mi-aduc aminte când eram în Timişoara şi vroiam să trec o stradă şi stăteam aşa la îndoială: „Să trec, să nu trec" venea câte cineva şi zicea: „Doriţi să treceţi dincolo?". Ziceam: „Da". „Poftiţi, haideţi cu mine" – mă treceau ei şi la unul din ăsta mă gândesc de multe ori că dacă aş şti cine-i şi unde-i i-aş arăta recunoştinţă pentru binele pe care mi l-a făcut. Poate că pentru el nu a însemnat mare lucru, dar pentru mine a însemnat mult.

- Părinte Teofil vă mulţumim mult şi nădăjduim că şi prietenii şi cei care se consideră ucenici ai sfinţiei voastre să-şi arate şi ei, tot aşa, recunoştinţa pentru ceea ce aţi făcut pentru ei şi pentru noi toţi.

Da, să dea Dumnezeu să rămânem în legătura aceasta binecuvântată, pentru că Dumnezeu vrea unirea tuturor. Pot să zic că am şi pierdut prieteni, dar am conştiinţa aceasta că nu i-am pierdut din pricina mea. Eu am un cuvânt de la Sfântul Munte care îmi place foarte mult:

„Inima mea are doar intrări, ieşiri nu are".

Cineva, care a intrat în inima mea nu mai poate ieşi de acolo.

- Părinte Teofil, vă mulţumim.

- Bucuros!

Cap. 2. Sfaturi duhovniceşti

Un program de viaţă duhovnicească

- Părinte Teofil Părăian pentru cei care doresc să fie îndrumaţi de Sfinţia voastră le recomandaţi un program de viaţă duhovnicească. Aş dori să zăbovim asupra acestui program de viaţă duhovnicească şi să vedem cum ne putem angaja într-o vieţuire plăcută lui Dumnezeu şi oamenilor.

Da, într-adevăr, când vine cineva la mine şi vrea să fie îndrumat de mine îi dau o rânduială de viaţă pe care trebuie s-o împlinească. E vorba de o viaţă religioasă autentică, o viaţă care are un temei, o viaţă care se realizează prin anumite deprinderi, pentru că *viaţa duhovnicească nu se aşteaptă, ci se realizează*. Dacă doar o aşteptăm nu o avem, dar cei care o realizăm o avem cu siguranţă. Şi atunci am ajuns la gândul că fiecare om care doreşte să se încadreze într-o viaţă superioară, o viaţă care se desfăşoară înaintea lui Dumnezeu şi înaintea oamenilor, trebuie să facă anumite lucruri care îl ajută să înainteze în mod real în viaţa pe care o recomandă Biserica, pe care o recomandă slujitorii Bisericii, preoţii, duhovnicii, o viaţă care apoi, prin faptul că se realizează, îl mulţumeşte pe cel care se angajează în ea.

- Părinte Teofil cum aţi ajuns la programul acesta de cinci puncte?

Nu ştiu. Poate că m-am trezit cu el. În orice caz, dacă l-am prezentat am constatat că ceea ce cer eu de la oamenii care vreau să fie îndrumaţi de mine este ceva foarte important şi nu foarte greu de realizat. M-am gândit aşa că cel dintâi lucru pe care îl recomand este ca oamenii să meargă la biserică în zilele de Duminică şi de sărbătoare.

- Părinte Teofil să prezentăm care sunt cele cinci puncte şi apoi să le luăm pe rând.

Cele cinci puncte de program duhovnicesc pe care le prezint eu sunt următoarele:

- să meargă duminica la Biserică;

- să spună rugăciunile de dimineaţa şi de seara şi rugăciunile din timpul mesei;

- să citească în fiecare zi două capitole din Noul Testament;

- să-şi păzească mintea prin rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”, rugăciune pe care o folosesc în special călugării, dar care poate fi folosită de toţi credincioşii;

- să ţină post, în zilele de post.

Aceasta este ceea ce trebuie să facă orice credincios creştin şi dacă împlineşte programul acesta fără îndoială că poate să mai împlinească şi alte lucruri, pentru că până la urmă viaţa duhovnicească nu se cuprinde în aceste cinci puncte de program, dar aceste cinci puncte de program sunt absolut necesare pentru toţi credincioşii. Cine împlineşte

programul acesta este disponibil şi pentru alte programe şi pentru alte îndrumări, iar cine nu împlineşte programul acesta pe care eu îl socotesc foarte simplu, nu poate să înainteze cu adevărat în viaţa duhovnicească şi, mai ales, nu se poate angaja la toate câte i se cere.

- Programul într-adevăr nu este greu. Cred că ceea ce este greu este să fii consecvent cu el. Dar părinte să le luăm pe rând aceste cinci puncte de program de viaţă duhovnicească; mai întâi, de ce e important să meargă omul la Biserică, să ţină legătura cu Biserica? Nu e suficientă numai credinţa din suflet?

Mai întâi m-am gândit aşa, că faptul de a merge la Biserică este ceva ce se cere omului de obicei, în cele mai multe cazuri, odată pe săptămână şi atunci trebuie să se angajeze să facă un lucru despre care n-ar putea zice că e prea des şi e prea greu de realizat. Fără îndoială că prezenţa la Biserică e foarte importantă pentru orice credincios. Este important pentru că Biserica este a lui Dumnezeu. Duminica este ziua lui Dumnezeu. Cineva care ţine legătura cu Dumnezeu trebuie neapărat să ţină legătura şi cu Biserica lui Dumnezeu, trebuie să ţină legătura şi cu ziua rânduită de Dumnezeu pentru El. De fapt nu e o zi pe care o folosim numai pentru Dumnezeu, ci o folosim şi pentru noi, dar ziua aceasta trebuie respectată în sensul că fiind ziua lui Dumnezeu, ziua pe care şi-a ales-o Dumnezeu este şi ziua în care trebuie să-I slujim, ziua în care trebuie să ţinem seama de Dumnezeu, în care putem sta prin sfintele slujbe în faţa lui Dumnezeu, ziua în care se revarsă binecuvântările lui Dumnezeu, ziua în care putem asculta cuvântul lui Dumnezeu spus în mod solemn în Biserică. Este ziua în care intrăm în chip simţit în Împărăţia lui Dumnezeu, pentru că Sfânta Liturghie începe cu cuvintele: *„Binecuvântată este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh”*. E vorba de Împărăţia lui Dumnezeu cea de pe pământ.

Apoi în cuprinsul Sfintei Liturghii facem lucrul lui Dumnezeu aici pe pământ. Cineva care ia parte la Sfânta Liturghie ajunge să-i închipuie pe heruvimi, fiinţele cereşti cu multă cunoştinţă de Dumnezeu, fiinţele care aduc pe pământ mărire lui Dumnezeu. Spunem la Sfânta Liturghie:

> *„Noi care pe heruvimi cu taină închipuim şi făcătoarei de viaţă Treimi întreit sfântă cântare aducem”.*

Deci noi îi închipuim în chip tainic pe heruvimi, pe fiinţele cereşti cu multă cunoştinţă de Dumnezeu şi facem pe pământ ceea ce fac cei din ceruri. Dacă nu luăm parte la sfintele slujbe şi mai ales la Sfânta Liturghie nu îi închipuim pe heruvimi, nu aducem întreit sfântă cântare lui Dumnezeu. Apoi avem posibilitatea să spunem cuvinte îngereşti:

> *„Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea ta”;*

avem posibilitatea să primim binecuvântările lui Dumnezeu care se revarsă prin mijlocire preoţească:

> *„Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi”;*
>
> *„Să fie milele marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toţi”.*

Aşa că cine merge la Biserică are legătură cu Dumnezeu, are legătură cu Împărăţia lui Dumnezeu, are legătură cu cuvântul lui Dumnezeu, are legătură cu heruvimii pe care îi închipuie, are legătură cu îngerii ale căror cuvinte le rosteşte, iar cine nu merge la Biserică nu are legătură cu nimic din ceea ce am pomenit mai înainte.

- Dacă mergem la Biserică e bine să mergem pregătiţi pentru a participa deplin la slujbele Bisericii şi în special la Sfânta Liturghie şi cred că participarea la Liturghie se împlineşte şi prin împărtăşirea cu Sfintele Taine.

Eu oricum pe cei care nu merg la Biserică la păgâni îi număr.

- Aşa este, dar pentru cei care merg la Biserică e bine să fie angajaţi şi într-o trăire deplină a Liturghiei.

Da şi să ducă Liturghia în viaţa lor; să facă din toată viaţa lor o slujbă adusă lui Dumnezeu după cuvintele care se spun:

„Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos să o dăm".

- Părinte Teofil, al doilea punct de program pe care îl recomandaţi este acela de a începe şi a sfârşi ziua cu rugăciune şi rugăciunea de la vremea mesei. Cât de folositor şi cât de important este să ne rugăm?

Rugăciunea este *vorbirea minţii cu Dumnezeu*. Rugăciunea este o rânduială în care Dumnezeu apare în principal. Rugăciunea este posibilitatea de a ne simţi în faţa lui Dumnezeu nu numai la sfintele slujbe la care ne rugăm şi învăţăm, ci şi în viaţa noastră particulară. Este important să începi ziua cu Dumnezeu, să trăieşti cu gândul la Dumnezeu, să sfârşeşti mulţumind lui Dumnezeu; este important să începi masa cu gândul la Dumnezeu pentru că tot ce avem în folosul nostru avem nu numai din mâinile noastre, ci avem şi din mâinile lui Dumnezeu. Hrana cea spre existenţa noastră o avem şi de la noi şi de la Dumnezeu. Nu o avem numai de la noi, ci şi de la Dumnezeu; nu o avem numai de la Dumnezeu, ci o avem şi de la noi. Având în consideraţie faptul acesta fără îndoială că trebuie să ţinem seama de Dumnezeu şi la începutul zilei, şi la sfârşitul zilei, şi în toată vremea, şi la începutul mesei şi la sfârşitul mesei. Să fie puncte de gândire la Dumnezeu, de întâlnire cu Dumnezeu.

- Recomandaţi o rânduială anume de rugăciune de dimineaţă, de seară?

Da, în general îi sfătuiesc pe oameni să citească rugăciunile care sunt cuprinse în cărţile de rugăciuni pentru dimineaţă şi pentru seară, pentru că sunt mulţi oameni care nu ştiu alte rugăciuni. Fără îndoială că rugăciunea *„Tatăl nostru"* se presupune că o ştiu cei mai mulţi dintre credincioşi şi atunci la vremea mâncării începem cu rugăciunea *„Tatăl nostru"* şi de fiecare dată zicem rugăciunea *„Tatăl nostru"*. Cât priveşte rugăciunile de dimineaţă şi de seară, oamenii mai au rugăciuni pe care le-au învăţat de la părinţii lor, din tradiţia orală şi le-au deprins, le ştiu şi le zic uneori mecanic. Aceste rugăciuni pe care le-au învăţat de la înaintaşii lor sunt rugăciuni în care se pomenesc persoanele Sfintei Treimi, se pomeneşte Maica Domnului, se

pomenesc sfinţii lui Dumnezeu, îngerii lui Dumnezeu şi e o deprindere bună şi frumoasă care e bine să o avem în vedere cu toţii.

- Părinte Teofil, cel de-al treilea punct de program pe care-l recomandaţi sfinţia voastră este lectura zilnică a două capitole din Noul Testament. Cum aţi ajuns la această îndrumare de două capitole?

Păi nu ştiu cum am ajuns. M-am gândit că dacă e vorba să străbatem cu gândul şi să primim în minte gândurile lui Dumnezeu din Noul Testament, cred că nu-i mult două capitole din Noul Testament citite în fiecare zi. În felul acesta se poate ajunge să citim evangheliile şi celelalte cărţi din Noul Testament în vreme mai scurtă. De exemplu, Evanghelia după Matei care are 28 de capitole putem să o citim în două săptămâni, în 14 zile; Evanghelia de la Marcu care are 16 capitole în 8 zile; Evanghelia de la Luca care are 24 de capitole în 12 zile şi Evanghelia de la Ioan care are 21 de capitole se poate citi sau în 10 zile, în ultima zi citindu-se trei capitole sau în 11 zile, în ultima zi citindu-se un singur capitol. Acum nu-i bătută în cuie chestiunea, aşa că trebuie neapărat să citeşti două capitole, dar mă gândesc că-i mai bine că străbaţi mai repede lectura Noului Testament. Recomand să se citească evangheliile de trei ori una după alta, adică Evanghelia de la Matei, Evanghelia de la Marcu, Evanghelia de la Luca, Evanghelia de la Ioan o dată, după aceea a doua oară şi a treia oară, pentru că evangheliile au totuşi legătură între ele, iar celelalte cărţi ale Noului Testament fiecare carte în parte citită de trei ori, ca să ajungi odată să citeşti Noul Testament de trei ori şi să ai o privire de ansamblu. Şi după aceea citeşti fiecare carte din Noul Testament fără să mai numeri de câte ori, în felul acesta citind Evanghelia de la Matei şi celelalte evanghelii unele după altele, câtă vreme îţi mai ţine Dumnezeu mintea şi vederea şi mai ai cartea Noului Testament din care să citeşti. E foarte important lucrul acesta şi pentru că te informezi în legătură cu cele scrise în Noul Testament, dar şi pentru că îţi îmbogăţeşti mintea şi simţirea cu gânduri mai presus de lumea aceasta, cu gândurile lui Dumnezeu, ajungând să ai mintea lui Hristos, ajungând să ai adunate în vistieria inimii gânduri bune pe care să le scoţi apoi la iveală de câte ori e necesar, să îţi întemeiezi viaţa pe gândurile Noului Testament. De altfel, Noul Testament este Biblia creştinilor, este cea mai importantă carte din câte cărţi circulă în lumea aceasta. După ce citeşti cărţile Noului Testament de trei ori, nu mai numeri de câte ori citeşti, ci citeşti, cum am zice noi de program, de pravilă, în fiecare zi două capitole până la sfârşitul Noului Testament şi încă odată, şi încă odată şi de câte ori vine rândul să le mai citeşti odată, ca să ţi le împropriezi, să ţi le asimilezi.

- Oricum important este să se citească constant, zilnic din Noul Testament.

Da, cât se poate. Adică fiecare dintre noi trebuie să ne agonisim în minte gânduri care ne sunt necesare pentru o viaţă religioasă autentică.

- E bine să cuplăm lectura Sfintei Scripturi cu rugăciunea de dimineaţă sau cu cea de seară?

Cel mai bine cred că e dimineaţa pentru că ţi-e mintea mai limpede şi cu gândurile pe care le aduni dimineaţa poţi să te întâlneşti zilnic.

- Părinte Teofil, al patrulea punct de program este o rugăciune scurtă, numită rugăciunea lui Iisus: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul". Este o rugăciune specifică monahilor. O recomandaţi şi celor din lume?

Da. O recomand pentru că un călugăr este dator să zică rugăciunea aceasta şi din datorie. Când se face cineva călugăr şi primeşte un şnur cu noduri care se numeşte *„metanii",* ca un fel de ajutor pentru rugăciunea aceasta, se spune la slujba de călugărie, adresându-se obştii credincioşilor care sunt de faţă:

> *„Fratele nostru (N, monahul) primeşte sabia Duhului care este cuvântul lui Dumnezeu, spre rugăciunea cea de tot ceasul către Mântuitorul Hristos",*

şi apoi adresându-se candidatului la călugărie i se spune că:

> *„Eşti dator în toată vremea a avea în minte, în inimă, în cuget şi în gura ta numele Domnului Iisus şi a zice: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul. »".*

E o rânduială care trebuie respectată, o rânduială de îmbunătăţire sufletească despre care eu am auzit prima dată când aveam 13 ani şi jumătate, îndrumat fiind atunci de părintele Arsenie Boca. M-am dus la mănăstirea de la Sâmbăta să mă fac călugăr. Nu s-a putut pentru că mitropolitul Nicolae Bălan care restaura mănăstirea de la Sâmbăta dorea ca la acea mănăstire să fie numai călugări cu pregătire teologică. Ori eu nu aveam nici în perspectivă faptul de a studia teologia. Până la urmă am ajuns şi eu absolvent de Teologie, dar asta a fost după 11 ani. În 1953 când m-am prezentat la Sâmbăta ca să mă fac călugăr eram deja absolvent de Teologie, deci împlineam dorinţa mitropolitului Nicolae Bălan. Însă atunci când am vorbit cu părintele Arsenie n-aveam perspectiva aceasta şi atunci părintele mi-a dat în vedere *„rugăciunea cu care se mântuiesc călugării"* – zicea el. Şi mi-a spus să zic rugăciunea aceasta cu gândul şi s-o lipesc de respiraţie în felul următor: între respiraţii, acolo unde se termină o respiraţie şi începe cealaltă, în clipa în care nici nu tragi aer în piept, nici nu-l dai afară, să zic: *„Doamne"*, apoi trăgând aer în piept odată cu asta să zic: *„Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu"* şi dând aerul afară din piept să zic: *„miluieşte-mă pe mine păcătosul"*. Atât mi-a spus părintele în legătură cu rugăciunea aceasta şi încă ceva: *„S-o zic când îmi aduc aminte"*. Am făcut aşa şi a fost foarte bine. De ce? Pentru că toate ale omului pornesc de la gândul omului. Dacă vrei să îţi faci rânduială în viaţă trebuie să îţi faci rânduială în minte; dacă îţi faci rânduiala în minte sigur că urmează şi rânduiala pe care o ai în viaţă şi într-adevăr aşa a fost. Când am zis rugăciunea aceasta prima data m-am întâlnit – zic eu – cu mizeria din sufletul meu, în înţelesul că fiecare dintre noi aducem din străfunduri de existenţă nişte negative pe care trebuie să le rezolvăm. Negativele nu ni se prezintă în sfera conştientului, ci ne întâlnim cu ele numai atunci când le urmărim, când le aducem în conştient din subconştient şi la aceasta ne ajută rugăciunea. Deci când zicem *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul",* apar în conştiinţa noastră anumite înclinări, anumite formule de răutate pe care de fapt noi le purtăm în noi şi nu le ştim. Şi începutul îmbunătăţirii sufleteşti este să ajungi să-ţi cunoşti negativele din subconştient, din neconştient şi acestea toate le cunoşti

numai când vin în conştient şi când te întâlneşti cu ele, sigur că trebuie să le şi rezolvi, iar rezolvarea lor constă în înlăturarea lor, în îndepărtarea lor din minte. Rugăciunea aceasta este *„un fel de bâtă cu care loveşti în viespar”* – este tot o idee a părintelui Arsenie pe care am întâlnit-o mult mai târziu şi care e o comparaţie pe care părintele a făcut-o într-o împrejurare vizând pe un preot care lovea cu bâta în viesparul altora. Ori noi, când ne ocupăm de noi înşine şi lovim cu bâta în viesparul din noi, avem posibilitatea să stârnim viespile din sufletul nostru şi să le alungăm din mintea noastră. Şi de aceea fiecare dintre cei care se angajează la rugăciunea aceasta, ca primă impresie, au nişte împotriviri de gând care se prezintă în conştient şi care îţi dau nelinişte sufletească în sensul că parcă te cuprinde cumva groaza că porţi în suflet astfel de înclinări, astfel de gânduri. Dar stăruind în rugăciune, cu ajutorul lui Dumnezeu, treci de faza aceasta şi ajungi în primul rând la limpezirea sufletului şi totodată la o bucurie, bucuria pe care ţi-o dă credinţa în Dumnezeu. Eu insist foarte mult pe lucrarea aceasta de îmbunătăţire sufletească pe care trebuie să o facă cei credincioşi, ca într-adevăr să fie credincioşi şi tot mai credincioşi.

- Părinte Teofil, pentru noi cei care suntem în lume cum recomandaţi şi cât recomandaţi să se facă această rugăciune?

Nu recomand nimic decât să se facă când se poate, când îţi aduci aminte, când sunt împrejurări care te angajează sau te-ar angaja cumva negativ. Dar ar putea să-şi facă fiecare un program, un fel de pravilă în sensul acesta ca să zică un sfert de oră pe zi sau o jumătate de oră pe zi în continuu *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”*. Că de la puţinul acesta vine mai mult şi cu ajutorul lui Dumnezeu se ajunge la o deprindere în rugăciune, la un fel de statornicire în gândul la Dumnezeu şi statornicia aceasta în gândul la Dumnezeu se continuă, se înmulţeşte aşa încât ai un fel de paravan în suflet, un fel de stâncă de care se lovesc valurile gândurilor şi se nimicesc, se sfărâmă. Când zici *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”*, un gând negativ care vine în minte nu mai e principal, ci oricum e secundar pentru că principal e gândul rugăciunii. Sfântul Marcu Ascetul în Filocalia volumul I, spune că:

> *„Precum focul nu poate zăbovi în apă, tot aşa nici gândul urât în inima iubitoare de Dumnezeu. Căci tot cel ce iubeşte pe Dumnezeu, iubeşte şi osteneala. Iar osteneala de bună voie e vrăjmaşă plăcerii prin fire”.*

Gândul cel rău nu are putere în mintea iubitoare de osteneală, căci mintea iubitoare de osteneală are întotdeauna un gând principal şi precum focul se stinge atunci când ajunge în apă, tot aşa şi gândul cel rău se nimiceşte când găseşte în conştiinţa omului, în sufletul omului o împotrivire.

- Părinte Teofil, rugăciunea aceasta aţi spus că o putem face oriunde şi pe stradă, şi acasă, şi mergând şi stând în pat. Nu e nici o impietate să o spui?

Nu. N-are un regim. Rugăciunea aceasta n-are un regim în sensul că trebuie să stai în genunchi sau în picioare, ci oricum, în orice poziţie ai fi poţi să o zici şi chiar se recomandă să o zici noaptea când te trezeşti din somn înainte să te gândeşti la ceva; în loc să te gândeşti la altceva, te gândeşti

la rugăciunea aceasta, zici rugăciunea aceasta şi rugăciunea te ajută în măsura în care te ocupi de ea.

- Părinte Teofil, dacă îţi vine un gând rău, un gând de răzbunare, e bine să spui atunci imediat rugăciunea lui Iisus?

Da, desigur, oricând te ajută. Eu cred că tot ce am realizat în viaţă se întemeiază pe ajutorul de la Dumnezeu, pe mila lui Dumnezeu, pe faptul că am cerut mila lui Dumnezeu, mila Mântuitorului şi am primit ajutorul pe care l-am dorit. N-am urmărit ceva anume, dar rugăciunea aceasta m-a favorizat în a rezolva chestiunile care privesc viaţa lăuntrică în special gândurile şi simţămintele pe care nu le vrea Dumnezeu şi pe care nu le vrem nici noi ca oameni şi cu asta m-am pregătit sufleteşte şi pentru alte gânduri şi pentru alte acţiuni şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, am trecut de ceea ce a fost la îndemână şi s-a ajuns la ceea ce a vrut Dumnezeu să se realizeze în sufletul meu. Şi sunt sigur că oricine care se ocupă de sufletul lui prin rugăciunea aceasta ajunge în sfera darului lui Dumnezeu, în sfera milei lui Dumnezeu şi cu ajutorul lui Dumnezeu rezolvă chestiunile pe care singur nu le-ar putea rezolva.

- Părinte Teofil, în cel de-al cincilea punct de program recomandaţi postul în zilele de post, cu mâncare de post.

Fără îndoială! E o rânduială a Bisericii. Adică Biserica ne spune care sunt zilele de post şi care nu sunt zile de post şi noi ţinem seama de rânduiala Bisericii, intrăm într-o disciplină şi intrând în disciplina postului putem să fim pregătiţi şi pentru alte acţiuni religioase, pentru postul deplin care de fapt nu e numai un regim de mâncare ci este o angajare spirituală şi fizică într-o lucrare de îmbunătăţire sufletească pe care de fapt n-o poţi avea şi n-o poţi realiza altfel decât ţinând seama şi de postul alimentar pe care îl recomandă Biserica.

- Părinte, cum recomandaţi postirea sau ce recomandă Biserica peste săptămână ca postire obişnuită?

Ca zile de post ştim miercurea şi vinerea şi cele patru posturi: postul Naşterii Domnului, postul Paştelui, postul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel şi postul Sfintei Marii şi zilele hotărâte pentru post:

Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul, (29 august);

Înălţarea Sfintei Cruci, (14 Septembrie, în orice zi ar cădea);

Ajunul Bobotezei, (5 ianuarie).

Restul ne orientăm după calendarul Bisericii şi atunci ştim când trebuie să ţinem post şi ţinem după posibilităţile pe care le avem şi după puterea pe care o are fiecare om. Nu se poate recomanda la toţi acelaşi regim alimentar. Dar, în general Biserica ţine seama de neputinţa omului şi omul trebuie să facă în aşa fel încât să respecte rânduiala postului. E un mijloc de îmbunătăţire sufletească pentru că cine posteşte intră într-o disciplină pe care o poate continua apoi şi în alte aspecte ale vieţii spirituale.

- Aţi amintit că pentru cei mai neputincioşi Biserica face dezlegare. De exemplu, pentru oamenii bolnavi, pentru femeile însărcinate, pentru copii şi lucrul acesta trebuie avut în vedere...

- Părinte Teofil la acest program de viaţă duhovnicească ştim că mai adăugaţi câteva recomandări.

Da, câteva îndreptări de la părintele Arsenie Boca. Pe un tânăr care a fost pe la părintele Arsenie Boca şi a trecut şi pe la noi, l-am întrebat: *„Ce ţi-a spus părintele?”*. Şi mi-a zis:

„Mi-a spus aşa: oxigen, glicogen, somn, să-ţi păstrezi hormonii şi să ai concepţie de viaţă creştină”.

Mie mi-a plăcut tare mult îndrumarea aceasta şi am zis:

„Doamne, eu o să conjug programul pe care îl dau eu cu îndreptarul părintelui Arsenie”.

Pare curios că îndreptarul părintelui Arsenie nu are ceva religios în el, în afară de al cincilea punct care zice: *„Să ai concepţie de viaţă creştină”.* Concepţia de viaţă creştină o avem în vedere în general, însă când zice cineva că pentru înaintarea în viaţă spirituală trebuie să trăieşti în aer bun, să ai oxigen, stai aşa cumva întrebător: *„Cum, ce legătură are viaţa spirituală cu oxigenul?”.* Are legătură în sensul acesta că dacă eşti în aer cât mai bun gândeşti mai bine, ai o disponibilitate pentru gândul cel bun. Cât priveşte *glicogenul*, acesta este o substanţă realizată de corpul omenesc în ficat, zahărul din ficat care are rolul lui în sănătatea omului. Bineînţeles că părintele Arsenie n-a avut în vedere glicogenul în sine, ci a avut în vedere hrana raţională, nici prea mult, nici prea puţin pentru că există boli de trai bun şi există boli de trai rău, dar de trai de mijloc nu există nici o boală. Şi atunci părintele a pus în atenţie şi hrana raţională prin cuvântul *„glicogen”*.

- Asta probabil şi pentru faptul că părintele Arsenie a făcut şi puţină medicină.

Da, avea cunoştinţe de medicină. Apoi *„somn”*. În ceea ce priveşte viaţa religioasă în general, oamenii cred că trebuie să fie tot timpul atenţi. Au dreptate, dar nu e vorba de o excludere a somnului ca mijloc de întărire fizică. Somnul, pentru că există o terapie prin somn, înseamnă că are importanţa lui şi atunci părintele Arsenie a pus în atenţie şi somnul ca mijloc de îmbunătăţire spirituală. A zis: *„Somn”* şi a recomandat cel puţin 6 ore de somn în 24 de ore, 6 ore de somn continuu în 24 de ore. E o chestiune care are însemnătatea ei şi noi zicem că şi somnul are rolul lui chiar în îmbunătăţirea spirituală, pentru că rugăciunea este o muncă intelectuală care îl angajează pe om, pe credincios şi dacă porneşti odihnit te rogi mai bine decât dacă eşti deja obosit.

În ceea ce priveşte faptul de *„a-ţi păstra hormonii”*, părintele a văzut oameni dărâmaţi, oameni distruşi de pe urma patimilor sexuale, de pe urma abuzurilor şi atunci ca să prevină astfel de situaţii a pus în vedere şi *„să-ţi păstrezi hormonii”* prin abstinenţă. El avea o vorbă în privinţa aceasta:

„Nici abuzul, nici refuzul”.

Nu l-am întrebat când se consideră abuz. Ştim cu toţii când se consideră refuz, dar oricum abstinenţa este un ajutor pentru binele omului.

Şi *„să ai concepţie de viaţă creştină”*, adică să nu te duci după învăţături străine de creştinism. Noi avem tot ce ne trebuie; nu trebuie să căutăm yoga sau la alte îndrumări de viaţă spirituală care nu se încadrează în viaţa creştină. Deci *„să ai concepţie de viaţă creştină”* e al cincilea punct de program. Şi eu conjug programul pe care-l dau eu cu îndreptarul părintelui Arsenie Boca.

- Părinte Teofil, pe lângă acest program, pe lângă aceste recomandări de la părintele Arsenie Boca, ce alte lucruri le-ar fi de folos credincioşilor pentru înaintarea în viaţa duhovnicească?

Păi, de exemplu ar fi să nu se uite la lucruri necuviincioase care li se oferă prin televizor, care li se oferă prin internet: filme necuviincioase, filme porno, filme sexy; să ocolească pricinile care duc la împrăştiere, care duc la excitare, să ocolească cărţile excitante. Apoi să muncească, să-şi facă datoria de muncitori în agricultură, în industrie, în chestiuni care privesc viaţa oamenilor, să fie oameni de treabă, să nu se certe, să ocolească păcatele, tot ce ştiu că aşteaptă Dumnezeu de la om să împlinească după putere şi atunci sigur că viaţa are altă înfăţişare, sigur că Împărăţia lui Dumnezeu este aproape de noi. Şi poate că ar zice Domnul Hristos şi pentru noi ceea ce a zis unui fariseu care i-a dat dreptate Domnului Hristos că:

> *„A-l iubi pe Dumnezeu mai presus de orice şi a iubi pe aproapele tău ca pe tine însuţi este mai mult decât toate arderile de tot şi decât toate jertfele”,*

şi Domnul Hristos i-a zis:

> *„Nu eşti departe de Împărăţia lui Dumnezeu”.*

- Deci, nici noi dacă ne angajăm în programul acesta de viaţă duhovnicească şi dacă ne ţinem şi de recomandările părintelui Arsenie, nici noi nu suntem departe de Împărăţia lui Dumnezeu.

- Da.

- Părinte Teofil vă mulţumim mult şi Dumnezeu să vă ţină încă mulţi ani mintea şi sănătatea.

- Doamne ajută, aşa să fie!

- Părinte Teofil aţi trecut deja de 80 de ani. Vă spunem: „La Mulţi Ani cu multă sănătate pe mai departe!”.

- Mulţumesc.

- Aţi ajuns la vârsta patriarhală – cum o numeşte Scriptura – şi aţi ajuns şi la nişte concluzii: concluzii din experienţa de viaţă creştină, din experienţa de monah, din experienţa de duhovnic şi despre aceste concluzii v-aş propune să vorbim în dialogul nostru, ca să ne putem folosi şi noi cei mai tineri de rezumatul a ceea ce aţi trăit şi aţi experimentat sfinţia voastră. Cum aţi rezuma experienţa de viaţă duhovnicească ce o aveţi până acum?

E greu să găseşti o formulă prin care să cuprinzi ceea ce ai învăţat, ceea ce ai încununat, ceea ce ai experimentat, ceea ce ai trăit o viaţă întreagă. Fără îndoială că viaţa îşi pune pecetea pe fiecare dintre noi şi ne dă o perspectivă, ne dă o înţelegere, ne conduce spre nişte adevăruri, spre nişte concluzii cu care ar putea apoi să lucreze cei care n-au căpătat experienţa pe care ai făcut-o tu de-a lungul anilor. Că ajungând la bătrâneţe nu mai eşti egal cu cei care nu au ajuns la bătrâneţe, cu cei care nu au ajuns să îşi dea seama de anumite realităţi. M-am trezit în lumea aceasta între oameni care nu au avut o viaţă excepţională, dar oricum au tras şi ei la rândul lor nişte concluzii, ni le-au oferit şi nouă; nu dăscălindu-le, ci îndrumându-ne în mod firesc. Îmi aduc aminte din copilărie de anumite cuvinte pe care le-am învăţat. Când plecam la şcoală, mama (Dumnezeu să o odihnească!) care nu era cu cunoştinţe deosebite, îmi spunea nişte lucruri care pentru mine au rămas ca nişte puncte de reper. De pildă, când plecam la şcoală îmi spunea:

„Nu-ţi uita de Dumnezeu, nu-ţi uita de rugăciune!”.

Erau nişte îndrumări pe care nu ştiu cât le-am respectat, dar ştiu că le-am ţinut minte şi că le am în minte şi acum după 70 de ani de viaţă. *„Nu-ţi uita de Dumnezeu”* adică ţine seama de Dumnezeu, gândeşte-te la Dumnezeu, fă cumva să te raportezi la Dumnezeu, iar practica era rugăciunea. Cum ne rugăm noi acasă, seara în special şi la masă întotdeauna; nu se putea începe masa fără rugăciunea *„Tatăl nostru”*. Pentru mine e o mare plăcere atunci când era gata mâncarea şi pusă pe masă şi zicea mama:

„No haideţi la «Tatăl nostru», să ne putem apuca să mâncăm”.

Dacă ar fi zis numai *„Haideţi la «Tatăl nostru»”,* mi se părea obişnuit şi normal pentru că asta era de făcut, dar cu adaosul acesta *„să ne putem apuca să mâncăm”,* avea altă valoare. Adică nu poţi să te apuci de mâncare fără să zici rugăciunea *„Tatăl nostru”,* pentru că mâncarea nu o aveam doar din mâinile noastre, ci o aveam şi din mâinile lui Dumnezeu. Eu, ca unul care m-am trezit la ţară ştiu câtă osteneală făceau oamenii până când aveau pâinea pe masă. Nu o cumpărau gata, cum o cumpără acum cei mai mulţi oameni care nu mai fac ei pâinea. Ai noştrii făceau pâinea ei singuri şi era mult până când aveai pâinea pe masă. Trebuia pregătit pământul, trebuia arat, trebuia grăpat, trebuia aruncată sămânţa pe ogor, apoi trebuia plivit grâul, după aceea secerat şi secerau cu secera; luau fiecare mănunchi de holdă în mână şi îl tăiau cu secera. Era o muncă pe care nu ştiu câţi ar mai face-o acuma la vremea

noastră când toate lucrurile s-au mecanizat. Apoi de treierat, treierau cu maşina; după aceea duceau grâul la moară, tot aşa cu mijloace mecanice şi după aceea din făină făceau aluatul, îl puneau să dospească, dospea, frământau aluatul şi îl împărţeau în bucăţi, îl puneau în cuptorul care era ars anume ca să se coacă pâinea şi după aceea, când scoteau pâinea, o puneau deoparte, o acopereau cu ceva şi ziceau:

„O pun să se ducă la Dumnezeu”.

Deci era împletită viaţa cu Dumnezeu şi cu recunoştinţa faţă de El. Nichifor Crainic a scris o poezie intitulată *„Cântecul potirului”* – poate că este cea mai reprezentativă poezie religioasă din câte sunt în literatura noastră – în care aminteşte:

„Când pâinea în cuptor semăna cu arama,
bunica şi mama
scoţându-o sfielnic cu semnele Crucii,
purtau parcă moaşte cinstite şi lucii
iar pâinea, dând abur cu dulce miros,
părea că e faţa lui Domnu Hristos”.

Sunt lucruri extraordinare! Nişte gânduri care pot să fie gânduri conducătoare existenţei poporului nostru. Toate aceste lucruri le-am trăit în familia noastră, în viaţa noastră.

- Deci gândul la Dumnezeu?

Gândul la Dumnezeu! În legătură cu gândul la Dumnezeu era şi concepţia aceasta că pe grâu este „obrazul lui Dumnezeu”. Deci oamenii aveau conştiinţa aceasta că Dumnezeu se imprimă El însuşi pe boabele de grâu. Nu ziceau că se imprimă pe boabele de porumb, de in, de ovăz, de altceva; pe grâu se zicea că se imprimă „obrazul lui Dumnezeu”. Era un gând statornic, nu era un gând răzleţ! Era un gând care îl aducea pe Dumnezeu în conştiinţa oamenilor. Apoi gândul acesta de a fi om de omenie, la fel era un gând care circula. Şi mai era raportarea la ceilalţi oameni: oamenii erau mai comunicativi unii cu alţii. Fiind într-un sat, toată lumea se cunoştea, toată lumea comunica; oamenii îşi spuneau ceva unii altora. Nu treceai pe lângă un om fără să-i zici ceva; nu trecea unul pe lângă tine fără să-ţi zică ceva.

- Deci un respect faţă de celălalt şi o deschidere!

Era ceva foarte important chiar dacă nu îşi spuneau lucruri care să determine ceva. Erau lucruri care determinau prin ele însele legătura dintre oameni; nu treceai nepăsător. Mergeau oamenii la moară, de plidă. Vedeai oamenii la moară şi ziceai ceva către ei: *„Aţi venit la moară?”*. Sau *„Luaţi apă de la izvor?”; „Veniţi către casă?”; „Haideţi către casă!”*. Adică totul era o comunicare între oameni; între oamenii care ştiau şi de Dumnezeu, şi de rugăciune, şi de Maica Domnului, şi de sfinţii lui Dumnezeu, şi de sărbători, şi de duminici, şi de datoria de a merge la biserică şi de post! Toate acestea erau nişte lucruri ştiute. Atunci era foarte multă lume care nu ştia să citească, nu ştiau carte. Un părinte de la noi de la mănăstire, părintele Ioan Dinu zicea că într-o iarnă când stăteau mai mult în casă îi învăţa pe părinţii lui să citească. Aşa era atunci, nu se gândeau oamenii să înainteze atât prin

cultură şi de aceea şi oamenii de cultură erau distinşi, oameni pe care îi preferau cei neştiutori de carte.

- Trecând de la atmosfera aceasta profund creştină din vremea copilăriei şi a satului sfinţiei voastre în contextul de astăzi şi pe temeiul cunoştinţei pe care o aveţi în care vizavi de citit cam toată lumea ştie să citească, poate există acum chiar o inflaţie de literatură, de cuvinte, de cunoştinţe etc. Cum credeţi că trebuie să ne raportăm unii la alţii, căci ne vorbeaţi de această raportare de odinioară?

Dacă trebuie să te raportezi unii la alţii, trebuie să ai o legătură unul cu altul. Nu se poate. De ce la oraş oamenii nu comunică toţi unii cu alţii? Pentru că nu se cunosc, pentru că nu au o legătură de dinainte. La sat nu se punea problema pentru că la sat toată lumea se cunoştea, ştiau de unde vin, ştiau ce fac, ştiau cum îi cheamă, ştiau ce familie au, ştiau o mulţime de lucruri şi toate acestea îi puneau în evidenţa celorlalţi.

- Dar ce să facă omul de la oraş? Pentru că majoritatea dintre noi trăim la oraş.

Nu are ce face. La oraş doar cei cunoscuţi sunt în legătură unii cu alţii. Apoi sunt atâţia oameni care sunt foarte apropiaţi unii de alţii, dar totuşi nu sunt comunicativi unii cu alţii pentru că nu ştiu ceva unii despre alţii. Sunt oameni care trăiesc pe acelaşi palier care nu se ştiu între ei. Dar nu avem ce face; asta e viaţa pe care o reprezintă oraşul. Poate că oamenii ar vrea să fie mai apropiaţi şi chiar nu reuşesc. Chiar comunităţile bisericeşti nu reuşesc să îi adune pe oameni la un gând; se duc la biserică, stau la slujbă, se consideră în faţa lui Dumnezeu, se consideră mai apropiaţi unii de alţii prin faptul că merg la Biserică, dar în realitate sunt tot depărtaţi unii de alţii, pentru că în Biserică oamenii nu comunică între ei, ci comunică eventual cu Dumnezeu.

- Dar ar fi bine să se cunoască şi ei între ei, să fie în relaţii apropiate, personale!

Ar fi foarte bine. Numai că lucrurile acestea nu reuşesc datorită împrejurărilor de viaţă. Eu de exemplu sunt dintr-o mănăstire. Într-o mănăstire ar trebui să fie ca într-o familie; acolo noi suntem treizeci şi ceva de inşi şi sunt unii cu care nu ai vorbit niciodată. Nu ai cum. La biserică mergi împreună cu ceilalţi; bine, ştii cum îi cheamă, ştii ceva eventual despre ei, dar atâta tot. Nu există o comunitate şi o comuniune. Nu pentru că nu ai vrea. Eu de exemplu, de ce să nu vreau să am comunicare cu toţi oamenii? Pentru că nu pot avea comunicare decât cu cei care intră în legătură cu mine. Vin oameni la spovedanie. Sunt unii oameni care nu vin la spovedit la mine şi atunci nu am de unde să îi cunosc şi nici nu caut să îi provoc eu să aibă o legătură cu mine. În mod firesc unele lucruri nu se pot realiza decât în anumite condiţii şi condiţiile nu sunt peste tot aceleaşi şi nu sunt întotdeauna în stare să realizeze o legătură.

Pe mine orice gest de delicateţe mă odihneşte sufleteşte. Aveam un părinte de la ţară care a venit la noi la mănăstire – a murit în mănăstire – şi duceam pe mâini câte un sac de cartofi, de unde era sacul până la grămada unde îl duceam cu căruţa şi prindeam amândoi sacul cu mâinile şi îl transportam pe mâini şi el cam trăgea la el, iar mie nu îmi părea bine; eu eram tânăr, el era mai în vârstă şi-i ziceam:

„Părinte! De ce tot trageţi la cuvioşia voastră? Lăsaţi să ducem la fel, dacă trebuie să îl ducem amândoi!”,

şi el a zis:

„Uite, eu am avut numai fete în familie şi lucram cu fetele mele şi trăgeam la mine ca să nu ducă ele greul”.

E un gest de delicateţe care îţi impune respect; şi tot aşa, dacă o să cauţi anumite lucruri şi le pui în valoare sunt foarte importante şi liniştitoare şi odihnitoare, lucruri care nu le găseşti în Scriptură, ci în viaţa de toate zilele, cu oameni simpli, oameni de rând care impun un respect anume prin felul cum îşi trăiesc viaţa.

- Părinte Teofil aţi vorbit acum despre gesturile de recunoştinţă şi sunt minunate, dar cum să ne raportăm faţă de oamenii care au anumite neputinţe, anumite insuficienţe? Cum s-au raportat alţii faţă de dumneavoastră? Sunteţi nevăzător, aţi avut vreodată impedimente din pricina asta în relaţia cu ceilalţi?

Nu am avut pentru că în general am fost înconjurat de oameni simpli; au mai fost şi oameni care mai izbucneau, dar nu e cazul să îi punem în atenţie. Oricum oamenii sunt foarte diferiţi după felul în care se raportează unii la alţii. Era un părinte la noi, venit de la ţară şi îmi aduc aminte că odată a fost o problemă să clădim nişte lemne unele lângă altele. Le-a adus cineva cu o căruţă şi le-a deşertat acolo. S-a pus problema ca cei care suntem acolo la îndemână să le aşezăm şi m-am dus şi eu să aşez lemne. Şi a venit un părinte şi a pus mâinile pe degetele mele şi a spus:

„Ce zic degetele?”.

Adică el ştia că eu cu mâinile mă folosesc şi de lucrul pe care alţii îl fac altfel şi ar fi vrut să nu îmi tocesc degetele cărând lemnele. Am mai avut oameni care au fost binevoitori…

A fost totuşi bine. Mă declar mulţumit după câte au fost şi nu am avut atâtea probleme propriu-zise sau poate că au apărut nişte probleme chiar de la cei care nu te aşteptai să răscolească. Oricum viaţa şi-a dus drumul ei şi noi cu ea şi a fost foarte bine. Sunt mulţumit de felul cum ne-am desfăşurat, pentru că în viaţa de mănăstire nu e comuniunea care există în viaţa de familie şi poate asta se explică şi prin faptul că în viaţa de familie oamenii sunt mai mult timp unii cu alţii, se simt mai ataşaţi unii faţă de alţii, deşi şi la mănăstire se organizează anumite lucruri mai mult pe baze raţionale, decât pe baze sentimentale. Dacă mi-am rupt piciorul imediat au intrat oamenii în acţiune să mă ducă la spital şi chiar atunci m-au şi dus la spital. După un sfert de oră eram cu maşina înspre spital şi a fost bine şi chiar am zis:

„E fain că la mănăstire imediat te iau oamenii în seamă şi te ajută”.

- Da, aşa e şi în familie. Părinte Teofil, câţi ani de duhovnicie aveţi?

Din 1983 până acum câţi sunt? 26 de ani.

- Să vorbim puţin despre experienţa de duhovnic, despre concluziile acestor experienţe de duhovnic. Sunteţi mulţumit, ca duhovnic?

Dragă, nu ştiu ce să zic. Nu prea sunt mulţumit pentru că oamenii sunt foarte superficiali. Unii sunt cu nişte înclinaţii din acestea mai mult de superstiţie. Nu prea sunt oamenii doritori să realizeze altceva decât ceea ce-şi propun ei. Sunt oameni care fac rugăciune noaptea şi cred că cu asta au rezolvat totul. Şi eu zic că nu-i destul şi îi îndrum să fie echilibraţi. Sunt unii care sunt mai hotărâţi pentru cele bune, dar pentru cele bune fără o îndrumare din afară, cu ceea ce li se pare lor că este important. Caută oameni care să-i satisfacă sufleteşte, să-i lase cam cum vreau ei. Bine, n-am aşa probleme multe pentru că eu în general sunt un om care nu mă bag în chestiuni de amănunt. Deci dacă omul merge la Biserică, se roagă, posteşte, dacă împlineşte nişte lucruri sunt mulţumit. Nu prea pun problema aceasta a felului de a se raporta la Domnul Hristos în înţelesul acesta, cum ar zice Domnul Hristos: *„Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?”* sau *„Mă iubeşti tu pe Mine?”*. Pun chestiunile mai mult practic, din care să trag eu nişte concluzii. Poate că el nici nu se gândeşte până la urmă la aspecte de felul acesta, la felul cum să se raporteze la Domnul Hristos, cum să aducă mărire lui Dumnezeu, cum să aibă în vedere mai mult pe Dumnezeu, decât pe el însuşi ca om. Mă gândesc că sunt unii oameni care-L caută pe Dumnezeu mai mult pentru interesele lor. Au atâtea şi atâtea necazuri şi ar vrea să scape de necazuri, nu de păcate, deşi de necazuri nu pot scăpa dacă fac păcate. Nu sunt oamenii destul de hotărâţi pentru o viaţă duhovnicească superioară. Cei mai mulţi sunt cu un fel de iz de superstiţie decât de credinţă luminată.

- Dar părinte aveţi şi oameni care să se ţină de mai multă vreme de sfinţia voastră, să vă respecte îndrumările?

Am, da.

- Şi aveţi şi mulţumiri?

Da, sigur că da. Sunt oameni care ar fi buni şi dacă n-aş fi eu între ei. Sunt mulţumit fără îndoială, dar sunt prea puţini faţă ce cei mulţi, faţă de care nu sunt mulţumit.

- Aveţi ucenici părinte?

Dragă, nu ştiu dacă am ucenici propriu-zis. Legăturile mele cu oamenii sunt aşa mai mult de colegialitate decât de ucenic-îndrumător; fără îndoială că le dau îndrumări, dar nu pun accentul pe faptul acesta că eu sunt acela care îndrum şi tu eşti acela care trebuie să execuţi. Şi merg lucrurile cumva aşa cum merg între oamenii care se iubesc, se preţuiesc, se respectă, dar unii poate că se consideră că sunt ucenici de-ai mei, dar eu n-am pus niciodată accentul pe treaba asta, că părintele Sofian, de pildă mi-a fost ucenic, că părintele Matei mi-a fost ucenic, păi a fost mai apropiat de mine, dar asta nu ştiu dacă mi-a fost şi ucenic. Concluziile sunt greu de tras pentru că sunt foarte diferite situaţiile şi nu poţi să tragi nişte concluzii aşa numai cumva în gol.

- Părinte Teofil, ce altceva v-a marcat în viaţa duhovnicească?

Păi nu ştiu ce m-a marcat. Eu am fost de când mă ştiu interesat pentru chestiuni religioase. Asta a fost! A intrat cumva în stilul meu de viaţă.

N-am ştiut eu cum să preţuiesc, n-aveam eu nişte concluzii anume, ci am luat de aici una, de dincolo alta, fără discernământ, dar m-am ţinut de gândul acesta de a fi apropiat de Dumnezeu, mi-am dorit legătura cu Dumnezeu, mi-am adunat gânduri care ţin de credinţă. N-am reuşit să adun ceva sistematic şi nici n-am avut oameni care să-mi dea nişte îndrumări. Fiecare mi-a stat la îndemână cu capacitatea lui, cu gândurile lui, cu stilul lui de a înţelege anumite chestiuni. Ei bine, am avut eu câţiva oameni care m-au ajutat esenţial. Fără îndoială că unul dintre ei a fost părintele Serafim, părintele Arsenie, părintele Ioan Opriş care cândva a fost preot în satul meu; nişte oameni care şi-au pus cumva pecetea pe viaţa mea, pe gândurile mele, pe sentimentele mele, numai că ei au fost la ei acolo şi eu am fost la mine şi n-am avut o apropiere pentru a ne determina, pentru a ne ajuta unii pe alţii. Ne întâlneam, aflam câte o chestiune, o luam în seamă, mergeam mai departe şi aşteptam altă împrejurare în care să mi se spună ceva important şi au trecut lucrurile aşa. După aceea am ajuns la Teologie. Aici am avut nişte experienţe destul de neliniştitoare în înţelesul că colegii mei se raportau foarte bine între ei, la nivelul la care erau şi la nivelul la care li se cerea în general, însă eu aşteptam mult mai mult, aşteptam lucruri pe care ei nu le puteau face şi, bine, nici nemulţumiri evidente n-aveam, dar nici ajutorul simţit şi permanent al cuiva. Am avut un coleg în anul I de Teologie; el era în anul IV, părintele Lazăr Măghiţ care, într-adevăr a făcut pentru mine nişte lucruri care nici nu trebuia să le facă, numai că gândurile lui şi dorinţele lui erau de aşa fel încât s-a angajat la nişte lucruri mai presus de trebuinţă. De pildă, a învăţat să scrie în Braille şi n-avea maşină de scris atunci şi a scris cu mâna condacele şi icoasele Acatistului Domnului Hristos anume pentru mine, ori eu puteam să scriu mai repede şi mă ţineam să scriu după dictatul lui, dar el nu, că vrea el cu mâna lui să scrie. E un gest de delicateţe fără îndoială.

- Deci aţi avut şi aveţi încă mulţi prieteni.

Da. Am şi acum.

- Părinte Teofil, aş vrea să vă întreb acum legat de experienţa sfinţiei voastre faţă de împărtăşanie şi spovedanie. Care sunt recomandările pe care le faceţi celor care vin la dumneavoastră şi care vor să se ţină de dumneavoastră?

Da, eu mai înainte de toate aş vrea ca oamenii să se spovedească mai mult şi mai sincer, cu mai multă dorinţă de îmbunătăţire sufletească şi nu trag de oameni să se împărtăşească, cât trag să se spovedească. Nu prea am succes, n-am prea avut succes. De ce? Oamenii, în general se spovedesc în Postul Paştilor şi atunci în grabă mare n-ai timp să te ocupi de ei şi altădată nu mai vin şi aşa că nu trag de ei să se împărtăşească. Trag de ei să se spovedească şi mă gândesc că dacă s-ar spovedi aş putea pune şi problema împărtăşirii; bineînţeles că eu doresc să se împărtăşească, dar nu pot să-i determin să se împărtăşească dacă nu-i determin nici să se spovedească.

- Care ar fi un ritm pe care îl recomandaţi la spovedanie pentru cei care vor să se spovedească?

Eu aş vrea să se spovedească oamenii cel puţin o dată pe lună şi să se împărtăşească chiar şi de mai multe ori cu aceeaşi spovedanie pentru

că de obicei oamenii nu au altceva de spus la altă spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie are şi ea darul de a ierta păcatele pentru că se dă:

„Spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci”.

Dacă împărtaşania se dă *„spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci”* înseamnă că Sfânta Împărtăşanie are putere iertătoare de păcate şi în cazul acesta nu trebuie să se spovedească de fiecare dată oamenii care duc o viaţă mai presus de viaţa celor care nu ştiu de spovedanie, care nu ştiu de împărtăşanie; bineînţeles că aceia trebuie să se spovedească, dar oamenii care deja sunt introduşi în disciplina vieţii spirituale nu mai trebuie de fiecare dată să se spovedească ca să se împărtăşească. Acesta-i punctul meu de vedere:

Măcar o dată pe lună să se spovedească şi atunci să primească dezlegare şi prin împărtăşanie, nu numai prin spovedanie, dar oricum să aibă în consideraţie şi lucrul acesta că Sfânta Împărtăşanie are putere iertătoare de păcate.

N-aş putea zice în ce condiţii sau ce păcate se iartă prin Sfânta Împărtăşanie dar oricum e sigur că şi Domnul Hristos a zis că:

„Sângele Meu se varsă pentru voi spre iertarea păcatelor” (Mt 26, 28).

Dar ce se întâmplă? Oamenii au un ritm al lor şi vin la spovedanie în postul Paştilor. Cei mai mulţi se spovedesc în postul Paştilor şi eu zic că nu-i destul, că trebuie să se spovedească în toate posturile şi îi îndemn la asta. Anul următor vin la mine şi îmi spun că ultima dată s-au spovedit în postul Paştilor, anul trecut. Şi-i întreb:

„Bine, dar la cine te-ai spovedit?”.

Şi zic:

„La dumneavoastră!”.

Şi eu zic:

„Dar nu ţi-am spus eu ca să te spovedeşti în toate posturile?”.

„Păi, zice, ba da părinte, dar uite nu m-am spovedit, acum ce să fac?”.

Aşa că „oamenii-s tot oameni”, cum a zis părintele Arsenie odată într-o împrejurare:

„Oamenii-s tot oameni”.

- Părinte Teofil, de câţi ani aţi început sfinţia voastră să umblaţi prin ţară, la conferinţe?

Din 90.

- Din 90 aveţi aproape 20 de ani de când...

Da.

- Care ar fi concluziile din experienţa pe care aţi dobândit-o? V-au ajutat conferinţele, v-au fost de folos?

Eu cred că cel mai mare beneficiar am fost eu. Nu ştiu dacă alţii au avut mare folos din întâlnirea cu mine, dar eu mi-am adunat o

mulţime de gânduri pe care dacă nu le expuneam într-o conferinţă, nu le aveam şi n-ar fi ieşit nici cărţile.

- Ce vă impresiona mai mult, ce vă ajuta cel mai mult la aceste ieşiri la conferinţe?

N-aş putea zice ce anume mă ajuta mai mult: faptul că mă întâlneam cu oameni deschişi, cu oameni doritori de mai mult, de mai bine; faptul că făceam o experienţă cu unii şi cu alţii dintre cei cu care veneam în legătură. Erau nişte lucruri care pe mine m-au ajutat cred că destul de mult, destul de bine.

- Părinte Teofil, un alt lucru pe care îl puneţi de multe ori în evidenţă e faptul că pe sfinţia voastră v-a ajutat foarte mult cultura. În ce sens v-a ajutat?

Da. Mi-a dat încredere. Mi-au plăcut anumite lucruri pe care mi le-am apropiat, mi le-am pus în gând, în suflet. Deşi eu nu sunt un om de cultură – realitatea asta este – şi nici nu pot să fiu un om de cultură pentru că nu cunosc cultura contemporană aşa de bine ca să mă pot folosi de ea şi să mă pot raporta la anumite scrieri, cultura te ajută în sensul că te şlefuieşte, îţi dă o perspectivă, îţi dă ceva din lumina culturii. Eu spun deseori că pe mine două lucruri m-au ajutat: *credinţa în Dumnezeu* şi *cultura*. Credinţa în Dumnezeu am primit-o în familie de la părinţi şi după aceea în şcoală şi cultura mi-am câştigat-o singur şi a fost foarte bine că mi-am câştigat cultura. Fără cultură n-aş fi avut un etalon, n-aş fi avut o perspectivă, n-aş fi avut un orizont, aşa că faptul că am făcut şcoală, faptul că am făcut un liceu, că am făcut teologia care de fapt nu e numai cultură teologică, ci e o cultură în general, toate acestea m-au ajutat şi am fost mulţumit şi când mă preocupam de cultură şi după aceea.

- Părinte sunteţi un om al bucuriei. Ce vă dă temei ca să fiţi aşa de optimist şi tot timpul bucuros?

Cred că toate lucrurile acestea sunt rezultatul vieţii pe care am trăit-o. Am sesizat anumite lucruri ca fiind importante. Dacă am citit Noul Testament m-am oprit la afirmaţii care ţin de bucurie, am luat aminte la cuvintele Domnului Hristos care pun în atenţie bucuria, am luat aminte la textele liturgice, m-am oprit în mod special în chestiunile care vizează bucuria şi toate acestea mi-a format un orizont în minte, mi-a pus în atenţie bucuria cu care m-am întâlnit în scrierile respective şi după aceea cred că am avut şi eu un fel de formare spirituală care mi-a pus în atenţie bucuria. De exemplu, gândindu-mă la textele liturgice, faptul că am auzit la slujbă:

> *„Facă-se Doamne untdelemnul acesta untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată puterea diavolească, pecete nestricată, bucurie a inimii, veselie veşnică”,*

e deja un câştig pe care altul nu l-a luat în seamă cum l-am luat eu sau cum l-aş fi luat eu. Şi toate astea s-au adăugat cumva la sufletul meu şi eu mai mult m-am trezit în lumea asta lucrător de bucurie, decât m-am format ca lucrător de bucurie. Deci sunt nişte complexe de gând, nişte complexe de simţire, nişte complexe de mângâiere, nişte lucruri pe care eu nu le-am determinat în general, ci mai mult s-a adăugat la ceea ce sunt eu.

- Părinte Teofil, cum vă raportaţi sfinţia voastră la moarte şi la viaţa de dincolo?

Dragă, despre viaţa de dincolo nu ştim mare lucru, iar moartea este un fenomen care se întâmplă cu toţi. N-aş putea zice că mă simt mai aproape de moarte la bătrâneţe decât la tinereţe. Nu mie frică de moarte pentru că am mai mult gândul că nu voi muri, adică n-am sentimentul sfârşitului, sentimentul descompunerii fiinţei, ci...

- Moartea ca o trecere.

Da, moartea ca o trecere. Dumnezeu ştie cum va fi pe celălalt teren, dar deocamdată nu mă preocupă moartea.

- Dar care-i încredinţarea sfinţiei voastre faţă de viaţa de dincolo? Credeţi că vă întâlniţi cu Domnul Hristos?

Da, da! Cred că mă întâlnesc cu Domnul Hristos, cu Maica Domnului, cu sfinţii lui Dumnezeu. Cred că voi intra în rai unde n-o să fiu singur, ci cu toţi cei din rai şi cred – nu mă gândesc foarte mult la asta –, am totuşi gândul că va fi bine.

- Părinte Teofil, aţi fost toată viaţa nevăzător. Nădăjduiţi să vedeţi dincolo?

Nu ştiu ce va fi, dar m-am gândit aşa că dacă va zice Dumnezeu: *„Uite, tu şi aici o să fi cum ai fost în viaţa cealaltă, în viaţa precedentă morţii”*, n-aş putea zice altceva şi n-aş zice altceva decât: *„Mărire Ţie Doamne, mărire Ţie!”* şi *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!”;* adică pentru mine situaţia aceasta nu este o situaţie pe care o suport, ci e o situaţie pe care o trăiesc; nu ştiu altă situaţie şi nici nu-mi pot închipui altă situaţie. Văd că alţii au altă situaţie, dar eu nu am altă situaţie şi atunci dacă nu am altă situaţie nici nu-mi pot închipui cum ar fi altă situaţie. În 1942, când m-am dus la Timişoara după 2 ani de întrerupere a şcolii şi după 2 ani pe care i-am petrecut în casa părintească m-am simţit foarte rău şi îmi părea rău că nu mai sunt cu părinţii şi eram foarte mâhnit şi atunci am visat că văd; era singurul vis de felul acesta pe care l-am avut până atunci şi nici de atunci încoace n-am mai avut un astfel de vis, numai că visul e întotdeauna la măsura omului şi fiind la măsura omului, eu nu puteam să-mi închipui cum e să vezi în vis dacă n-am văzut în realitate şi visul meu că văd, era că sunt exact cum mă ştiu, doar că cei din jurul meu zic că văd, atât! Acesta-i pragul, asta-i limita între a vedea şi a nu vedea şi a crede că vezi. Atunci a fost singura experienţă de felul acesta şi nu-mi pot închipui cum ar fi să văd, dacă nu văd.

- Aşa să fie precum spuneţi. Să încheiem părinte Teofil dialogul nostru cu câteva cuvinte care vă sunt cele mai dragi sufletului sfinţiei voastre.

Dragă, e foarte greu să spun ce îmi este mai drag, pentru că sunt multe lucruri care îmi sunt dragi.

- Atunci câteva din cele mai dragi.

Ştiu eu ce să zic... Mi-e drag să mă gândesc la părinţii mei, la fraţii mei, la prietenii de odinioară, la prietenii de acum, la oamenii din satul

meu care nu mai sunt acum, mi-e drag să mă gândesc la împrejurări liniştitoare, la împrejurări frumoase, la oamenii care m-au ajutat, la oamenii care s-au implicat cumva la viaţa mea, la existenţa mea morală şi spirituală. Mi-e drag să mă gândesc la lucruri frumoase pe care le-am învăţat, la poezii de Zorica Laţcu, la poezii de Coşbuc, la poezii de Goga, la tot ce am adunat eu aşa frumos şi câteodată mă gândesc şi m-am trezit acum într-o zi, nu ştiu dacă nu chiar în dimineaţa asta cu poezia lui Coşbuc *„Pe lângă boi”*:

„Pocnind din bici pe lângă boi,
În zori de zi el a trecut
Cu plugul pe la noi.
Şi de pe bici l-am cunoscut,
Şi cum ţeseam, nici n-am ştiut
Cum am sărit şi m-am zbătut
Să ies de la război.

Şi-atâta tort mi-am încâlcit
Şi-n graba mare-am spart un geam,
Ştiu eu ce mi-a venit?!
Am cap, dar parcă nu-l mai am!
Ce-aveam să-i spui? Nimic n-aveam,
Dar era-n zori, şi eu voiam
Să-ntreb cum a dormit.

Şi, vezi, aşa-i el, nu ştiu cum!
M-a prins de braţ şi m-a cuprins
Să mă sărute-n drum.
Dar eu din braţe-i m-am desprins
Şi l-am certat şi l-am împins-
Dar n-am făcut cu dinadins,
Şi rău ce-mi pare-acum!

O, nu mi-e că mi-am sângerat
La prag piciorul într-un cui,
Dar mi-e că e păcat!
Om bun ca dânsul nimeni nu-i,
Şi pentr-o vorba rea ce-i spui,
El toată ziulica lui
Munceşte suparat!”.

E ceva extraordinar şi eu am o sensibilitate pentru lucruri de felul acesta, pentru lucruri delicate.

- Părinte Teofil, mulţumim mult şi să vă ţină Domnul mintea şi sănătatea!

- Doamne ajută! Şi eu îmi doresc.

Partea a doua: MĂRTURII DESPRE PĂRINTELE TEOFIL PĂRĂIAN

Cap. 1. Darul lui Dumnezeu – Părintele Teofil la 80 de ani

Părintele Teofil a împlinit la 3 martie 2009 vârsta de 80 de ani. S-a născut într-o familie de plugari din satul Topârcea, din apropierea Sibiului, primind la botez numele de Ioan şi fiind primul dintre cei patru fraţi. S-a născut fără vedere, motiv pentru care urmează cursurile unei şcoli primare pentru nevăzători la Cluj-Napoca, între anii 1935 – 1940. Îşi continuă cursurile la o şcoală de nevăzători la Timişoara, între anii 1942 – 1943, iar până în 1948 urmează tot la Timişoara cursurile liceale într-un Liceu Teoretic pentru văzători. În această perioadă îl cunoaşte pe părintele Arsenie Boca de la care deprinde rugăciunea minţii: *„Doamne Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”*, rugăciune pe care continuă să o exerseze încă înainte de intra în monahism. Preocuparea pentru viaţa religioasă şi pentru aprofundarea cunoştinţelor teologice îl determină să urmeze cursurile Facultăţii de Teologie din Sibiu, între anii 1948 – 1952, iar la 1 aprilie 1953 ia hotărârea de a intra în obştea Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus. După patru luni este călugărit în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului şi primeşte numele de Teofil, cuvânt provenit din limba greacă ce se traduce cu *„iubitor de Dumnezeu”*. La şapte ani de la călugărie, tot de praznicul Adormirii Maicii Domnului, părintele Teofil este hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan, iar la 13 mai 1983, după 23 de ani de diaconie este hirotonit preot de către Mitropolitul Antonie Plămădeală. Tot atunci primeşte şi hirotesirea întru duhovnic. În anul 1986 părintele Teofil este hirotesit protesinghel, iar în anul 1988 arhimandrit.

Din anul 1992 părintele începe să răspundă invitaţilor din ţară şi participă în aproape toate oraşele importante din România la conferinţe duhovniceşti, de obicei în perioada Postului Mare sau în perioada Postului Crăciunului.

Părintele Teofil Părăian este un om al bucuriei, un om care şi-a propus să înmulţească bucuria şi credem că a reuşit cu prisosinţă. Darul deosebit al părintelui Teofil de a vorbi şi mai ales de a aprofunda cuvintele Scripturii şi în special ale Noului Testament, preocuparea pentru cărţile fundamentale ale spiritualităţii ortodoxe cum ar fi Patericul şi Filocalia, dar şi pentru textele liturgice cuprinse în cărţile de slujbă, îl fac să fie iubit şi în acelaşi timp să fie un părinte duhovnicesc cu autoritate şi discernământ.

Părintele Teofil Părăian în situaţia sa de nevăzător, dar strevăzător cu duhul, ne provoacă pe toţi să ne asumăm viaţa cu pace, cu bucurie, cu binecuvântare şi cu conştiinţa că Dumnezeu dă omului atât cât poate duce, iar ce este mai presus de noi trebuie asumat întru răbdare.

La cei 80 de ani părintele Teofil Părăian rămâne un om al credinţei lucrătoare prin iubire, un om al bucuriei şi al nădejdii. Cele peste treizeci de cărţi apărute în ultimii şaptesprezece ani cu conferinţele, cuvântările, predicile, articolele sau interviurile părintelui Teofil sunt o nouă mărturie a misiunii pe care Dumnezeu i-a dat-o şi pe care credem că o împlineşte cu prisosinţă.

Vă prezentăm în continuare o serie de mărturii de la ierarhi, stareţi, duhovnici, fii duhovniceşti, prieteni, apropiaţi cu şi despre părintele Teofil.

Teofil - cel mult odihnitor de oameni *(ÎPS Mitropolit Teofan Savu)*

Fiecare duhovnic este descris de fiii sau fiicele sale cu un anume apelativ. Se vorbeşte despre „Cleopa cel mult mărturisitor", despre părintele „Paisie cel blând", despre părintele „Iustin cel mult luptător", despre „Arsenie cel mult răbdător", despre Ghelasie Isihastul sau părintele „Ioachim de la Putna cel mult pătimitor" – ca să amintim doar de câţiva din marii stâlpi ai neamului nostru creştinesc.

Atunci când vorbim despre părintele Teofil, duhovnicul de la Sâmbăta de Sus sau cel puţin când vorbesc eu despre el, un singur gând parcă se aşează în mintea mea şi anume că *„părintele Teofil este cel mult odihnitor de oameni"*. De unde această sintagmă? L-am auzit de mai multe ori pe părintele Teofil vorbind despre duhovnicul său părintele Serafim Popescu de la Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus ca fiind un odihnitor de oameni. Când am auzit cu mulţi ani în urmă acest cuvânt rostit de părintele Teofil la adresa duhovnicului său, ceva parcă mă chema spre aprofundarea acestei sintagme. Puţin câte puţin am fost cucerit de ea, am început s-o folosesc şi întotdeauna când o fac mă gândesc cu drag şi la părintele Teofil de la Sâmbăta de Sus, amintindu-mi şi un cuvânt din Sfânta Liturghie adresat lui Dumnezeu:

„Că Sfânt eşti Dumnezeul nostru şi întru sfinţii Tăi Te odihneşti".

Dumnezeu Se odihneşte între sfinţii Săi, iar noi cei de pe pământ ne odihnim atunci când ne întâlnim cu marii duhovnici şi poate chiar şi ei se odihnesc într-o relaţie frumoasă cu fiii sau fiicele lor duhovniceşti. Aşadar, fiind solicitat să mărturisesc ceva despre părintele Teofil primul gând care-mi trece prin minte este acela referitor la calitatea lui de odihnitor de oameni.

Trăim într-o lume obosită de multă nelinişte, frământare şi trufie luciferică. Oriunde întorci capul întâlneşti chipuri obosite lăuntric şi fizic, stres, plictiseală, angoasă într-un cuvânt oboseală. Întâlnirea cu părintele Teofil surprinde prin diferenţă faţă de ceea ce îţi oferă în general întâlnirile cu oamenii. Cuvântul lui, binecuvântarea lui, mustrarea sau iertarea lui odihnesc fiinţa lăuntrică a interlocutorului. Socot că aici se dezleagă taina neobişnuitei atracţii pe care o simt cei tineri şi nu numai ei, la auzul că pe undeva vorbeşte părintele Teofil sau că undeva i s-a mai publicat o carte. Obosit de greutatea zilei şi a nopţii, încărcat de multe probleme nerezolvate, chinuit de frământări lăuntrice, zdrobiţi adesea în sufletul lor de neînţelegerea celor din jur, tinerii şi nu numai ei aleargă la întâlnirea cu părintele Teofil ca la un izvor de odihnă, uşurare, alinare şi reconfort sufletesc.

Întâlnirile părintelui Teofil avute de-a lungul anilor cu tinerii din diferitele localităţi ale Olteniei şi din alte părţi ale ţării au fost întotdeauna clipe de reală duhovnicească odihnă. Entuziasmul tinerilor şi interesul manifestat de preoţi m-au determinat adesea să apelez la bunăvoinţa părintelui Teofil pentru a poposi în Oltenia, unde a venit adesea cu drag şi a legat acolo prietenii puternice, născând duhovniceşte mulţi fii şi multe fiice duhovniceşti, odihnind în acelaşi timp inima mitropolitului şi a multora din jurul lui. Acelaşi lucru am înţeles că părintele l-a împlinit şi în Moldova, unde

sper să-l avem în continuare pe părintele Teofil ca oaspete drag pentru a răspândi din prea plinul inimii, odihnindu-ne sufleteşte. Se împlineşte prin el, aşa cum se împlineşte în general cu marii trăitori ai vieţii în Hristos, cuvântul Sfântului Serafim de Sarov:

„Mântuieşte-te pe tine însuţi şi mii se vor mântui în jurul tău”.

Adică, prin mila lui Dumnezeu părintele a reuşit să primească odihnă în sufletul său, prin puterea harului Celui de sus şi din această prea multă odihnă a sa întru Dumnezeu reuşeşte să răspândească pace, bunătate, armonie celor din jur. Pentru aceasta cred că se cuvine să-I mulţumim lui Dumnezeu pentru un asemenea dar oferit neamului nostru celui creştinesc şi pentru izvorul lui de odihnă, pe care iată părintele de zeci de ani îl răspândeşte nu numai în obştea Mănăstirii Sâmbăta de Sus unde vieţuieşte întru mila lui Dumnezeu, ci şi faţă de mulţi dintre cei care i-au călcat pragul la mănăstire sau au avut prilejul să-l vadă, să-l asculte sau să-i citească o carte.

Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit TEOFAN SAVU

(Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei)

Un dar de la Dumnezeu *(ÎPS Mitropolit Laurenţiu Streza)*

Părintele Arhimandrit Teofil Părăian de la Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus este pentru noi *„un dar de la Dumnezeu”* pentru că a adus spre noi şi duce mai departe tradiţia sfântă a acestei mănăstiri, a martirilor brâncoveni, pentru că dragostea cu care întâmpină pe toţi pelerinii, pe toţi cei care au nevoie de ajutor este atât de mare încât copleşeşte orice activitate a altora care au de la Dumnezeu toate simţurile. Dacă Dumnezeu i-a luat un simţ, i-a dat altele care compensează întru totul şi chiar sunt cu mult peste aşteptările noastre.

Pe părintele Teofil l-am cunoscut din pruncia mea şi m-a câştigat tocmai prin bucuria cu care mă întâmpina de fiecare dată. Dacă în pruncie se numea prietenul meu sau mă considera că sunt un prieten al lui. Am ajuns după aceea ca să ne fie duhovnic, să ne fie îndrumător în toată perioada aceasta de timp.

Dacă Dumnezeu l-a învrednicit cu vârstă frumoasă şi binecuvântată, vârsta aceasta scripturistică a înţelepciunii, ne rugăm ca să îl păstreze sănătos şi să poată să sporească lucrarea aceasta a cuvântului, să poată să aducă binecuvântare în viaţa tuturor credincioşilor care vin la mănăstire şi nu în ultimul rând să poată să menţină viaţa spirituală la cotele înalte, în mănăstirea în care este duhovnic.

Orice slujire cu Preacuvioşia Sa este o bucurie. Momentul în care la sărutul păcii ne îmbrăţişăm, el îşi revarsă tot ceea ce simte şi toată starea sa sufletească o comunică celuilalt împreună slujitor, încât de abia aşteptăm sau de abia aştepţi să te întâlneşti cu dânsul sau cu atât mai mult să co-liturghiseşti.

Îi dorim părintelui Teofil sănătate din partea lui Dumnezeu, binecuvântare în continuare pentru activitatea sa şi nu în ultimul rând să poată ca şi pe calea undelor, şi în scris şi în vorbit, iată în trei dimensiuni ale activităţii sale, să poată să transmită lumină, să transmită bucurie, să lase tuturor celor care l-au cunoscut, care-l cunosc sau îl vor cunoaşte raza de bucurie duhovnicească pe care a preluat-o de la părintele Serafim Popescu, duhovnicul dânsului şi al nostru.

Dumnezeu să-i dea sănătate şi ani binecuvântaţi în continuare.

Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit LAURENŢIU STREZA

(Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului)

Calea de mijloc *(ÎPS Mitropolit Serafim Joantă)*

Pe părintele Arhimandrit Teofil Părăian de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus l-am cunoscut încă din copilărie, eu fiind născut într-un sat în apropierea Mănăstirii de la Sâmbăta de Sus. Sigur că în copilărie nu mi-am putut da seama de valoarea duhovnicească a părintelui. De acest lucru mi-am dat seama când am studiat Teologia la Sibiu în anii '70 – '75 şi după aceea ca preot şi slujitor la Alba Iulia şi apoi ca ierarh. M-am apropiat de părintele Teofil şi m-am destăinuit de multe ori în Taina Sfintei Spovedanii şi am primit învăţături care m-au ajutat foarte mult în viaţă.

Aş dori să subliniez faptul că părintele Teofil este cu darul lui Dumnezeu unul dintre cei mai mari duhovnici ai Bisericii Ortodoxe Române, cunoscut în toată ţara şi nu numai în ţară, ci şi în străinătate şi nu numai la românii din străinătate unde el a fost în Germania, în Franţa, în Spania şi în Grecia, dar şi la ceilalţi ortodocşi. După câte ştiu i s-a tradus o carte chiar şi în limba greacă.

Părintele este un om al lui Dumnezeu şi un om pe care eu l-aş caracteriza ca fiind foarte echilibrat în sfaturile şi în îndrumările pe care le dă credincioşilor. Este un om de o cultură foarte vastă, are o minte sclipitoare, formulează întotdeauna răspunsuri la întrebări într-un limbaj foarte frumos, înţelegător, coerent cum rar se întâlneşte aceasta la marii noştri duhovnici.

Mai mult, cum am spus părintele are un echilibru deosebit şi acest echilibru sigur că este caracteristic ortodoxiei, însăşi spiritualităţii ortodoxe care este echilibrată, care evită extremele; *este calea de mijloc, calea împărătească pe care trebuie să mergem noi*. La părintele nu găseşti „legalisme" ca poate la alţi părinţi duhovniceşti. Adică el se fereşte de a îndruma şi a rezuma spiritualitatea, viaţa creştină, viaţa în Hristos la o sumă de prescripţii pe care trebuie să le îndeplinim. Sigur că şi acestea sunt importante, dar mai important decât toate este libertatea duhului, dragostea cu care împlinim poruncile lui Hristos. Vedem pe Hristos în porunci, nu poruncile pe care trebuie să le împlinim şi care ni se par uneori ca fiind exterioare, ca fiind povară.

Deci, părintele subliniază ataşarea de Hristos prin lăuntrul nostru, prin iubire, prin simţire. Şi când suntem ataşaţi de Hristos, când suntem uniţi cu Hristos, când rugăciunea ne este dragă, când postul ne este drag le facem toate cu o mare uşurinţă şi cu o mare libertate. Când privim toate acestea ca fiind reguli, ca fiind canoane, ca fiind lucruri de observat din exterior atunci sigur că le împlinim cu greutate şi ele ne pot obosi şi tocmai de aceea cred eu că mulţi se înstrăinează de Biserică pentru că socotesc Biserica şi creştinismul în general ca o sumă de prescripţii, ca o sumă de norme care trebuie respectate.

Olivier Clement, mare teolog francez convertit la ortodoxie a spus că:

> *„Creştinismul nu este o religie, nu este o sumă de prescripţii cum sunt toate celelalte religii. Nu este o religie, ci criza tuturor religiilor".*

Adică creştinismul este viaţă: viaţa în Iisus Hristos, viaţa care ne uneşte cu Dumnezeu. Dacă pricepem, dacă înţelegem lucrul acesta fundamental că prin osteneala noastră creştină noi ne împărtăşim de *„viaţa"* lui Hristos, de Sfintele Taine care ne transmit *„viaţa"* lui Hristos, atunci sigur că şi postul, şi rugăciunea, şi mersul la Biserică şi toate celelalte le vom face cu mult mai multă uşurinţă, chiar cu dragoste. Ele nu ni se mai par grele, nu ni se mai par

ca şi când ne-ar îngrădi libertatea noastră, ci dimpotrivă ne conduc la libertatea adevărată, la libertatea fiilor lui Dumnezeu.

Eu aşa l-am văzut întotdeauna pe părintele Teofil Părăian şi poate tocmai de aceea are atât de mare succes mai cu seamă la tinerii de astăzi şi la tinerii dintotdeauna de când el le vorbeşte tinerilor, tocmai pentru că cuvântul său este cuvânt cu putere multă, cuvânt de iubire care îi apropie pe oameni de Hristos – viaţa noastră, de Persoana lui Dumnezeu întrupată.

Înaltpreasfinţitul Părintele Mitropolit SERAFIM JOANTĂ

(Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germanei, Austriei şi Luxemburgului şi Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord)

Omul lui Dumnezeu *(ÎPS Arhiepiscop Andrei Andreicuţ)*

Cu mulţi ani în urmă l-am întâlnit pe părintele Teofil Părăian la Mănăstirea Sâmbăta. Trăia pe vremea aceea şi părintele Serafim Popescu şi pe rând i-am întâlnit pe amândoi şi am plecat de acolo cu sufletul plin de bucurie. Mai apoi l-am întâlnit la un hram al Mănăstirii Sâmbăta, pe vremea mitropolitului Nicolae Mladin. Pe atunci părintele Teofil era doar diacon, dar plin de duh şi gata întotdeauna spre a-i sfătui pe cei care-i cereau sfatul. Mai apoi, după ce a devenit ieromonah şi arhimandrit cu multă bunătate a răspuns la solicitările noastre, pentru că după căderea comunismului conferinţele duhovniceşti din Postul Mare şi din Postul Crăciunului au devenit tradiţionale. La toate acestea părintele a răspuns afirmativ şi le-a adus albaiulienilor multă mângâiere sufletească. În acest sens noi îi suntem recunoscători şi Îl rugăm pe Dumnezeu să-i dăruiască încă mulţi ani. Este un bătrân frumos, în adevăratul sens al cuvântului; călugăr bătrân frumos, omul lui Dumnezeu, echilibrat, cu multă dreaptă judecată, dând la momentul potrivit sfatul potrivit.

Înaltpreasfinţitul Părinte Arhiepiscop ANDREI ANDREICUŢ

(Arhiepiscop al Alba Iuliei)

Părintele Teofil luminează şi va lumina *(PS Episcop Vasile Someşanul)*

Părintele Teofil aşa cum este numit cu respect, veneraţie şi iubire de nenumăraţi cunoscuţi, colaboratori şi fii duhovniceşti din ţară şi din lume, părintele Arhimandrit Teofil Părăian de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus împlineşte vârsta de 80 de ani. Din darul Bunul Dumnezeu şi cu ocrotirea Maicii Domnului această vârstă îl găseşte sănătos la trup şi la suflet, cu aceeaşi cuceritoare seninătate şi încredere pe care o transmite prin harisma dăruită lui de Dumnezeu.

Sunt recunoscător Celui de Sus că am avut şansa să-l întâlnesc acum mai bine de 37 ani la Institutul Teologic din Sibiu, să-i păstrez chipul luminos în sufletul meu şi să sporesc apoi de-a lungul anilor bucuria cunoaşterii prin slujirea aceluiaşi ideal.

Prin tot ceea ce a făcut şi face *părintele Teofil luminează şi va lumina ca stelele pe bolta cerului pe toţi cei care doresc să sporească în ei şi în lume lumina cunoaşterii lui Hristos.*

Preasfinţitul Părinte Episcop VASILE SOMEŞANUL

(Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului)

Un prilej de bucurie pentru toţi *(PS Episcop Paisie Lugojanul)*

L-am cunoscut în anul 1991 când eram student în Timişoara şi participam la conferinţele pe care ASCOR-ul, filiala din Timişoara, le ţinea în amfiteatrul de la medicină generală şi preşedintele ASCOR-ului era pe atunci actualul Preasfinţit Episcop Sofronie al Oradiei.

Cred că prima întâlnire a fost şi o bucurie pentru faptul că părintele a fost, este şi va rămâne un prilej de bucurie pentru toţi cei care se întâlnesc cu dumnealui, prin firea pe care o are, prin darurile pe care le are de la Dumnezeu şi mai ales un îndemnător cu nădejde şi speranţă în faptul că Dumnezeu este Cel care ne poartă de grijă, îndemnându-ne ca să ne rugăm lui Dumnezeu şi să nădăjduim că rugăciunea noastră este ascultată de Dumnezeu, Care nu doreşte decât să ne mântuim şi să petrecem împreună cu El. Şi cu prilejul acesta şi prin părintele Teofil m-am apropiat mai mult de Biserică şi de scrierile Sfinţilor Părinţi.

La această frumoasă vârstă de 80 de ani îi doresc părintelui Teofil multă sănătate, să rămână în lumina Evangheliei propovăduitor prin cuvântul său puternic şi lumina, bucuria şi nădejdea pe care a adus-o celor mulţi să poată fi adusă în continuare în rândul credincioşilor Bisericii noastre ortodoxe.

Dumnezeu să-l binecuvinteze cu viaţă îndelungată şi îi întăresc urarea cu un cuvânt care i-a fost adresat mai demult de profesorul Ghibu: *„Să-i ţină Dumnezeu mintea şi sănătatea”*.

Preasfinţitul Părinte Episcop PAISIE LUGOJANUL

(Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei)

Un zâmbet pentru Dumnezeu *(PS Episcop Sofian Braşoveanu)*

Pentru mine părintele Teofil aş putea spune că a fost un *„tată spiritual”* şi s-a comportat totdeauna faţă de mine ca un tată care a dorit binele fiului său duhovnicesc: m-a sprijinit să cresc şi m-a înconjurat cu multă dragoste. Ce a fost cumva deosebit, ce este caracteristic părintelui Teofil, pe lângă marea lui credinţă în Dumnezeu – pentru mine a fost omul cu cea mai mare credinţă în Dumnezeu pe care l-am întâlnit – este şi realismul lui duhovnicesc care uneori poate părea un fel de lipsă de smerenie. Nu e lipsă de smerenie, ci este un realism dur, aş spune.

De curând am ascultat nişte predici ale lui, rostite în Grecia şi nişte conferinţe în noiembrie anul trecut (2008 – n. n.) şi insista spunând că este om în vârstă de aproape optzeci de ani, cu 55 de ani de mănăstire şi experienţa lui este aceasta că Dumnezeu ne cheamă, că Dumnezeu ne iubeşte, că Dumnezeu ne primeşte, că Dumnezeu ne caută, că Dumnezeu ne aşteaptă, că Dumnezeu ne zâmbeşte şi că trebuie să-I zâmbim şi noi lui Dumnezeu. Cred că s-ar putea pune această sărbătorire a părintelui Teofil sub genericul*: „Un zâmbet pentru Dumnezeu”*.

Preasfinţitul Părinte Episcop SOFIAN BRAŞOVEANU

(Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei şi Luxemburgului; ucenicul de chilie al părintelui Teofil)

Duhovnicul mănăstirii noastre *(Arhim. Ilarion Urs)*

Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus este în sărbătoare. Părintele Arhimandrit Teofil Părăian, duhovnicul Mănăstirii noastre împlineşte frumoasa vârstă de optzeci de ani, iar nu după multe zile va împlini şi 56 de ani de vieţuire în mănăstire. Părintele nu este însă numai duhovnicul mănăstirii noastre, ci şi un apropiat al tinerilor şi al tuturor credincioşilor din Patriarhia Ortodoxă Română prin numărul mare de cărţi pe care le-a scris şi prin conferinţele pe care le-a ţinut în ţară, în marile oraşe şi la universităţi.

Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus a avut mari duhovnici de când s-a redeschis din 1939, începând cu părintele Arsenie Boca, părintele Serafim Popescu, părintele Nicolae Mladin care mai târziu a fost şi mitropolit al Ardealului. Noi ce putem să-i dorim părintelui Teofil în aceste zile de sărbătoare decât ceea şi dânsul îşi doreşte. Ne spunea de multe ori că doreşte ca Dumnezeu să-i ţină mintea şi sănătatea. Îl rugăm pe Dumnezeu să-i ţină mintea şi sănătatea şi încă ani câţi vor fi de la Dumnezeu şi să mai fie în mijlocul nostru ca să ne poată povăţui şi îndruma cum ne-a povăţuit şi până acum.

Părintele Arhimandrit ILARION URS

(Stareţul Mănăstirii Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus)

Un semn al Împărăţiei *(Arhim. Andrei Barbu)*

Importanţa mănăstirilor în viaţa duhovnicească a ortodoxiei de pretutindeni este recunoscută, iar rolul pe care îl are Mănăstirea Brâncoveanul de la Sâmbăta de Sus în viaţa Bisericii din România este cunoscut. De-a lungul timpului Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus a concentrat o seamă de personalităţi duhovniceşti, adevărate autorităţi în păstrarea şi transmiterea duhului tradiţiei noastre ortodoxe. Aici un loc important îl ocupă Arhimandritul Teofil Părăian, duhovnicul Mănăstirii Brâncoveanu care s-a afirmat după căderea dictaturii comuniste când a trecut prin toate centrele universitare din ţară, dar nu numai, pentru că părintele Teofil este un sprijin real duhovnicesc pentru credincioşi, dar şi pentru monahi, mai ales astăzi în condiţiile în care lumea contemporană este confruntată cu un puternic duh de secularizare, de dezrădăcinare din tradiţie. Dacă facem o referire la propovăduirea părintelui oricine poate observa permanenta raportare în duh şi adevăr la Cuvântul Scripturii, la mărturia patristică şi la imnografia liturgică.

Mântuitorul Hristos a spus atunci când s-a referit la orbul din naştere că s-a născut ca un semn prin care să se vădească lucrurile lui Dumnezeu (In 9, 3). Părintele Teofil care acum împlineşte frumoasa vârstă de 80 de ani este *„un semn al Împărăţiei”* şi rămâne o provocare pentru credinţa şi conştiinţa noastră. În sensul acesta îi dorim părintelui Teofil din partea tuturor monahilor şi monahiilor din eparhia Alba Iuliei multă sănătate, mulţi ani şi multe bucurii duhovniceşti.

Părintele Arhimandrit ANDREI BARBU

(Exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Alba Iuliei)

„Să ştii, sunt un om fericit” *(Protos. Matei Bilauca)*

Aş putea să spun foarte multe despre părintele Teofil. M-aş rezuma doar la faptul că de multe ori părintele Teofil ţinea să ne spună că este un om împlinit, că este un om fericit şi zicea:

„Să ştii, sunt un om fericit”.

Aceasta şi datorită faptului că şi-a trăit viaţa cu seriozitate şi şi-a împlinit rânduiala de călugăr în aceşti ani binecuvântaţi de Dumnezeu cât a stat în Mănăstirea de la Sâmbăta. Atât timp cât am stat alături de părintele am putut să văd cum îşi împlineşte datoria de călugăr în chilie, pentru că părintele este şi un om, un călugăr al chiliei. Ştiu că se trezea dimineaţa la ora trei, îşi făcea până la patru jumătate pravila de chilie, în înţelesul că zicea rugăciunea de toată vremea:

„Doamne Iisuse Hristose, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”.

Mai apoi la ora cinci mă deştepta şi pe mine să mă pregătesc pentru slujba de la Biserică, de la ora şase. Aşadar programul de chilie începea de la ora trei dimineaţa cu rugăciunile de toată vremea, cu Paraclisul Maicii Domnului, cu citirea din Ceaslov a Miezonopticii pentru că la Sâmbăta nu se face Miezonoptica în Biserică şi atunci călugării o citesc la chilie. Participa apoi la tot programul liturgic din mănăstire, în special la strană, dar şi ca preot slujitor în sfântul altar, mai cu seamă la Sfânta Liturghie fiind co-liturghisitor. Peste săptămână slujea miercurea, vinerea, sâmbăta şi duminica, dar şi în sărbători. Aproape de cele mai multe ori aş putea spune – nu întotdeauna, dar cele mai multe ori – ţinea şi cuvânt de învăţătură.

Dimineaţa după Sfânta Liturghie până la prânz, la ora 13.00 părintele se ocupa în special cu studiul. A fost un om al studiului de la tinereţe până la bătrâneţe. Se ocupa cu cărţile noi apărute, cele duhovniceşti, dar şi cu cele pe care le avea la inimă încă din tinereţe, în special cu Filocalia. Sta la dispoziţia credincioşilor, sta de vorbă, spovedea, sfătuia după caz. Apoi se odihnea de la ora 14.00 până la ora 16.00 când se pregătea pentru slujba de seară, pentru Vecernie, pentru că de fiecare dată citea la strană, de fapt rostea pentru că le ştia pe de rost, pe dinafară Ceasul al IX-lea şi Psalmul Vecerniei şi dacă era cazul şi celelalte din cadrul Vecerniei. Acesta era programul de peste zi al părintelui.

După slujba de seară, deci după ora 21.30 până când se pregătea pentru a se odihni aşa încât la ora 3.00 să fie bun pentru rugăciune, mai sta de vorbă cu credincioşii care erau prin preajma lui sau cu cei care-l căutau la telefon. Am putea spune despre părintele că este un călugăr model care şi-a împlinit şi îşi împlineşte rosturile de călugăr la chilie, la Biserică, în cadrul mănăstirii şi în afara mănăstirii, în prelungirea mănăstirii – cum spunea părintele atunci când era chemat la conferinţe. Oriunde este părintele acolo este şi chilia părintelui, acolo este şi Mănăstirea de la Sâmbăta şi acolo îşi rânduieşte să-şi poată împlini pravila de chilie.

În afara mănăstirii când era chemat de către cei din ASCOR, aş putea spune că l-am însoţit în toate oraşele universitare, acolo unde era chemat pentru a ţine cuvânt de învăţătură, conferinţe pentru studenţi şi nu numai pentru studenţi. Părintele în primul rând avea gândul acesta:

„Un monah trebuie să fie monah şi în mănăstire şi în afară de mănăstire, că dacă nu este şi în afară de mănăstire sigur nu este şi în mănăstire”.

Aşadar îşi împlinea rânduiala de călugăr cum putea să o împlinească un monah în afară de mănăstire, în înţelesul că nu putea să citească foarte multe rugăciuni, de exemplu din Psaltire sau Miezonoptica sau celelalte Laude, însă ţinea foarte mult la rugăciunea de toată vremea, rugăciunea cu care se mântuiesc călugării:

„Doamne Iisus Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”,

sau la alte rugăciuni scurte, pe care le avem noi:

„Mare eşti Doamne, minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale”;

„Că milostiv şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti şi Ţie Slavă îţi înălţăm Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh”.

Aceasta era pravila în afara mănăstirii şi bineînţeles că tot ceea ce făcea părintele, cuvântul de învăţătură care îl ţinea era tot o rânduială din pravilă. Se bucura foarte mult că putea să se desfăşoare şi în felul acesta, pentru că spunea părintele că în mănăstire n-ar fi avut posibilitatea să ajungă la nişte gânduri care de multe ori îi veneau în minte în momentul când le rostea sau când ţinea o cuvântare şi se bucura foarte mult. Spunea părintele că cel mai câştigat sau primul care este câştigat este el, pentru că: *„Ce faci, te şi face”* şi aceasta l-a făcut pe părintele să fie un serios, un om care s-a orientat întotdeauna după un principiu şi anume:

„În jurul tău să poţi, să-i fericeşti pe toţi”.

Înregistra toate predicile, fiecare cuvânt de învăţătură pe care îl rostea. Cineva mi-a spus că dacă se va ajunge ca Biserica Ortodoxă să-l canonizeze pe părintele Teofil va trebui să-l picteze în icoane cu un reportofon în mână – asta ca o glumă. Deci părintele îşi înregistra totul pentru că de multe ori revenea asupra a ceea ce a spus, adică asculta în chilie cuvântul pe care l-a ţinut undeva. Şi aş putea să spun că de câte ori l-am auzit ascultându-şi cuvântările era foarte mulţumit, încât avea impresia că nu le-a ţinut dumnealui, că nu a spus el aşa ceva. Toate aceste cuvântări înregistrate au fost nu numai ca părintele să se verifice, ci şi să se depăşească. Spunea părintele că a început să-şi înregistreze predicile ca să urmărească, să vadă cum le ţine, cum vorbeşte, cum îşi leagă gândurile între ele ca să poată să vorbească tot mai bine şi tot mai frumos. Le pregătea de fiecare dată. Zicea părintele că:

„Acum la bătrâneţe trebuie să le tocesc un pic, să le buchisesc mai mult decât la tinereţe”.

Toate acestea s-au şi concretizat, s-au împlinit şi anume: câte cuvântări a ţinut părintele, atâtea cărţi s-au scos: peste treizeci de titluri de cărţi, aşa încât a fost bine că a înregistrat. Şi le înregistrează şi acum! Aceasta ca să rămână, nu pentru părintele, ci pentru noi care suntem mai tineri şi venim în urma părintelui ca să avem cuvintele lui, pentru că părintele ne spunea de multe ori:

„Măi frate, omul trebuie să ajungă la nişte concluzii şi pentru ca să ajungă la nişte concluzii trebuie să lucreze mult. Ori voi de la mine aveţi nişte concluzii şi voi porniţi cu concluziile mele şi va fi mai uşor”.

Pentru aceasta înregistra cuvântările ca să ne fie nouă mai uşor!

Părintele Protosinghel MATEI BILAUCA

(Stareţul Schitului Sfinţilor Români, Şinca Nouă, judeţul Braşov; ucenic de chilie al părintelui Teofil)

Un om al echilibrului *(Protos. Iustin Miron)*

Pe când eram student la Timişoara am făcut parte din ASCOR, iar părintele Teofil avea o relaţie specială cu ASCOR-ul din Timişoara. În fiecare an venea de două ori şi de fiecare dată ne ţinea câte trei conferinţe, în trei zile consecutive.

În 1995, după ce am ajuns la Mănăstirea Poşaga acolo nemaiputând să organizăm conferinţe cu părintele Teofil, am hotărât să organizăm tabere studenţeşti de vară. Şi de atunci până acum, timp de 14 ani, în fiecare an am organizat câte o tabără de studenţi, una pentru băieţi şi alta de fete. La Poşaga pentru băieţi, până în anul 2000 şi de atunci până acum, la Oaşa, iar pentru fete la Subpiatră, Pătrânjeni şi Ţăţ. Au fost în aceste tabere sute şi sute de studenţi şi de studente de la diferite facultăţi neteologice care şi-au schimbat viaţa prin întâlnirea cu părintele, pentru că părintele întinereşte mereu prin virtuţi, iubeşte foarte mult tinerii şi tinerii îl iubesc pe dânsul. Chiar îi place sfinţiei sale să spună despre sine că este tânăr de mai multă vreme, tânăr iată la 80 de ani. Această dragoste faţă de tineri ne-a imprimat-o şi nouă călugărilor de la Oaşa care avem o relaţie şi o lucrare specială cu tinerii.

La părintele Teofil mă spovedesc din anul 1990, deci de aproximativ 19 ani. Părintele Modest care acum este la Sfântul Munte, la Schitul Prodromul, iar atunci era la Mănăstire la Sâmbăta, mi-a recomandat să mă spovedesc la dânsul, spunându-mi că:

„Este un părinte orb la noi la mănăstire şi-ţi recomand să te spovedeşti la el”.

Când am auzit că este orb am încercat să-mi construiesc o imagine a dânsului, mă gândeam că fiind orb este un om cu o cultură mai redusă, un om mai simplu, un om supărat că are un astfel de handicap şi că este un om pe care nu-l caută nimeni. Atunci am zis, în sinea mea, măcar eu să merg să îi fac o bucurie spovedindu-mă la dânsul, cu gândul că se spovedeşte la dânsul foarte puţină lume.

Când l-am cunoscut am văzut că este exact opusul, un om cu multă cultură, înţelept, un om al bucuriei, iubit de-o ţară întreagă, un om sfânt. După aceea îmi venea gândul să nu mai merg la spovedanie la dânsul pentru a nu opri cu păcatele mele un om atât de mare din lucrarea lui. Am mers la dânsul în continuare ca şi când aş merge la Dumnezeu şi de fiecare dată cu Dumnezeu m-am întâlnit.

Este un om cu multă dragoste şi cu multă îngăduinţă faţă de neputinţele oamenilor, dar foarte exigent cu el însuşi. Este un om al echilibrului, un om aş spune „al vremurilor noastre”, pentru că este foarte greu de găsit echilibrul în societatea dezechilibrată în care trăim.

Spunea mereu părintele că i-ar fi plăcut să existe un om cu mintea părintelui Arsenie Boca şi cu inima părintelui Serafim Popescu. Acest om există şi este chiar dânsul! I se potrivesc foarte bine cuvintele acelea din Pateric spuse despre Avva Macarie că:

„Este Dumnezeu pământesc şi om îngeresc”.

Părintele Protosinghel IUSTIN MIRON

(Stareţul Mănăstirii Oaşa, judeţul Alba)

Părintele răspândea multă bucurie *(Maica Semfora Ştefan)*

Pe părintele Teofil nu l-am cunoscut foarte bine decât în momentul în care a venit la noi, cu ocazia taberelor de aici, fiindcă Mănăstirea Poşaga era foarte aproape şi acolo se organizau tabere pentru băieţi, iar la noi pentru fete. Aceste tabere le-am organizat începând din 1998, în decurs de opt ani de zile, în lunile de vacanţă ale verii când studentele terminau sesiunea şi în funcţie de programul lor ne făceam şi noi programul pentru tabăra din anul respectiv. Tabăra dura cam o săptămână. Părintele Teofil venea de obicei duminică seara şi pleca vineri seara, pentru că ţinea întotdeauna la sfârşit de săptămână să fie acasă, să poată să primească pe cei care îl vor căuta la Mănăstire la Sâmbăta. Ca program aveam Sfânta Liturghie în fiecare zi, la care slujea părintele împreună cu părintele slujitor al mănăstirii şi de multe ori se întâmpla să mai vină şi din împrejurimi ca să se înmulţească bucuria, după care părintele ţinea un cuvânt, la care stătea toată lumea şi obştea şi tinerele studente şi se mai întâmpla să mai apară şi din sat şi din vecinătate, când afla lumea din zonă că este aici părintele Teofil. După aceasta se servea masa şi după Vecernie părintele mai ţinea un cuvânt la trapeză unde tinerele puteau să pună întrebări, fiecare cu problemele pe care le aveau în viaţa de zi cu zi sau dacă aveau lucruri neclare în viaţa duhovnicească.

Atmosfera în cadrul acestor tabere era de sărbătoare, de Paşti, de bucurie a Învierii. Părintele răspândea multă bucurie şi mereu repeta cuvintele pe care le ţinea şi la Biserică şi la trapeză că mănăstirea este „tinda raiului". Şi dânsul fiind plin de bucurie şi fiind umbrit de darul Duhului Sfânt, bucuria se „împrăştia" asupra întregii mănăstiri şi după ce pleca părintele rămânea încă o atmosferă de pace, de bucurie şi acel har deosebit pe care Dumnezeu îl rânduieşte într-o mănăstire după plecarea pelerinilor.

Maica stareţă SEMFORA ŞTEFAN

(Stareţa Mănăstirii Subpiatră, judeţul Alba)

Teofil Părăian, fără lumină, dar luminat *(Pr. Prof. Konstantin Karaisaridis)*

Pentru că foarte puţini credincioşi din Grecia îl cunoşteau pe părintele Teofil, intenţia mea principală a fost şi este ca părintele Teofil să fie cunoscut la noi aşa cum este de altfel şi părintele Cleopa – prin traducerile din operele sale. Am realizat prin urmare o traducere, cu titlul: *„Teofil Părăian, fără lumină, dar luminat”*.

Părintele Teofil a venit în Grecia anul trecut pe 14 noiembrie şi a stat până pe 24 noiembrie. A fost prezent şi a vorbit la lansarea oficială a cărţii, a vizitat oraşe şi mitropolii, mănăstiri şi parohii din Grecia unde şi a vorbit. A fost prezentat la emisiuni radiofonice şi televizate, de asemenea s-a ţinut o conferinţă la Facultatea de Teologie din Tesalonic. În total a ţinut douăsprezece conferinţe. A vizitat Sfântul Munte şi s-a întors în ţară, iar cartea lui rămâne aici, unde este foarte citită, amintindu-ne mereu de părintele Teofil şi de sfaturile lui ziditoare şi sfinte.

Pr. Prof. Dr. KONSTANTIN KARAISARIDIS

(Editura Athos, Grecia)

Catehetul neamului românesc *(Pr. Jan Nicolae)*

Pe părintele Teofil nu-l poţi simţi decât ca pe un ambasador al bucuriei, ca pe un mesager al lui Dumnezeu aducător de senin şi bucurie.

Pe părintele Teofil îl simt aşa cum l-am simţit prima oară, fără să-mi fi spus cineva despre dânsul ceva, ca pe un spic de grâu crescut în văzduhul lui Dumnezeu ale cărui boabe de grâu s-au înmulţit în decursul anilor şi au făcut hambare uriaşe, boabe de grâu pe care părintele le-a măcinat în moara gândului şi a făcut pentru noi toţi *„prescuri pentru cuminecături”*. L-am văzut pentru prima oară în viaţa mea la televizor, rostind două poezii ale lui Nichifor Crainic din care-mi aduc aminte numai începutul: *„Hohot de lumină”*.

Părinte este cel care, ca o ciutură a lui Dumnezeu, scoate din fântâna înţelepciunii dumnezeieşti ciuturi de apă rece, de apă potolitoare setei noastre de Dumnezeu. Părintele Teofil este cel care a semănat Cuvântul lui Dumnezeu pretutindeni, în special pentru cei tineri care nu avuseseră ocazia înainte de 1990 să audă o mărturisire a lui Hristos în libertate, o mărturisire înţeleaptă, o mărturisire senină. Părintele este *„catehetul neamului românesc”;* este cel care a dumicat Cuvântul lui Dumnezeu – aşa cum o mamă face dintr-o felie de pâine soldăţei cu care-şi hrăneşte copiii –, Cuvântul lui Dumnezeu din Scripturi, Cuvântul lui Dumnezeu din Filocalie, Cuvântul lui Dumnezeu din Liturghie şi din tot cultul Bisericii, Cuvântul lui Dumnezeu din înţelepciunea lumii acesteia, Cuvântul lui Dumnezeu din cele mai frumoase poezii religioase ale neamului românesc, Cuvântul lui Dumnezeu din graiul celor de acasă, al ţăranilor din satul său natal, al bunicilor şi al celor pe care i-a cunoscut.

Să nu uităm că prin părintele Teofil Dumnezeu ne-a adus poezia Zoricăi Laţcu. Este o imagine din *„Vieţile Sfinţilor”* când cei doi, părintele Teofil, nevăzător, bate la maşină poeziile unei femei, ale Zoricăi Laţcu, care şi ea are parte de o boală. Este ca o imagine din *„Acatistul şi din Viaţa Sfântului Mina”,* când Dumnezeu trimite la miezul nopţii, în preajma Bisericii sale, pe un şchiop să-i rostească cuvânt la ureche unei femei care nu auzea.

Pentru noi părintele Teofil este cel care întruchipează o vorbă spusă despre societatea noastră după 1990: *„Românilor le lipsesc nemţii”*. Ei, părintele Teofil este *„neamţul nostru duhovnicesc”,* un om echilibrat, trăitorul unei ortodoxii senine, deschise, neconfesionaliste cel care are inima largă şi întâmpină pe oricine care vine întru numele Domnului.

Dacă atât de mult ne-am bucurat de un gând, de un Cuvânt al lui Dumnezeu dat prin Sfântul Siluan Athonitul şi prin părintele Sofronie: *„Ţine-ţi mintea-n iad şi nu deznădăjdui”*, parcă prin părintele Teofil răzbate un alt gând: *„Ţine-ţi mintea-n rai şi întăreşte-ţi credinţa”*.

Părintele JAN NICOLAE

(Lector, Facultatea de Teologie Ortodoxă Alba Iulia)

Osteneală şi silinţă *(Pr. Cornel Urs)*

În 1969, la Voila, în casa regretatului preot Cornea, părintele se odihnea. Dânsul m-a îndrumat spre Teologie, eu aveam planuri spre altceva şi slavă Domnului că i-am urmat sfaturile şi toată viaţa o să-i fiu mulţumitor.

Grigore Vieru zicea că: *„Atunci când Dumnezeu îţi pune mâna în cap, Se odihneşte”*. La mine a fost altcumva: părintele Teofil şi-a pus mâna pe capul meu şi din clipa aceea m-am odihnit şi rămân odihnit pentru toată existenţa mea.

A fost benefică cunoştinţa cu părintele Teofil care m-a renăscut în Hristos. La vârsta aceea nici nu ştiam prea multe despre Hristos, aveam credinţă, dar latentă. Datorită părintelui am început încet, încet să-L cunosc pe Dumnezeu prin ceea ce părintele m-a angajat prin lecturare. Dacă ar fi să mă întrebe cineva câte cărţi i-am înregistrat părintelui Teofil aş spune: *„O bibliotecă întreagă”*. De ce o bibliotecă întreagă? Pentru că nu m-aş fi angajat eu personal să citesc acele cărţi, începând cu cele douăsprezece volume din Filocalie, ce se pot asculta acum şi pe internet. După aceea sute de cărţi pe care le-am citit pentru dânsul, imprimându-le pe casete audio. Şi bucuria era în primul rând că, citind, rămâneam cu ceva; dar mai rămâneam cu încă ceva, pentru că fiecare carte înregistrată îmi rămânea mie, aşa încât eu sunt beneficiarul celor pe care părintele Teofil le-a implementat în sufletul şi conştiinţa mea.

Dacă m-ar întreba cineva cine este părintele Teofil, eu aş zice doar atât: *„Un călugăr”*. Un călugăr – după spusa Sfântului Ioan Colov – este *„osteneală şi silinţă”*.

Şi astăzi înregistrez pentru părintele Teofil. Spunea dânsul că doi oameni sunt nesătui în lume: cei după ştiinţă şi cei după avere. Părintele este „nesătul” după ştiinţă! Mai spunea părintele că:

> *„Dacă va pricepe cineva că bătrâneţea se hrăneşte din înţelepciune, te vei strădui în anii tinereţii ca anii bătrâneţii să nu ducă lipsă de hrană”.*

Acum de ziua dânsului îi doresc să-i dea Dumnezeu ceea ce-i place şi anume inimă senină şi bucurie divină! Să-i ţină Dumnezeu mintea şi sănătatea! Şi încă ceva aş zice:

> *„Părinte Teofil, durerea omenească în veci să nu v-ajungă, vă fie scurt necazul, iar fericirea lungă!”.*

Părintele CORNEL URS

(Preot la Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Făgăraş, judeţul Braşov)

Bucuria harului Duhului Sfânt *(Pr. Florin Botezan)*

Pe părintele Teofil nu pot să-l văd altfel decât cu zâmbetul bucuriei pe buze, un chip al bucuriei duhovniceşti, împlinitor al cuvântului Sfântului Apostol Pavel:

> *„Bucuraţi-vă pururea, rugaţi-vă neîncetat, daţi mulţumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus pentru voi”* (1 Tes 5, 16 – 18).

Bucuria duhovnicească a părintelui te copleşeşte, bucuria cu care îşi trăieşte credinţa în Dumnezeul milei şi al îndurărilor şi al iubirii de oameni, bucuria slujirii şi a rugăciunii, bucuria întâlnirii cu oamenii, bucuria împărtăşirii cuvintelor de învăţătură, o bucurie care este cu adevărat un rod al harului Duhului Sfânt pe care-l poartă în suflet şi care se revarsă mai departe peste cei care intră în legătură cu dânsul.

Îl cunosc pe părintele Teofil din anul 1990, de când îmi este şi duhovnic şi fiecare întâlnire cu dânsul am trăit-o ca pe o caldă îmbrăţişare trupească şi sufletească, o comuniune în duh din care am ieşit întărit duhovniceşte. Şi cred că acelaşi lucru l-au trăit toţi cei care-l iubesc şi-l caută, făcând neîncăpătoare bisericile în care slujeşte şi sălile în care cuvântă.

Părintele Teofil cucereşte prin viziunea sa luminoasă asupra vieţii duhovniceşti; el propovăduieşte ceea ce el însuşi trăieşte şi anume o credinţă despovărătoare, plină de bucuria comuniunii cu Hristos, o pocăinţă cu faţa înainte privind cu nădejde şi bucurie la Dumnezeul nostru, cel bun şi milostiv şi iubitor de oameni care fuge spre om cu braţele deschise ca şi tatăl din pilda fiului risipitor.

Părintele insistă şi asupra faptului că seninătatea şi bucuria vieţii creştine nu înseamnă delăsare şi indiferenţă faţă de poruncile dumnezeieşti, ci potrivit cuvintelor Sfântului Apostol Pavel credinţa trebuie să fie lucrătoare în iubire, să se manifeste în faptele concrete ale credinţei, căci măsura credinţei este măsura vieţii şi ceea ce faci te face. El ne învaţă prin cuvânt şi exemplu personal că trebuie să-L avem pe Dumnezeu în prim-planul existenţei noastre, să ne raportăm la El în tot ceea ce facem pentru a împlini voia Lui, evitând pericolul blocării într-un sistem de reguli fără finalitate, ci căutând relaţia personală vie întemeiată pe iubire cu Dumnezeul Cel viu.

La acest ceas aniversar îi mulţumim lui Dumnezeu pentru toate darurile pe care le-a revărsat şi le revarsă asupra părintelui Teofil şi prin el asupra noastră şi ne rugăm să-i înmulţească bucuria duhovnicească pe care o poartă în suflet, acum şi în veşnicia cea fericită.

Părintele FLORIN BOTEZAN

(Preot la Biserica memorială Mihai Viteazul din Alba Iulia)

Braţele părinteşti *(Pr. Petru – Ioan Ilea)*

Pe părintele Teofil l-am întâlnit prima dată în decembrie ’92. Eram atunci student la Teologie la Sibiu şi împreună cu un grup de colegi am hotărât să ajungem la Sâmbăta. Părintele ne-a primit pe toţi şi ne-a găzduit în chilia pe care o avea atunci la vechea stăreţie. M-a impresionat de cum l-am văzut. Era primul preot nevăzător cu care mă întâlneam, dar unul deosebit. A început, la rugămintea noastră, să vorbească în germană şi în franceză. A luat apoi maşina de scris şi a început să ne arate cum scrie el scrisori pentru cei ce văd. Ne-a scris o binecuvântare: *„Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă”* şi apoi un citat din Sfântul Marcu Ascetul:

> *„Când îţi aduci aminte de Dumnezeu, înmulţeşte rugăciunea ta, ca atunci când îl vei uita, să-şi aducă aminte Dumnezeu de tine”.*

Citindu-le acolo pe hârtie, îmi ziceam în sine dacă le-a scris special pentru mine şi mă întrebam: *„De venit, am venit; oare rămân sau plec?”.* Şi am plecat… dar m-am întors cu aceeaşi bucurie şi dragoste.

De la părintele am învăţat că *„braţele părinteşti”* nu sunt numai pentru călugări. Ce n-am să uit la spovedanii era felul cum mă apăsa pe creştet, atunci când rostea dezlegarea. Era o mână delicată şi fermă în acelaşi timp, care apăsa şi nu asuprea. Parcă îmi zicea: *„Uite, ai cerul pe umeri”.* Şi apoi mă ridicam şi părintele mă îmbrăţişa. Braţele părinteşti! M-am spovedit apoi – cu binecuvântarea părintelui – şi la alţi duhovnici şi după ce primeam dezlegarea aşteptam „braţele părinteşti”, dar părintele Teofil era la Sâmbăta.

Am învăţat de la părintele să fiu îngăduitor cu neputinţa omenească şi să îndrept ignoranţa şi delăsarea. Mi s-a întâmplat şi mie să zic celui ce se spovedea: *„Ştii să zici: Cuvine-se cu adevărat?”.* El zicea: *„Da! Cuvine-se cu adevărat!”,* fără să fie conştient că este vorba de o rugăciune adresată Maicii Domnului. Prin urmare, a trebuit să catehizez şi apoi să spovedesc. Pe de altă parte am reuşit doar o „asistenţă religioasă”, iar nu un „tratament” pentru că omul trecut de tinereţe cu greu poate fi îndreptat.

În toate acestea îmi aduceam aminte de părintele Teofil şi de cuvintele pe care mi le spunea odinioară în chilie. Aici, de multe ori, prinşi în conversaţie uitam de neputinţa părintelui, de faptul că este nevăzător şi mă trezeam la realitate abia când părintele îmi cerea să-l ajut cu ceva. Aceasta poate şi pentru faptul că părintele făcea „kilometri” în chilie, de la dulap la bibliotecă, atunci când simţea nevoia să facă puţină mişcare în timp ce vorbea.

Am asistat apoi la programul încărcat al părintelui atunci când veneau pelerini la mănăstire şi era solicitat încontinuu. Am înţeles, prin ce făcea părintele că preotul trebuie să fie în primul rând o jertfă; să se jertfească el însuşi pe sine pentru alţii. Am înţeles odată în plus că preotul nu-şi mai aparţine. El este păstorul oilor cuvântătoare şi are misiunea şi datoria de a se curăţa şi sfinţi pe sine, pentru a putea la rândul său curăţi şi sfinţi pe alţii.

Chiar dacă a ajuns la 80 de ani, părintele are candoarea şi seninătatea copilului. Se bucură de orice carte de-a dânsului care vede lumina tiparului. Aceasta m-a obligat cel puţin şi pe mine să scriu, deoarece cuvântul scris rămâne. Rămân şi aceste mărturii ale noastre despre părintele care-i

conturează chipul şi caracterul, viaţa, duhovnicia şi sfinţenia – spre care tindem cu toţii.

Părintele PETRU – IOAN ILEA

(Preot la Centrul de Îngrijire şi Asistenţă, Cluj-Napoca)

Veniţi de luaţi bucurie! *(Pr. Ioan Gînscă)*

Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de viaţă ai părintelui Teofil ne-am gândit să editǎm o mapă cu fotografii şi ziceri de-ale părintelui. Ideea aparţine Mănăstirii Oaşa. Ea este cea care a finanţat şi a realizat, să zic aşa, această mapă în colaborare cu Mănăstirea Brâncoveanu, în colaborare cu părintele Sabin Vodă, cu Andrei Rosetti artistul plastic şi profesorul de pictură de la Deva şi bineînţeles cu Editura Teognost.

Mapa este o realizare foarte specială şi am încercat să cuprindem în ea mai multe laturi ale părintelui Teofil. Sunt 12 cartoline color cu părintele Teofil duhovnic, părintele Teofil prezent în conferinţele din ţară şi, în completare, pe verso fiecare cartolină are o zicere a părintelui Teofil care circulă, pe care credincioşii le ştiu şi care sunt atât de gustate.

Această mapă dedicată părintelui Teofil este cea de-a şasea publicaţie semnată Teofil Părăian, apărută la Editura Teognost. Prima carte şi care a avut cel mai mare succes a fost *„Veniţi de luaţi bucurie”*, apărută în două ediţii, o sinteză a gândirii părintelui Teofil, apoi *„Gândiţi frumos”*. O altă carte reeditată la noi a fost *„Lumini de gând”,* apoi *„Amintiri despre duhovnicii pe care i-am cunoscut”* şi *„Cuvinte lămuritoare”,* o colecţie de articole şi scrisori ale părintelui Teofil.

Rezultatul la care am dorit să ajungem este să îi bucure pe cititorii noştri cel puţin în măsura în care aceste fotografii şi aceste ziceri ne-au bucurat pe noi.

Părintele IOAN GÎNSCĂ

(Coordonatorul Editurii Teognost, Cluj-Napoca)

Părintele Teofil – un loc principal în www.nistea. com *(Pr. Iulian Nistea)*

L-am cunoscut pe părintele Teofil în anul 1992. Cam prin anii aceia 1991, 1992 părintele Teofil a început să fie mai cunoscut în ţară ca duhovnic, a început să iasă mai mult să ţină conferinţe. Cinci ani mai târziu, prin 1997 am creat pagina de spiritualitate ortodoxă: nistea.com, unde şi părintele Teofil şi-a găsit locul printre alţi părinţi duhovniceşti şi nu numai că şi-a găsit locul, dar părintele Teofil a avut locul cel mai mare, cele mai multe texte, cele mai multe prezentări de-ale părintelui – la vremea respectivă pe internet încă nu erau şi înregistrările audio sau video. Astfel în: nistea.com – prima pagină de spiritualitate ortodoxă la vremea respectivă – părintele Teofil a avut un loc principal şi pagina s-a îmbogăţit, s-a creat ca un fel de pagină personală a părintelui care s-a îmbogăţit cu texte din interviuri şi cărţi pe care prieteni de-ai părintelui le-au publicat şi au avut bunăvoinţa să permită şi cititorilor de pe internet să le consulte.

Părintele împlineşte 80 de ani şi cred că este o recunoaştere pe care Dumnezeu i-a pregătit-o în aceşti ultimi ani şi pentru folosul pe care l-a adus atâtor mii şi mii de suflete, care fiecare ne rugăm puţin pentru el aşa cum el se roagă pentru noi.

Părintele IULIAN NISTEA

(Preot la Biserica „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril", Paris)

Un om al bucuriei duhovniceşti *(Adrian Lemeni)*

Părintele Teofil de la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus este unul din duhovnicii de referinţă din contemporaneitate, fiind o prezenţă mereu vie şi cu impact pentru cei care-l întâlnesc, fie că sunt tineri sau persoane mai în vârstă, clerici, intelectuali sau oameni simpli.

Întâlnirea cu părintele Teofil nu te lasă indiferent, ci determină asumarea unei atitudini. În ce mă priveşte întâlnirea cu părintele Teofil a fost una decisivă în formarea şi întărirea mea pe calea credinţei. L-am întâlnit pe părintele Teofil la Mănăstirea Sâmbăta în anul 1992. Ne-am apropiat în mod special prin întâlnirile din cadrul conferinţelor susţinute de părintele Teofil la ASCOR Timişoara. Eram student atunci la Politehnica din Timişoara şi împreună cu alţi colegi ne regăseam pe calea căutării sensului profund al existenţei. În acele momente de răscruce, în ce mă priveşte, l-am întâlnit pe părintele Teofil ca un reper luminos şi sigur, ca o persoană care întrupa concret bucuria şi certitudinea credinţei. Mi-aduc aminte că atunci citeam multe cărţi duhovniceşti. Era perioada specifică anilor '90 când după mai multă vreme de interdicţii era posibilă publicarea unor cărţi hrănitoare pentru suflet. Însă dincolo de această informaţie religioasă resimţeam puternic nevoia de a întâlni oameni care să întruchipeze efectiv în lumea în care trăim acel mod de viaţă ilustrat în Filocalie sau Pateric. Taina întâlnirii şi apropierii de părintele Teofil a fost un dar de la Dumnezeu; aşa l-am simţit concret atunci şi aşa îl receptez de atunci până în prezent pe părintele Teofil.

Părintele a reuşit să ne coaguleze, să ne dea orientare şi consistenţă celor care ne străduiam să descoperim şi să trăim bucuriile vieţii duhovniceşti împărtăşite în Biserică. Prin părintele Teofil am închegat prietenii duhovniceşti cu oameni minunaţi. Au fost momente binecuvântate, trăite în acei ani de studenţie la Timişoara. Apoi, în anii de studenţie la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti am avut constant sprijinul părintesc al părintelui Teofil. În momente dificile şi de cumpănă am primit ocrotirea binecuvântată şi sfatul duhovnicesc echilibrat şi realist al părintelui. Mi-a plăcut tot timpul felul direct şi realismul părintelui Teofil. Uneori, inclusiv pentru cei angajaţi în viaţa duhovnicească, există riscul unor amăgiri dulcege, a unor căutări, a unor soluţii hazardate, a cultivării unor sfaturi generalizate detaşate de experienţa vieţii concrete. Prezenţa şi sfatul părintelui Teofil înlătură însă orice fel de echivoc. Lucrurile nu rămân nelămurite şi se conturează o soluţie precisă la o situaţie concretă de viaţă trăită.

Părintele Teofil este un om al bucuriei duhovniceşti pe care o împărtăşeşte cu multă generozitate celor din jur său, dând odihnă lăuntrică oamenilor. Într-o lume dominată de plăceri amăgitoare, care odată consumate produc tot mai intens un chin lăuntric şi o tristeţe adâncă, bucuria autentică şi odihna profundă împărtăşită de părintele Teofil sunt adevărate daruri binecuvântate. De asemenea, într-o societate marcată de confuzii, dezorientări şi exagerări de tot felul, orientarea echilibrată şi sigură a părintelui Teofil exprimă forţa discernământului său duhovnicesc.

La un moment deosebit pentru părintele Teofil de la Mănăstirea Sâmbăta, împlinirea vârstei de optzeci de ani, îi doresc din tot sufletul multe şi profunde bucurii şi împliniri duhovniceşti, să-i dea Dumnezeu să se bucure de roadele slujirii sale făcute cu dăruire şi dragoste,

într-o viaţă închinată lui Dumnezeu şi aproapelui. Îi mulţumesc pentru tot şi îi rămân pururea recunoscător.

Practic părintele Teofil prin inima sa de părinte, de frate, de prieten ne încredinţează că într-adevăr măsura credinţei ne este măsura vieţii, ne ajută să ne desprindem de apăsările duhului acestui veac şi, printr-o viaţă curată luminată prin împlinirea poruncilor duhovniceşti, să trăim cu seninătate condiţia creştină de a fi „cetăţeni" ai cerului.

ADRIAN LEMENI

(Secretar de Stat pentru Culte)

Din ospăţul credinţei *(Marcel Glăvan)*

L-am întâlnit întâia oară pe părintele Teofil în data de 31 martie 1994, când a susţinut prima sa conferinţă la Craiova la invitaţia ASCOR, în sala de festivităţi a Liceului de Artă, cu tema: *„Oameni plăcuţi lui Dumnezeu din Evanghelie”*. De la început m-a atras cuvântul părintelui Teofil, argumentaţia sa bogată şi mai ales bazată pe Noul Testament, pe Pateric şi pe texte din sfintele slujbe bisericeşti. Apoi mi-a plăcut felul echilibrat, plin de dreaptă socoteală care dădea soluţii pe teme duhovniceşti pe care le adresau spectatorii la sfârşitul conferinţelor, dar soluţionând întotdeauna problema. Se simţea siguranţa răspunsurilor, faptul că vin de la un om preocupat de multă vreme de astfel de lucruri, de la un om cu multă experienţă duhovnicească. Faptul acesta îl remarca de la început şi Înaltpreasfinţitul Nestor Vornicescu, Mitropolitul de atunci al Olteniei care prezent în sală, la prima conferinţă a părintelui Teofil a spus la sfârşit aceste cuvinte:

> *„Vreau să subliniez cu putere că această conferinţă şi răspunsurile date – ţineţi cont acum şi luaţi aminte şi în viitor – reprezintă un moment de unicitate”.*

În vara anului 1996 am participat la o tabără studenţească organizată de ASCOR la Budeşti, în Maramureş unde a venit pentru câteva zile şi părintele Teofil. Evoc cu foarte mare bucurie folosul duhovnicesc pe care l-am avut stând de vorbă pe-ndelete cu părintele Teofil, adunaţi în jurul sfinţiei sale punându-i întrebări, exprimându-ne păreri şi primind lămuriri şi îndrumări de la părintele Teofil. Tabăra era gândită ca fiind una de muncă pentru a sprijini construcţia unei biserici şi mi-aduc aminte, zâmbind, cum într-una din zile fiind întrebaţi de părintele Teofil ce am lucrat, ne-am încurcat foarte tare în răspuns, fiindcă din nu mai ştiu ce pricină în acea zi nu făcuserăm mare lucru. Şi atunci părintele Teofil ne-a pus în atenţie pilda despre lucrătorii tocmiţi la vie în care Mântuitorul îi întreabă pe cei din ceasul al XI-lea: *„De ce aţi stat aici toată ziua fără lucru?”*. În felul acesta eram îndrumaţi şi orientaţi de părintele Teofil, în felul acesta ni se trăgea atenţia că toate cuvintele Mântuitorul trebuie avute în vedere şi împlinite în împrejurările concrete ale vieţii noastre.

Pentru studenţii din ASCOR sau din jurul ASCOR-ului anilor ‘90 răspunsurile părintelui Teofil aveau cel mai mare prestigiu. Când erau nedumeriri sau neînţelegeri asupra unor aspecte duhovniceşti spuneam:

> *„Asta trebuie să-l întrebăm pe părintele Teofil”.*

Adunam toate întrebările noastre şi aşteptam conferinţele părintelui Teofil pentru a primi soluţii, iar răspunsurile le primeam ca fiind încărcate cu cea mai mare autoritate. De ce? Pentru că văzusem în timp că îndrumările sunt sigure, că ne sunt de folos.

A fost o mare bucurie ca la iniţiativa Mitropoliei Olteniei cele treizeci de conferinţe de la Craiova ale părintelui Teofil să fie publicate în volumul *„Din ospăţul credinţei”*. Sunt bucuros şi pentru faptul că m-am putut implica şi eu alături de mulţi alţii în realizarea acestei cărţi şi pot spune cu recunoştinţă că am avut numai de câştigat din aceasta şi cred că foarte multă lume a avut de câştigat, dovadă fiind faptul că lucrarea a fost foarte solicitată, tipărindu-se până acum circa 50.000 de exemplare.

La acest ceas aniversar îi dau slavă lui Dumnezeu că am avut şansa să-l întâlnesc pe părintele Teofil şi să mă apropii de sfinţia sa, mărturisind că nu am întâlnit până acum pe altcineva mai preocupat de a aduna lucrurile frumoase şi bune, de a le pune în lucrare în viaţa creştină şi de a le fi de folos tuturor celor care urmăresc binele. Simt şi acum îmbrăţişarea plină de căldură, de bucurie şi de dragoste cu care m-a întâmpinat mereu părintele Teofil.

Cu smerenie îi adresez mulţumiri şi cele mai frumoase urări de bine: *„La mulţi ani fericiţi!”*.

MARCEL GLĂVAN

(Consilier economic la Arhiepiscopia Craiovei)

Eu îl consider un sfânt *(Sorin Stoian)*

L-am cunoscut pe părintele Teofil la liceu în Timişoara între anii ‘45 – ’46. M-a impresionat faptul că părintele era foarte izolat, adică stătea în ultima bancă. Era drept, aşa ca un brad şi nu stătea nimeni de vorbă cu el. Şi atunci m-am dus lângă dânsul şi am început să conversăm, adică să ne înţelegem. Dânsul venea la teze cu o maşină de scris mare, de aceea Remigton. O căra după dânsul şi tezele le făcea la maşina de scris. Când am ajuns acasă şi i-am povestit mamei mele despre părintele Teofil – nu era părinte pe atunci –, mama a spus să-l invităm acasă. Şi aşa s-a născut prietenia între noi. Adică el venea după masa, de obicei la ora 16.00, ca să învăţăm împreună. Eu îi citeam şi el în braille îşi scria, îşi nota ceea ce-i citeam eu din carte. Mama mea era foarte bucuroasă că în loc să mă ocup de alte prostii sau de alte probleme ca tinerii pe vremea aceea la 15, 16 ani aveam o ocupaţie şi s-a ataşat şi dânsa de părintele Teofil şi am rămas în legătură cu dânsul. Pe urmă el a făcut cursul superior, patru clase în doi ani, adică a făcut câte doi ani într-o clasă. Avea o capacitate foarte bună de memorare şi de reţinere a datelor, a problemelor, a studiilor pe care le făcea. După aceea s-a dus la Sibiu şi a făcut Teologia. Eu am rămas mai departe la Timişoara, mai apoi am ajuns la Bucureşti. El a ajuns la Sâmbăta, s-a călugărit acolo. Am continuat să corespondăm şi să ţinem legătura.

Când venea la Bucureşti, pe vremea aceea aveam maşină, îl aşteptam la gară împreună cu studenţii de la ASCOR al căror invitat era. Îl aduceam la mine, stătea la noi la masă, se odihnea pe urmă îl duceam la conferinţa care urma la Facultatea de Drept, de obicei în Aula Facultăţii de Drept. Îl duceam apoi la căminul Patriarhiei şi dimineaţa când pleca spre gară, la ora când conveneam cu dânsul, îl luam de acolo şi-l duceam la gară. Am avut o relaţie foarte apropiată.

Când părintele n-a mai venit la Bucureşti, probabil că şi vârsta a influenţat chestia asta, am ţinut legătura mai mult prin telefon. Nici eu n-am mai fost la mănăstire tot din cauza vârstei – pentru că suntem de aceeaşi vârstă. Mi-ar fi tare dor să mai ajung acolo, dar mă deplasez greu, am problemele vârstei de aproape de 80 de ani. Acum ţinem legătura prin telefon şi întrebăm unul de altul. Îmi face mare plăcere când îmi dă câte un telefon sau când îi aud vocea. Când îl sun eu, îl prind mai greu, dar mă bucur foarte mult când reuşesc să iau legătura cu dânsul şi să ne mai auzim unul pe celălalt.

La împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani vreau să-i transmit multă, multă sănătate, să-i dea Dumnezeu tot ce-şi doreşte deja şi ştiu că asta îşi doreşte să facă bine pentru alţii, să se roage pentru toată lumea asta. Eu îl consider un sfânt, nu vă supăraţi că spun aşa; asta e părerea mea despre felul cum îl ştiu eu pe părintele, cu sufletul lui pur şi nobil.

SORIN STOIAN

(Prieten şi coleg de liceu al părintelui Teofil)

Părintele bucuriei *(Lucia Bredău)*

În copilărie îmi inventasem un joc să vizualizez cuvintele. Acum dacă aş încerca din nou jocul pentru cuvântul bucurie mi-ar apăra în faţa ochilor Avva Teofil, *„părintele bucuriei”*.

Aţi observat şi sunt sigură că aţi observat că atunci când zâmbeşte părintele nu numai toată faţa i se luminează, ci şi încăperea în care este şi toţi cei din jur. Avva Teofil are o putere uluitoare de a dărui tuturor bucurie, pace, linişte, revărsări de gând.

Ce aş putea să mai spun încă despre Avva Teofil? Sunt prea săracă în cuvinte, dar şi acum Avva Teofil mă scoate din impas. Să încerc să spun un gând bun celui care cu atâta bucurie şi dărnicie ne-a dăruit tuturor în atâţia şi atâţia ani *„gânduri bune pentru gânduri bune”* şi ne-a îndemnat: *„Gândiţi frumos!”*. Avva Teofil este o revărsare de gând şi de bucurie şi ne-a spus de fiecare dată: *„Să luăm aminte!”*. Şi ne-a chemat: *„Veniţi de luaţi bucurie!”; „Din ospăţul credinţei”; „Să ne împărtăşim cu prescuri pentru cuminecături”, „Din bucuriile credinţei”*. Ne-a pregătit pe toţi *„pentru cealaltă vreme a vieţii noastre”,* cerându-ne: *„Fereşte-te de rău şi fă bine”*.

Ce să vă mai spun? Viaţa noastră s-a schimbat prin întâlnirea cu Avva Teofil. Mi-a plăcut tare mult ce mi-a spus odată o prietenă despre impactul ei de prima dată cu Avva Teofil. Spunea ea:

„Părintele Teofil mi-a răsucit viaţa şi mi-a întors-o cu 180 de grade”.

Aşa s-a întâmplat de fapt cu noi cu toţi cei care am avut bucuria să-l cunoaştem pe părintele Teofil.

Vorbind odată cu părintele despre bucuria de a-l fi cunoscut mi-a spus:

„Tanti Luci – că aşa îmi spunea *–, nu ştii că Dumnezeu pe copiii Săi pe care-i iubeşte îi aduce pe unii în întâmpinarea celorlalţi până se întâlnesc?”*.

Aşa s-a întâmplat şi cu mine; l-am cunoscut pe Avva Teofil atunci când a venit prima dată în Timişoara, fiind adus la mine în casă de Preasfinţitul Sofronie, pe atunci Radu, student medicinist şi preşedinte al ASCOR-ului şi de Preasfinţitul Paisie, pe atunci studentul Gheorghe, vicepreşedinte ASCOR. De atunci de două ori pe an, de fiecare dată când venea în Timişoara, părintele Teofil poposea şi la mine în casă, binecuvântându-ne. Spunea Avva Teofil:

„Când e joi, e tanti Luci!”.

Prin părintele Teofil am păstrat de-a lungul anilor legătura cu ASCOR-ul, cu toate generaţiile de ascorişti din Timişoara care împreună cu Avva Teofil au trecut pragul casei mele. Aşa i-am cunoscut pe toţi. Avva Teofil ne-a unit pe toţi în bucurie şi în dragostea cea întru Hristos Domnul. Pentru toate bucuriile ştiute şi neştiute ce s-au revărsat asupra noastră, Avva Teofil vă mulţumim, vă iubim şi din tot sufletul cu dragoste fiască vă urăm: *„La mulţi ani!”*.

LUCIA BREDĂU

(Cunoscută ca „Tanti Luci” sau „Mama ASCOR-ului din Timişoara”)

În umbra luminii *(Radu Negrilă)*

Părintele Teofil e „bătrânul” nostru. De când existăm noi ca asociaţie de studenţi (ASCOR Timişoara – n. n.), încă din primii ani de după revoluţie, am fost în *„umbra luminii”* părintelui, dacă se poate vorbi despre *„umbra luminii”*. El a fost „bătrânul” nostru, duhovnicul nostru şi putem zice că avem o relaţie specială cu sfinţia sa.

Încă de când era preşedinte al ASCOR-ului Radu Drincec, actualmente Preasfinţitul Sofronie, părintele Teofil a consfinţit să vină la noi pentru trei conferinţe. La început venea ca oriunde altundeva – venea ţinea o conferinţă, a doua zi pleca. Dar ne povesteşte tanti Luci, mămica noastră a ASCOR-ului, cum Preasfinţitul, pe atunci Radu Drincec i-a spus:

> *„Părinte, nu ne putem sătura doar cu o singură conferinţă. Parcă nu putem să pătrundem aşa bine, să înţelegem tot ce aveţi să ne transmiteţi”.*

Şi a reuşit să-l convingă pe părintele să vină trei zile. Deci, de atunci, din 1992 cred, până acum în 2009, părintele aproape în fiecare an a venit în fiecare semestru şi a ţinut trei conferinţe. Iar o şi mai mare mângâiere şi bucurie pentru noi toţi a reprezentat faptul că părintele slujea şi o Sfântă Liturghie, de obicei în Paraclisul de la Mitropolie sau chiar la Catedrala mitropolitană.

Mângâierea pe care ne-o dă Dumnezeu prin părintele este mare. Putem spune că avem o relaţie specială cu părintele Teofil din mai multe motive: în primul rând pentru că poate el de aici a început, de aici s-a lansat ca şi conferenţiar, apoi pentru faptul că el a făcut liceul la Timişoara şi apoi pentru faptul că ne-a dat aşa o atenţie deosebită şi generaţiile de ascorişti care au trecut s-au raportat la el ca la unul dintre cei mai mari duhovnici ai ţării noastre. În orice caz pot spune ceea ce simt eu pe pielea mea:

> *„Este o sărbătoare atunci când părintele Teofil vine la Timişoara”.*

Aşa am simţit-o şi eu, aşa au simţit-o şi alţii. Ţin minte cum un coleg îmi spunea, un coleg care nu mergea la Biserică în fiecare duminică, dar care venind la conferinţele părintelui spunea:

> *„Nu pot să nu vin pentru că simt aşa o bucurie, o lumină, o uşurare când îl ascult”.*

Şi nădăjduiesc să ne dea Dumnezeu să-l putem asculta încă mulţi ani de aici înainte şi îi dorim din tot sufletul un sincer: *„La mulţi ani!”.*

RADU NEGRILĂ

(ASCOR Timişoara)

Un bătrân frumos *(Gabriela Meşter)*

Cel care dă mărturie lui Dumnezeu se află în permanentă mişcare pentru Dumnezeu şi se numără între aceia care nu se vor ruşina înaintea Tatălui, ci se vor bucura şi se vor veseli căci „plata lor multă este în ceruri". Unul dintre aceşti mărturisitori care au cuvânt cu putere multă dar şi faptă sau mai bine spus trăire creştină este părintele arhimandrit Teofil Părăian, duhovnicul de la Sâmbăta de Sus. Împlineşte 80 de ani şi este *„un bătrân frumos"*, un călugăr în sensul originar al cuvântului.

Este un apropiat al tinerilor care cunoaşte nevoile şi frământările noastre sufleteşti. În momentele în care ne vorbeşte, pe chipul său putem să vedem imprimat „zâmbetul" lui Dumnezeu. Soluţiile la întrebările pe care ni le punem, le primim de atâtea ori prin frumoasele cuvântări care se găsesc sub forma conferinţelor care mai târziu au „devenit" cărţi.

Concluziile pe care le tragem din cuvântările părintelui? Datoria ca şi noi, la rândul nostru, să devenim mărturisitori ai lui Hristos.

GABRIELA MEŞTER

(ASCOR Oradea)

Un om care şi-a învins propriul iad *(Ciprian Buznăr)*

În primul rând mi-e greu să vorbesc despre un asemenea om. De prima dată când l-am cunoscut, părintele Teofil mi s-a prezentat ca *un om care şi-a învins propriul iad şi care învinge şi iadul acelora cu care vine în contact*. Îmi amintesc că mă uitam la o poză de-a părintelui. Era îmbrăcat în alb şi se ruga în altar, la o mănăstire. Şi uitându-mă, am început să plâng. *A învins atunci iadul meu şi mi-a făcut să-mi fie ruşine de mine însumi şi de viaţa pe care o am doar privind o poză, o poză pe calculator*... Mai apoi am simţit că în prezenţa părintelui te simţi ocrotit, iar când te îmbrăţişează te simţi ca în braţele lui Dumnezeu.

Domnul să îl bucure întru mulţi ani pe părintele Teofil şi să ni-l ţină cât mai mult cu folos!

CIPRIAN BUZNĂR

(Prologos Timişoara)

„De ce să nu crezi?” *(Maria Moldovan)*

Îmi vine greu să vorbesc chiar eu despre părintele Teofil Părăian, dar mărturii despre părintele chiar doresc să spun. Era în anul 1996 sau 1997 – nu reţin exact. Părintele a venit la Cugir la invitaţia părintelui Donu. Eram după o solicitare mai accentuată fizică şi psihică a organismului. Am consultat mai mulţi medici. O doamnă doctor mi-a recomandat exerciţii yoga. Am fost la o şedinţă, nu mă regăseam. Nu ştiam ce se întâmplă. Mie îmi place sportul, dar acolo era altceva. La conferinţă s-a pus întrebarea:

„Părinte, ce părere aveţi despre yoga?”.

Răspunsul părintelui a fost categoric împotrivă. Am renunţat la yoga, am început să merg la Biserică şi am început să-mi revin. De atunci n-am lipsit de la nicio conferinţă a părintelui; de fiecare dată ceva mi se clarifica.

L-am cunoscut pe părintele Teofil şi în particular. L-am îmbrăţişat. Nu-mi venea să cred. *„Părinte* – i-am spus – *nu credeam că am să vă îmbrăţişez vreodată” „De ce să nu crezi?”* – mi-a răspuns părintele cu multă dragoste.

Acum trei ani, în Postul Mare aveam multe probleme şi destul de grele. I-am povestit părintelui. La plecare i-am cerut binecuvântare. M-a îmbrăţişat, dar o îmbrăţişare mai puternică fizic şi, cred, duhovniceşte. În acel moment nu am realizat ce se întâmplă, dar după scurt timp problemele destul de grave s-au rezolvat.

De câteva ori, cu ocazia conferinţelor ce au avut loc la Alba Iulia părintele venea şi la Cugir, la Societatea Comercială Nova Grup. Era ceva deosebit. Îl vedeam pe părintele în secţia de producţie printre utilaje, dar alături de oameni unde ne spunea un cuvânt de folos.

MARIA MOLDOVAN

(Prologos Cugir)

Acest om a fost orb din naştere? *(Claudiu Răducu)*

Când l-am cunoscut pe părintele Teofil am avut impresia că toată răbdarea, tot echilibrul şi în acelaşi timp toată pofta de viaţă văzută într-o perspectivă creştină s-au adunat în acest om. Majoritatea dintre noi care-l cunoşteam refuzam să credem că acest om a fost orb din naştere. Vede lucrurile atât de adânc, atât de profund încât cred şi mărturisesc că Dumnezeu i-a dat o vedere mai profundă decât cea fizică. Este omul care nu se laudă, care arată că poate cele bune atât cât Hristos i-a îngăduit, nu spre lauda personală, cât spre ajutorarea noastră a celorlalţi, care văzând măsura în care Dumnezeu se oglindeşte prin dânsul să ne întremăm, să creştem şi să ne bucurăm împreună.

Îmi place pentru că la rândul lui e unul ca noi, e asemenea copiilor cu sufletul căutând ca într-o joacă divină să se joace cu Dumnezeu mereu de-a creşterea duhovnicească, de-a omul mare, de-a sfântul. Neîndrăznind să spună despre sine sau să bănuiască despre sine că a ajuns sfânt, caută firescul sădit de Dumnezeu în natura noastră. Ne e drag pentru că simţim că e pe bune.

CLAUDIU RĂDUCU

(Redactor la Radio „Învierea", Timişoara)

Un om adevărat care şi-a luat viaţa în serios *(Viorel Simuţ)*

La 3 martie 2009 părintele Teofil Părăian de la Sâmbăta va împlini 80 de ani, o vârstă patriarhală. Am o relaţie frumoasă cu părintele. Conferinţele de la tabăra de vară a ASCOR-ului pe care le-a ţinut la Mănăstirea Oaşa le-am publicat în patru cărţi: *„Gânduri senine”, „Revărsări de gând”, „Gânduri care duc la cer”* şi *„Cale spre bucurie”*. Fiecare carte a avut câte două trei ediţii în mii de exemplare, oamenii fiind doritori să-l citească pe părintele Teofil. Citind conferinţele părintelui te linişteşti, devii mai calm, mai iubitor de Dumnezeu.

Părintele Teofil este un om odihnitor. Simbolic şi aproape adevărat părintele Teofil este urmaşul spiritual al părintelui Arsenie Boca, părintele Iustin este fiul spiritual al părintelui Teofil, iar eu al părintelui Iustin. Aş vrea să sper că printr-un fir sunt legat de spiritul Ardealului, reprezentat de părintele Arsenie Boca. Dacă aş gândi în felul părintelui Teofil, aş spune aşa:

> *„Apoi, măi dragă, dacă eşti credincios lui Dumnezeu – Teopist – ajungi robul lui Dumnezeu – Teodul – şi mai mult ca sigur că o să ajungi să fii cunoscător de Dumnezeu – adică Teognost. Şi după ce-o să treci prin aceste trei etape o să te cheme ca pe mine – Teofil – adică iubitor de Dumnezeu. Şi cine iubeşte e fericit – Macarie – şi atunci toţi împreună o să fim în treapta a cincea care este fericirea. Păi, vezi că putem să fim împreună în urcuşul iubirii?”*.

Prima dată când am fost prezentat părintelui Teofil şi am dat mâna cu acesta mi-a reţinut-o puţin, după care mi-a spus că am o mână de om vrednic. Era o politeţe din partea părintelui, dar mie mi-a prins bine şi a fost pentru mine o vorbă încurajatoare.

Pentru mine părintele Teofil este un izvor al credinţei noastre ortodoxe. Cine are răbdare şi face puţină nevoinţă să-l cunoască prin ceea ce spune sau scrie, va descoperi un om adevărat care şi-a luat viaţa în serios, care parcă mai mult decât alţii a pus în evidenţă cuvântul Sfinţilor Părinţi prin care se afirmă că *„măsura credinţei este măsura vieţii”*.

VIOREL SIMUŢ

(Coordonatorul Editurii ASAB din Bucureşti)

Cap. 2. In memoriam Părintele Teofil

Va fi şi în ceruri o candelă aprinsă *(PF Patriarh Daniel Ciobotea)*

(Mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
citit la slujba de înmormântare a Părintelui Arhimandrit Teofil Părăian
de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, sâmbătă, 31 octombrie 2009,
de Înaltpreasfinţitul Părinte Arhiepiscop şi Mitropolit Laurenţiu Streza)

Obştea îndoliată a Mănăstirii Brâncoveanu conduce astăzi la mormânt sicriul cu trupul cuviosului părinte Arhimandrit Teofil Părăian după ce sufletul lui s-a mutat la Domnul, purtat de îngeri, pentru a primi răsplata cuvenită vrednicilor lucrători care s-au ostenit în *„via Domnului”* sau în *„ogorul mântuirii”*.

Plângem astăzi împreună cu cei care-l regretă pe osârduitorul slujitor al Bisericii, pe cel ce a răspuns chemării lui Hristos încă din tinereţe: *„Vino după Mine şi vei fi pescar de oameni”*.

În obştea Mănăstirii Brâncoveanu, care a trecut adesea prin încercări şi necazuri, monahul Teofil a devenit după cum i se tâlcuieşte şi numele *„iubitor de Dumnezeu”,* dar şi *„iubit de El”*. Aici a cunoscut cuvioşi părinţi rugători şi luptători, despre care a vorbit mulţimilor în multe din cuvântările sale, dar şi pe marii mitropoliţi cărturari Nicolae Bălan, Nicolae Colan şi Antonie Plămădeală. Căutat şi ascultat de credincioşi doritori de îndrumare spirituală, cuvântul său a fost primit ca fiind al unui duhovnic înţelept, făcător de pace şi purtător de bucurie. Deşi nu putea privi cu ochii trupeşti frumuseţile creaţiei şi chipurile semenilor, părintele Teofil a primit de la Dumnezeu darul discernământului duhovnicesc şi pastoral pentru a cunoaşte lumina sufletelor celor care veneau la el, îi cereau sfatul şi primeau de la el lumina harului Duhului Sfânt. Cuvintele sale duhovniceşti rostite în diverse împrejurări (slujbe, întâlniri, conferinţe, meditaţii şi interviuri), au fost adunate în peste 30 de cărţi care oferă lumină sufletelor dornice de mântuire şi viaţă veşnică.

Având drept călăuză Sfânta Scriptură şi scrierile Sfinţilor Părinţi ai Bisericii, părintele Teofil Părăian tâlcuia cu mult zel şi bucurie dreapta credinţă mântuitoare, adresându-se atât oamenilor simpli, cât şi intelectualilor, personalităţilor din viaţa publică, tinerilor şi vârstnicilor. A vorbit adesea la diferite posturi de Radio şi Televiziune, cu precădere Radio şi Televiziunea Trinitas.

În luna august a acestui an 2009 am avut bucuria să-l întâlnim din nou în vestita ctitorie a Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, împreună cu ierarhi, profesori de teologie şi preoţi de parohie care l-au ascultat şi i-au admirat înţelepciunea unită cu dragostea pentru Biserică şi pentru popor.

Acum când părintele Arhimandrit Teofil se mută de la cele trecătoare la cele veşnice îi *„mulţumim Celui care l-a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, care l-a socotit credincios şi l-a pus să-I slujească”* (1 Tim 1, 12).

Predicator misionar şi duhovnic înţelept, părintele Teofil a fost un monah cu zel de apostol, *„făcându-se pildă credincioşilor cu vorbirea, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu viaţa curată”* (1 Tim 4, 12).

Întrucât a fost în timpul vieţii sale pe pământ un luminător de suflete, părintele Teofil Părăian va fi şi în ceruri o candelă aprinsă, adică un rugător către Dumnezeu. Lumina faptelor sale, a vieţii sale smerite şi jertfelnice, a învăţăturii sale duhovniceşti, roditoare de virtuţi constituie o icoană sau o călăuză mai ales în vremuri de tulburare sufletească.

În comuniune cu toţi cei prezenţi la prohodirea părintelui Teofil, ne rugăm acum pentru odihna sufletului său în lumina, pacea şi iubirea Preasfintei Treimi.

Veşnica lui pomenire din neam în neam!

Prea Fericitul Părinte DANIEL CIOBOTEA
(Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei, Locţiitor al Tronului Cezareei Capadociei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române)

Se duce să vadă zâmbetul lui Dumnezeu *(ÎPS Mitropolit Laurenţiu Streza)*

(Predică rostită de Înaltpreasfinţia Sa Mitropolit Laurenţiu în continuarea mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

La aceste cuvinte înţelepte, la această binecuvântare şi mijlocire a Prea Fericitului Părinte Patriarh adăugăm cuvenitul nostru cuvânt în numele tuturor ierarhilor prezenţi aici, al tuturor preoţilor care au putut veni şi a celor care n-au putut veni şi care sunt adevăraţi ucenici ai părintelui Teofil şi în numele dumneavoastră, a celor ce sunteţi astăzi aici pentru ca să vă rugaţi împreună ca Dumnezeu să-i răsplătească truda ostenelilor sale de peste 50 de ani de slujire, la vârsta patriarhală de 80 de ani.

Viaţa părintelui se aseamănă cu slujba pe care am făcut-o noi acum, pentru că slujba de prohodire este *„o utrenie pascală”,* este *„o slujbă de duminică dimineaţa”* în care l-am preamărit pe Dumnezeu cel Înviat din morţi, este *„o slujbă de Paşte”*. Şi viaţa sfinţiei sale a fost cuprinsă în evenimente tainice, în evenimente pline de mister, dar şi de binecuvântare dumnezeiască începând cu primul eveniment: venirea sa în lume în 3 martie 1929; deci, în luna martie a împlinit 80 de ani.

Cine înţelegea misterul acesta al naşterii unui copil deosebit de ceilalţi şi prin faptul că Dumnezeu i-a dat de la început o cruce, o cruce pe care părintele o va transforma într-un dar şi într-o binecuvântare dumnezeiască? Dacă n-a văzut lumina zilei, aşa cum a menţionat şi Prea Fericitul Părinte Daniel, i-a dat Dumnezeu puterea vederii lăuntrice şi, dumneavoastră fiecare în parte sunteţi martori ai acestui lucru pentru că v-a cunoscut pe fiecare chiar dacă nu v-a văzut faţa, v-a binecuvântat din tot sufletul şi v-a transmis lucrarea harului lui Dumnezeu pentru ca să mergeţi împliniţi la casele frăţiilor voastre.

Pe acest copil care a făcut şcoala după rânduiala lumească, dar şi după darul lui Dumnezeu intrând chiar în şcolile de văzători, l-a chemat Dumnezeu la slujirea aceasta a preoţiei, întâi de toate întâmpinând toate obstacolele. Ne povestea adeseori că venind la Teologie i s-a spus de la început:

„Vei face Teologia, dar nu vei fi preot niciodată”.

Şi a stăruit şi a făcut-o ca nimeni altul. Asculta cursurile, asculta pe colegii care îi citeau aşa cum a ascultat şi a pus pe mulţi dintre colegi, şi prieteni şi apropiaţi să-i citească ceea ce dânsul nu putea citi, pentru ca să se hrănească tot timpul cu hrana nemuritoare. Şi ajungând la mănăstire, acelaşi lucru şi aceiaşi încercare i s-a pus:

„Vei veni la mănăstire, dar mănăstirea nu este un loc ce te poate ocroti, ci este un loc unde trebuie să lucrezi, să lucrezi mult, să munceşti”.

Şi a stăruit şi a lucrat mult, ca nimeni altul, şi a dobândit în aşa fel încât rânduiala lui Dumnezeu a făcut ca în mod excepţional să se depăşească restricţiile canonice. Doi mitropoliţi au făcut lucrul acesta şi au făcut-o cu multă înţelepciune, ca acte inspirate de Dumnezeu. Unul l-a făcut diacon şi celălalt l-a făcut preot, după ce fusese monah. Ne amintim cum slujea ca diacon, adus şi purtat de ceilalţi diaconi pentru a împlini ritualul, dar cu o sensibilitate pe care nu o avem noi cei care vedem, simţind împrejur tot ceea ce se desfăşoară, în aşa fel încât dacă mitropolitul Nicolae Bălan l-a făcut diacon, vrednicul de pomenire mitropolitul Antonie Plămădeală l-a sfinţit ieromonah şi apoi i-a dat şi hirotesia de duhovnic.

Pentru noi toţi este un exemplu, pentru preoţi mai ales pentru că a propovăduit Evanghelia lui Hristos din sursă directă. Întâi de toate a cunoscut Sfânta Scriptură, a cunoscut comentariile la Evangheliile pe care le explica credincioşilor. A mai adăugat încă un izvor care a fost de fapt sursă de trăire duhovnicească: Sfânta Liturghie. Aproape că nu exista cuvântare în care să nu amintească ceva din Taina Liturghiei, măcar un fragment, măcar o exclamaţie sau o binecuvântare pentru că toate le trăia şi la ştia pe de rost, le repeta înlăuntrul sufletului său. Chiar şi în ultima parte a vieţii sale când stătea şi asculta, când citeam rugăciunile la Liturghie împreună, le reitera, încerca să trăiască momentele acestea tainice pe care le cunoştea foarte bine. Şi a mai adăugat ceva ca sursă pentru viaţa sa şi pentru propovăduirea sa: inspiraţia din Sfinţii Părinţi. Părinţii Bisericii au stat la temelia credinţei sale şi a propovăduirii sale, cu atât mai mult părinţii din Pateric.

Părintele Teofil, a amintit şi Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel, şi-a onorat numele acesta primit prin rânduiala călugăriei, schimbat din numele de Ioan în Teofil, adică *„iubitor de Dumnezeu”*. L-a iubit pe Dumnezeu atât de mult pentru că şi Dumnezeu l-a iubit pe el şi a împărtăşit iubirea aceasta lui Dumnezeu printr-o bucurie. A primit bucuria aceasta de la duhovnicii săi, de la părinţii săi spirituali şi amintim aici doi dintre marii părinţi care au stat la temelia vieţii spirituale a acestei mănăstiri, a acestui loc sfinţit şi sfinţitor: părintele Serafim Popescu alături de care a stat până în ultima clipă a vieţii părintelui Serafim şi părintele Arsenie Boca. De la părintele Serafim a luat bucuria aceasta şi zâmbetul pe care îl transmitea tuturor. Zâmbetul acesta şi bucuria aceasta au fost inspirate sau luate chiar din ceea ce repeta mereu, din *„zâmbetul lui Dumnezeu”* şi dacă ne zâmbea nouă şi dacă ne vorbea despre bucuria lui Dumnezeu exprimată în cuvintele acestea omeneşti: *„zâmbetul lui Dumnezeu”*, iată că *acum se duce să vadă zâmbetul lui Dumnezeu*, să-i zâmbească şi dânsul şi să simtă bucuria pe care Dumnezeu o are pentru că mare bucurie se face în cer când se întoarce şi un păcătos, dar unul care a slujit atâţia ani în ogorul Domnului.

A fost şi un predicator şi un misionar ca nimeni altul, adresându-se tuturor credincioşilor, dar având o dragoste deosebită faţă de tineri. Nu ne-am dat seama decât după ce le-am adunat toate împreună, câtă activitate a depus. Nu s-a exprimat niciodată că e obosit sau nu mai poate, mergând până în marginile ţării şi trecând hotarele ei pentru ca în conferinţe, în slujbe şi în cuvântări să lumineze sufletele. Am fost întrebat oare de ce părintele a avut mare succes în apropierea tinerilor de Hristos şi am încercat să-mi explic lucrul acesta tocmai prin faptul că şi-a asumat paternitatea spirituală, pentru că noi care suntem părinţi trupeşti faţă de copiii noştri avem întâi o atitudine de autoritate, vrem să fim respectaţi ca părinţi, vrem ca pruncii noştri să respecte toate întocmai şi apoi considerăm că dragostea este de la sine înţeles, că dacă-i hrănim, că dacă-i ţinem şi ne îngrijim de ei, toate acestea nu sunt altceva decât acte de iubire şi într-adevăr, aşa sunt acte de iubire. Însă în momentul în care părintele se apropia de un tânăr sau un tânăr se apropia de părintele Teofil, îl asculta până la ultima sa dezvăluire, a acelui tainic pe care poate îl ascundea de părinţi şi încerca să-l readucă cu picioarele pe pământ, să-i ofere şansa pe care altfel nu i-a exprimat-o nimeni, nu i-a putut-o oferi nimeni şi apoi să-l ridice de la nivelul de a primi doar o simplă binecuvântare sau înţelegere – binecuvântarea nu e simplă niciodată –, de la o simplă înţelegere a cerinţelor personale, la binecuvântarea lui Dumnezeu.

Pe tinerii pe care i-a pus în legătură cu Dumnezeu şi i-a păstrat aproape de sine, mulţi dintre ei l-au avut duhovnic. Mulţi vor fi astăzi întristaţi şi cu toţii, fără să ne lamentăm în sufletul nostru, lăsăm să cadă o lacrimă a preţuirii faţă de părintele nostru Teofil fiind însă încredinţaţi că Dumnezeu îi va răsplăti lui.

Părintele Teofil ni l-a adus mai aproape de suflet şi pe părintele Arsenie Boca. A încercat totdeauna să transmită binecuvântarea aceasta lucrată prin rânduiala lui Dumnezeu de către părintele Arsenie Boca, prin cuvintele părintelui. Ni-l aducea mai aproape. Iată una din apoftegmele acestea, iată unul dintre cuvintele pe care părintele Teofil ni l-a adus de la părintele Arsenie: *„În mintea strâmbă şi lucrul drept se strâmbă”,* sau *„Iubirea lui Dumnezeu pentru cel mai mare păcătos e mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt către Dumnezeu”* şi câte altele.

L-am ascultat acum, când Dumnezeu l-a chemat după o scurtă perioadă de suferinţă, o suferinţă pe care şi-a asumat-o, l-am ascultat mereu la Radio Trinitas şi la TV Trinitas. Simţeam că e cu noi şi aşa simţim şi acum. O să simţim multă vreme, o să avem multă vreme dorinţa aceasta de a-i mai auzi cuvântul şi le avem, pentru că iată tocmai acum s-au imprimat două DVD-uri cu cuvântările sale. Sunt 38 de cărţi tipărite deja, care sunt la îndemâna tuturor celor care vor să-l audă pe părintele şi mai ales să-i urmeze sfatul. Şi dacă a fost atât de cinstit, dacă a lucrat atât de mult, Prea Fericitul Părinte Patriarh ne-a trimis cuvântul său, iar alte instituţii ale Patriarhiei, atât Radio-ul cât şi Televiziunea au trimis „coroana” recunoştinţei lor pentru ceea ce a oferit părintele Teofil credincioşilor noştri prin aceste două instituţii centrale ale Bisericii noastre.

Dacă acum pleacă dintre noi ne lasă două lucruri, ne lasă nouă pilda vieţii sale care a fost încununată cu ultimele clipe. L-am cercetat când a fost la spital la Braşov, în două rânduri. Prima dată mi-a spus:

> *„E bine pentru că nu mă doare nimic, am venit să vedem ce se poate realiza”.*

Ştia, simţea că activitatea sa s-a încheiat şi simţea că trebuie să se pregătească şi în ultima clipă pentru trecerea dincolo, de aceea la a doua întâlnire mi-a spus un cuvânt care m-a şocat. Mi-a spus aşa:

> *„Dragă, eu am venit aici ca să mor”,*

şi am zis:

> *„Cum părinte, nimeni nu vine la spital ca să moară, vine la spital să se salveze”,*

şi a zis:

> *„Dacă Dumnezeu v-a vrea să mai trăiesc, mă supun, dar dacă nu, eu sunt pregătit”.*

Auziţi ce cuvinte mari! A mai spus părintele multe cuvinte pe care nu le-am priceput noi:

> *„Sunt bucuros, sunt fericit, sunt împlinit”,*

când noi toţi ne plângem, noi toţi suntem nemulţumiţi, noi toţi nu ştim ce să mai cerem, ce să mai facem, ce să mai avem.

Era o pace lăuntrică pe care ne-o lasă nouă. Folosiţi-vă fraţilor, fiilor duhovniceşti ai părintelui Teofil nu numai de bucuria şi lumina pe care ne-a transmis-o! Priviţi-i şi acum faţa luminată! A plecat dincolo pentru că a trecut numai pragul morţii, de aceea şi Dumnezeu i-a scurtat suferinţa în câteva zile. A dat ceea ce se cuvine pământului şi trupului acestuia, pentru ca dincolo sufletul să primească odihna şi binecuvântarea lui Dumnezeu. Va merge acum să slujească Liturghia cerească împreună cu îngerii, pentru că tot împreună cu îngerii a slujit Liturghia euharistică 50 de ani şi s-a împărtăşit, aproape zilnic cu Trupul şi Sângele Mântuitorului Iisus Hristos.

Îi aducem acum preţuirea noastră, nu doar prin cuvânt, ci prin dragostea cu care înălţăm rugăciune către Tatăl ceresc. Îi sunt dator pentru prietenia pe care mi-a oferit-o de când aveam sub zece ani. Îmi amintesc când a venit prima dată în casa noastră împreună cu părintele Serafim şi când le-a spus la ai mei că: *„Liviu este prietenul meu”* şi prietenul a ajuns ucenic. E un lucru mare să ştiţi, Mântuitorul le spune ucenicilor: *„Voi sunteţi prietenii mei”* şi explică de ce *„pentru că sluga nu ştie ce face stăpânul”*. Din prieten, iată de mic, am ajuns ucenic şi am ajuns împreună slujitor şi iarăşi revin la starea de fiu duhovnicesc, rugând pe Dumnezeu şi pe părintele Teofil: pe Dumnezeu ca să-i aşeze sufletul acolo unde se cuvine, cu drepţii, iar pe părintele să nu ne uite, începând cu mitropolitul şi până la cel mai tânăr credincios şi fiu duhovnicesc, cu atât mai mult la obştea acestei mănăstiri.

Spunea Prea Fericitul Părinte Daniel că acele locuri sfinţite şi sfinţitoare, acele lăcaşuri, acele oaze de lumină care sunt mănăstirile noastre vor dăinui datorită faptului că ele trimit din timp în timp rugători în cer. Iată, dacă suntem astăzi trişti că l-am pierdut pe părintele, nu l-am pierdut pentru că el rămâne cu noi. Iată-l! Îl aşezăm alături de noi aici în cimitir, la mormântul său, dar am câştigat încă un rugător în cer.

Dumnezeu să-i odihnească sufletul său cu drepţii, iară pe noi pe toţi să ne mântuiască pentru ca să ne putem întâlni cu toţi în Rai, în Împărăţia lui Dumnezeu.

Dumnezeu să-l ierte!

Predică rostită la înmormântarea părintelui Teofil Părăian de

Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit LAURENŢIU STREZA

(Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului)

Nu ne putem imagina un părinte Teofil în veşnicie fără ucenicii lui din această lume *(ÎPS Mitropolit Teofan Savu)*

(Interviu realizat de părintele Sabin Vodă)

- Înaltpreasfinţia Voastră, vă rugăm să ne daţi un gând despre cum l-aţi cunoscut pe Părintele Teofil de la Sâmbăta acum când ne-a părăsit din această lume, dar se roagă pentru noi în Împărăţia lui Dumnezeu.

L-am cunoscut tocmai rugându-se pentru noi, cum spuneţi dumneavoastră că face acum în Împărăţia cerurilor, pentru că iubea foarte mult pe Dumnezeu, dar iubea în egală măsură şi pe oamenii din jur. Era obişnuit cu popasuri dese în cetatea Băniei pentru a se întâlni cu credincioşii sau pentru a susţine o conferinţă. Aveam întotdeauna bucuria să-l am ca oaspete la Mitropolie şi după greutatea unei zile, eu în administraţie, el de la conferinţe sau spovedind oamenii, ne întâlneam seara la cină şi aveam posibilitatea pentru câteva zeci de minute să schimbăm câteva gânduri, să schimbăm câteva cuvinte. Şi mă bucura foarte mult acest lucru pentru că aşa cum iubea el marii duhovnici pe care i-a cunoscut, că erau odihnitori de oameni, simţeam această odihnă pe care ţi-o inspira în momentul în care îl auzeai vorbind sau erai în proximitatea lui într-o discuţie faţă către faţă. Şi plecai de la întâlnirea cu Preacuvioşia Sa mai întărit, mai încurajat în nădejde, în credinţă, în slujirea Bisericii şi acest lucru contează foarte mult pentru orice creştin, pentru preot şi cu atât mai mult pentru arhiereu.

- Înaltpreasfinţia Voastră, părintele Teofil era tot timpul cu zâmbetul pe buze. De unde credeţi că avea această bucurie?

Era pătruns până în adâncuri de adevărul fundamental că Dumnezeu iubeşte, că minut de minut, clipă de clipă din sânul Prea Sfintei Treimi se revarsă peste lume cascade de har, valuri de binecuvântare, val în dragoste. Ştia acest lucru, mărturisea acest lucru, era pătruns de acest adevăr. Şi cunoscând iubirea lui Dumnezeu pentru lume, prindea curaj şi atunci tristeţea, problemele pe care şi el ca orice om le-a avut în viaţă, agitaţia, frământarea, ispitele toate îşi pierdeau din consistenţă în faţa acestei revărsări de iubire a lui Dumnezeu către lume. Şi acest lucru făcea să se întipărească pe chipul lui un zâmbet, o faţă senină, o frunte descreţită, o voce caldă care foarte rar mustra şi cel mai adesea, dacă nu totdeauna sau aproape întotdeauna binecuvânta, ierta, îmbărbăta şi toate cele care sunt necesare într-o lume tristă, posomorâtă şi agitată.

Avea chiar această certitudine că Dumnezeu în milostivirea Sa cea de nepătruns pentru mintea umană îi îmbrăţişează pe toţi oamenii şi cei ce luptă câtuşi de puţin pentru dobândirea Împărăţiei cerurilor reuşesc acest lucru. De aceea credem şi mărturisim cu multă certitudine că acum la câteva ceasuri, la câteva zeci de ceasuri de la plecarea părintelui Teofil dintre noi, el se odihneşte lângă Dumnezeul de a cărui iubire atotcuprinzătoare era convins că îmbrăţişează lumea. Spunea adesea că are această încredinţare că Dumnezeu, în ciuda propriilor slăbiciuni, îl va mântui şi pe el pentru că nu se poate ca o inimă care doreşte raiul, care doreşte Împărăţia lui Dumnezeu, care-L doreşte pe Dumnezeu, El, Dumnezeu să nu primească acel suflet şi să-l odihnească întru Împărăţia Sa.

- Părintele Teofil spunea chiar mai mult, îndrăznea să spună că el când va merge la Dumnezeu va merge în rai şi va trage şi pe alţii după el.

Cred că-i va trage şi pe alţii, pe cei pe care i-a cunoscut în viaţă şi prin cuvântul său, prin îmbărbătarea sa reuşind să schimbe multe inimi. Acele inimi apropiindu-se de Dumnezeu prin mijlocirea părintelui nu au altă şansă decât să fie cu el în Împărăţia cerurilor, atunci când sorocul fiecăruia vine pentru plecarea din această lume. Şi sămânţa pe care părintele a înrădăcinat-o puternic în inima atâtor tineri şi mai puţini tineri, rodeşte datorită cuvântului altoit pe sufletul lor. Ei vor avea aceeaşi binecuvântare de la Dumnezeu ca să fie împreună cu părintele acolo *pentru că nu ne putem imagina un părinte Teofil în veşnicie fără ucenicii lui din această lume*. Mulţi se vor îndrepta spre el în curând, alţii mai târziu; cert este că dacă nu vor uita cuvântul părintelui vor avea aceeaşi binecuvântare din partea lui Dumnezeu să locuiască, de data aceasta nedespărţiţi fiind, întru veşnicie cu părintele Teofil şi cu Dumnezeul pe care şi el şi ucenicii L-au mărturisit.

- Înaltpreasfinţia Voastră, la final un gând de mângâiere pentru cei care l-au iubit şi-l iubesc pe părintele şi care se simt acum poate părăsiţi de prezenţa lui fizică.

Aşa este, nu se poate eluda această tristeţe umană în preajma celui care până mai ieri ne vorbea şi acum tace. Să încerce fiecare să-l audă pe părintele şi să-şi imagineze ce le-ar fi spus părintele dacă vreodată i-ar fi adresat întrebarea:

„Ce-o să ne grăiţi părinte în primele 24 de ore sau în primele 48 de ore de la plecarea dumneavoastră dintre noi?”.

Şi atunci îşi vor da seama că părintele nu le-ar fi vorbit decât despre despărţirea temporară, despre reîntâlnire, despre faptul că moarte nu există în adevăratul sens a cuvântului şi că totul nu este decât o despărţire de scurtă durată pentru a aprecia şi valorifica şi mai mult întâlnirea care urmează.

Părintele le-ar fi spus:

„Vă aştept şi pe voi acolo unde sunt eu”.

Şi cred că cei care l-au ascultat, i-au urmat sfatul au capacitatea lăuntrică să-i asculte vocea, chiar şi acum după plecarea părintelui dintre noi.

Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit TEOFAN SAVU

(Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei)

Bucuria şi lumina lui erau molipsitoare *(ÎPS Mitropolit Iosif Pop)*

(Interviu realizat de părintele Sabin Vodă)

Părintele Teofil a venit de două ori în Franţa: acum 10 ani a venit prima dată şi anul trecut a doua oară. Sigur, acum 10 ani am încercat să îl apropii de emigraţia mijlocie a românilor din Franţa, adică de cei care veniseră în Franţa în anii ’80 (79 - 80). Foarte mulţi intelectuali, foarte mulţi artişti, arhitecţi, medici, oameni care s-au integrat până în ’90 în societatea franceză reuşind să clădească ceva acolo pentru ei, pentru familiile lor. Însă ceea ce n-au reuşit ei să integreze a fost Biserica; Biserica doar după ’90 au reuşit să o găsească, s-o regăsească şi unul din cei care i-a ajutat în aceste momente a fost părintele Teofil.

Adică noi preoţii tineri, cu care s-au întâlnit ei, am încercat să facem ceva, dar totuşi parcă n-aveam autoritatea pe care o avea cineva ca părintele Teofil şi imediat l-am chemat. Venise părintele Rafail Noica înainte, apoi a venit şi părintele Teofil. Şi ţin minte foarte bine că ne-am adunat în grădină la cineva, un artist român de acolo, regizor şi scenograf, care a făcut foarte multă operă, film şi teatru la Paris şi dânsul îşi făcuse o mică capelă într-un colţ al grădinii. Acolo, în faţa capelei respective, noi ne-am adunat cu toţii; eram vreo 70 - 80 oameni de diferite nuanţe fiecare şi părintele atunci le-a vorbit despre rugăciunea lui Iisus. Nu uit niciodată! I-a învăţat cum să spună rugăciunea lui Iisus şi apoi le-a vorbit despre poezie. Careva l-a întrebat ce părere are, ce poate să spună despre poezie şi părintele le-a luat vorba din gură şi a început să le vorbească despre poezie în general şi despre poezia creştină mai apoi, începând să recite zeci de minute poezii, în special ale Zoricăi Laţcu. Părintele nu putea vedea pe faţa oamenilor ce se întâmplă, dar eu i-am văzut şi i-am văzut după. Mulţi au venit în zona Făgăraşului să-l caute şi stăteau de vorbă cu dânsul.

Sigur, eu îl cunosc pe părintele de când eram student, însă dânsul a marcat, pot să spun, Franţa. Nu numai pe români, pentru că am vorbit despre o întâlnire mai degrabă într-un cadru restrâns, însă a ţinut mai multe conferinţe printre care una la comunitatea francofonă ortodoxă şi ţin minte că era o maică acolo, avem o călugăriţă care este franţuzoaică, dar vorbeşte româneşte perfect, maica Phebe şi părintele vorbea, iar maica Phebe traducea. Când a ajuns la poezie maica Phebe s-a blocat puţin şi atunci părintele traducea în locul maicii.

În comunitatea noastră franco-română ortodoxă, părintele şi-a pus amprenta. Pentru ce ? Pentru faptul că era un personaj în Biserică, neobişnuit; pentru faptul că era nevăzător; pentru cultura lui teologică; pentru puterea cuvântului lui şi în română şi în franceză; pentru că a vorbit mult în franceză, i-a marcat.

Acum 10 ani ţin minte că am făcut turul Franţei. Am fost nu numai la Paris, ci şi la Lyon, la Clermont – Ferrand, la Bordeaux şi în alte părţi. Acum un an ne-a făcut surpriza să vină din nou. M-a căutat cu părintele stareţ Ilarion Urs şi mi-a spus:

> *„Înaltpreasfinţite acum vreo 9 ani v-am promis că dacă într-o zi mai ies din România, înainte de moarte, o să vin şi în Franţa. Uite că ies în Grecia, dar aş vrea să vin înainte în Franţa”.*

Şi între timp s-a dus două zile la Madrid, la comunitatea de acolo şi de acolo a venit la Paris şi la Lyon; a stat 10 zile şi a ţinut vreo 5 conferinţe. Noi avem un pelerinaj organizat la Ierusalim anul trecut, exact în aceiaşi perioadă şi atunci eu n-am mai mers la Ierusalim. Am zis:

„Dacă vine părintele Teofil o să stau aici să-l primesc, să îl mai aud şi eu”,

că îmi era dor să-l aud, pentru că de 10 ani n-am mai avut ocazia. Sigur în România era altceva, însă pentru noi cei de acolo era mai greu să-l auzim şi la noi nu circulau nici CD-uri cu înregistrările dânsului. De aceea am rămas. Şi vă spun, a vorbit părintele Teofil ca niciodată anul trecut la Paris. Poate ajută Dumnezeu şi o să primiţi înregistrările, cred că le şi are şi dânsul pentru că oricum dânsul îşi înregistra cuvântările, dar le-am făcut şi noi acolo şi am căzut de acord atunci cu părintele Teofil să-i traducem în limba franceză cel puţin o carte sau un florilegiu din cărţile dânsului.

- Aş vrea să vă întreb care este lucrul cel mai important care v-a rămas de la părintele?

Bucuria! Ştiu că toată lumea o spune, dar aşa şi este. Bucuria şi lumina lui erau molipsitoare. Eu personal ţin minte că vorbind părintele în jurul unor lucruri, a unor teme dintr-o dată se însenina, se lumina, începea să zâmbească. Zicea:

„Dar Dumnezeu ne zâmbeşte. Dar Dumnezeu este bun. Dar Dumnezeu este bucurie, Dumnezeu ne aduce bucurie!”.

Asta mi-a rămas de la dânsul. Pentru că se însenina când te apropiai de dânsul. Când îţi recunoştea vocea se însenina, se îndrepta şi te lua în braţe. Da, asta m-a marcat chiar din prima clipă.

Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit IOSIF POP

(Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale)

O icoană sfântă în colţişorul sufletului nostru *(ÎPS Arhiepiscop Andrei Andreicuţ)*

Părintele Teofil a făcut parte din pleiada marilor duhovnici pe care i-a avut Biserica noastră. Rând pe rând se mută în eternitate şi noi rămânem mai săraci, dar nădăjduim ca şi de acolo să se roage pentru noi. Îl cunoaşte toată ţara şi în mod special Eparhia de Alba Iulia pentru că a fost nelipsit de aici în Postul Mare şi în Postul Crăciunului, la *„Serile duhovniceşti”*. Ne va lipsi mult! Ne rămân cărţile ce s-au scris după conferinţele dânsului, dar totuşi ele nu pot înlocui omul viu.

Mi-aduc aminte cu multă nostalgie, ca de o icoană sfântă, de chipul lui pe care l-am văzut prima dată în anul 1979. Era la sărbătoarea Izvorului Tămăduirii la Sâmbăta de Sus, pe vremea aceea era doar diacon. La Izvorul Tămăduirii a slujit Mitropolitul Nicolae Mladin. Făceam şi eu parte din sobor ca un preot umilit, iar părintele Teofil a fost diaconit. Mi s-a întipărit în suflet modul duhovnicesc în care a zis ecteniile. Mai apoi a venit vremea să fie făcut preot duhovnic şi l-am cunoscut cu toţii din modul în care revărsa din sine căldură, dragoste, duh de iubire, duh de comuniune.

Ne va fi tare dor de el şi ne rugăm lui Dumnezeu să-i facă parte de odihnă întru Împărăţia Sa. Ne va fi dor la toţi, la creştinii noştri care-l ascultau cu drag, dar nu numai lor, ci şi mănăstirilor. În trei mănăstiri din eparhia noastră s-au organizat vara tabere de tineret la care personalitatea spirituală chemată să dirijeze toată viaţa taberei era părintele Teofil Părăian: la Oaşa, la Poşaga şi la Subpiatră. Am zis că ne va fi greu fără dânsul, dar rămâne ca *o icoană sfântă în colţişorul sufletului nostru.*

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii.

Înaltpreasfinţitul Părinte Arhiepiscop ANDREI ANDREICUŢ

(Arhiepiscop al Alba Iuliei)

Scara fericirii Părintelui Teofil *(PS Episcop Macarie Drăgoi)*

Asemenea multor tineri, l-am cunoscut pe părintele Teofil cu prilejul conferinţelor organizate de Asociaţia Studenţilor Creştini Ortodocşi Români (ASCOR). Am fost cucerit de bunătatea, de iubirea şi deschiderea pe care ne-a arătat-o dintr-un început părintele Teofil şi în mod deosebit de optimismul lui debordant.

Sigur că înainte de a deveni călugăr am avut multe întâlniri cu sfinţia sa, atât la Seminarul la care am studiat, în Suceava unde sfinţia sa a avut dragostea să vină pentru câteva zile şi să fie în mijlocul nostru, cât şi la Cluj-Napoca după ce am început cursurile la Facultatea de Teologie Ortodoxă, însă şi aici la Sâmbăta de Sus. Îmi aduc aminte că după ce am devenit călugăr şi am primit numele de Macarie, părintele Teofil mi-a spus că sunt câteva etape ale fericirii până ajungem la măsura numelui de Macarie – „fericit". Şi avea o scară a fericirii potrivit câtorva nume din Filocalie: părintele începea cu numele de Teopist, care înseamnă *„credincios lui Dumnezeu"*; apoi cu acela de Teodul, *„slujitor a lui Dumnezeu"*; apoi spunea că cel care este slujitorul lui Dumnezeu este şi *„cunoscător de Dumnezeu"*, ajungând să primească numele de Teognost, apoi acela de Teofil, *„iubitor de Dumnezeu"* – cel care-l cunoaşte pe Dumnezeu ascuns în poruncile Sale îl şi iubeşte – şi desigur că ultima treaptă în calea fericirii în Hristos este aceea la măsura numelui de Macarie. Mi-a dat mult curaj şi m-a întărit duhovniceşte, însă totodată m-a conştientizat de numele deosebit pe care îl port şi de faptul că v-a trebui în misiunea mea de monah şi apoi după hirotonia mea de slujitor al sfântului altar, să împărtăşesc tuturor fericirea în Hristos Domnul.

După hirotonia mea întru arhiereu am avut o legătură şi mai deosebită cu părintele Teofil şi datorită faptului că nepoata de soră a părintelui locuieşte în capitala Suediei, la Stockholm, iar sora sfinţiei sale vine foarte des în Suedia la fiică şi la nepoţei. În vara anului trecut m-am întâlnit prima dată cu sfinţia sa, după ce am fost hirotonit întru arhiereu şi părintele mi-a spus cu multă bucurie:

> *„Să ştii preasfinţite că am şi eu rudenii la Stockholm, acolo unde păstoreşti preasfinţia ta".*

Şi sigur că i-am adresat rugămintea de veni în Suedia, unde nu a fost niciodată, mai cu seamă că are şi rudenii şi că ne va putea ajuta totodată şi în misiunea pe care o săvârşim acolo. A spus în principiu că: *„Da"*. M-am revăzut cu sfinţia sa de Sfinţii Brâncoveni. Am stat câteva zile la Sâmbăta de Sus şi părintele şi-a exprimat încă o dată bucuria de a putea veni într-un viitor apropiat în eparhia noastră. Mi-a spus totodată că este şi obosit, însă v-a căuta prilejul potrivit să ne ajute şi să ne sprijine în lucrarea duhovnicească şi în misiunea Bisericii noastre din Europa de Nord.

Cu prilejul lucrărilor Sfântului Sinod am venit mai devreme în ţară, am făcut o vizită la casa părintească şi am aflat că părintele este internat la Spitalul Militar din Cluj-Napoca şi i-am făcut o vizită. Tare s-a bucurat de faptul că l-am vizitat. Mi-a spus, printre altele:

> *„Să ştii preasfinţite că ne întâlnim pentru ultima oară în viaţa pământească".*

Eu l-am încurajat şi i-am spus:

„Nu se poate. Nădăjduim ca Dumnezeu să vă prelungească viaţa fiindcă avem în continuare nevoie de sfatul şi îndrumarea sfinţiei voastre”.

Şi părintele n-a mai spus nimic, însă n-a fost chiar ultima întâlnire pentru că Dumnezeu a rânduit ca să fiu prezent şi la praznicul de astăzi, la înmormântarea părintelui Teofil şi să-l însoţim cu rugăciunea, cu dragostea şi cu toată recunoştinţa noastră pe calea veşniciei.

Preasfinţitul Părinte Episcop MACARIE DRĂGOI

(Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord)

Avem un rugător în Împărăţia cerurilor *(PS Episcop Andrei Făgărăşanul)*

Obştea Sfintei Mănăstiri Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus împreună cu toţi credincioşii din Ţara Făgăraşului şi nu numai, credincioşii Mitropoliei Ardealului şi din toată ţara care l-au cunoscut, petrec la groapă trupul părintelui Teofil Părăian.

Părintele s-a mutat la ceruri pentru că L-a iubit pe Dumnezeu, aşa cum i-a fost şi numele dacă ar fi să-l traducem din limba greacă: *„iubitor de Dumnezeu”*. L-a iubit pe Dumnezeu şi L-a propovăduit pe pământ oamenilor, iar astăzi sufletul lui s-a mutat în obştea îngerilor slujitori ai Împărăţiei cerurilor. Desigur nu poţi să descrii în cuvinte golul imens care-l lasă în obştea mănăstirii, pentru că de peste cinci decenii părintele Teofil a fost îndrumătorul de suflete, a fost omul bucuriei, a fost omul în care te-ai odihnit, omul care a ştiut să pună alifie pe rana sufletului zdrobit şi împovărat cu păcatele şi cu zbuciumul acestei vieţi.

Părintele Teofil a fost *„un om mare”* – cum îi plăcea să spună:

> *„Sunt mare pentru cei ce mă ascultă, sunt mic pentru cei care nu mă ascultă şi sunt un om de nimic pentru cei care mă ocolesc”.*

Cei care am încercat să-l ascultăm în viaţă îl regretăm, dar în acelaşi timp ne şi bucurăm pentru că avem un rugător în Împărăţia cerurilor.

Dumnezeu să-l odihnească şi veşnică să-i fie pomenirea, aşa cum ne spune cartea proorocului Isaia:

> *„Domnul îi va da un nume şi îi va da un nume mai presus decât fii şi fiice”.*

Dumnezeu să-l odihnească!

Preasfinţitul Părinte Episcop ANDREI FĂGĂRĂŞANUL
(Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului)

A avut o disponibilitate specială pentru Timişoara *(PS Episcop Paisie Lugojanul)*

La părintele Teofil m-a impresionat în primul rând bucuria de care toţi cei care l-au cunoscut s-au împărtăşit. Apoi de mic am avut o întrebare: *„Cum a înviat Domnul Hristos, dacă a fost omorât, dacă a murit?”* şi în prima sau în a doua conferinţă în care l-am ascultat pe părintele Teofil la Timişoara a răspuns acestei întrebări ale mele din copilărie. De când eram în clasa a V-a sau a VI-a, m-a frământat această întrebare şi am găsit răspunsul la părintele Teofil. Şi de atunci a rămas un părinte al sufletului meu şi mulţumesc lui Dumnezeu că mi l-a scos în cale prin intermediul Preasfinţitului Sofronie, episcopul Oradiei care pe atunci era preşedintele ASCOR-ului Timişoara.

M-au marcat aceste două mari aspecte: bucuria pe care o împărtăşea şi o împărţea tuturor celor care veneau în legătură cu sfinţia sa şi faptul că mi-a răspuns întrebării mele: *„Cum a înviat Domnul Hristos”* cu argumentele care sunt în Sfânta Scriptură şi cele care nu sunt în Sfânta Scriptură privind învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

La Timişoara stătea cel mai mult la conferinţe poate şi pentru faptul că a găsit o deschidere şi foarte mulţi tineri care doreau să vină în contact cu sfinţia sa doreau să se îmbogăţească din cunoştinţele duhovniceşti ale părintelui şi întotdeauna a avut o disponibilitate specială pentru Timişoara, pentru ASCOR-ul din Timişoara şi cred că izvora această deschidere şi bucurie specială şi din faptul că mulţi dintre cei care l-au ascultat sau s-au spovedit la părintele au şi urmat învăţătura părintelui. Şi desigur că un duhovnic are şi mulţumire sufletească din activitatea pe care o desfăşoară atunci când vede că cei pentru care-şi pune sufletul, îi urmează sfaturile şi culege roadele acestei ascultări.

Preasfinţitul Părinte Episcop PAISIE LUGOJANUL

(Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei)

Omul cu cea mai mare credinţă în Dumnezeu din câţi am întâlnit *(PS Episcop Sofian Braşoveanu)*

(Predică rostită la slujba de priveghi în ziua de 30 octombrie 2009)

„Hristos a înviat!”

Ne-am rugat acum şi o să ne rugăm şi mâine pentru veşnica odihnă a părintelui Teofil, pentru ca el să petreacă la loc luminat împreună cu Hristos şi cu Dumnezeu pe care l-a iubit, aşa cum i-a fost şi-i este numele Teofil, *„iubitorul de Dumnezeu”*.

La un an, doi după ce am venit la mănăstire, prin 1991 – 1992 s-a făcut un parastas pentru unul din mitropoliţii Ardealului, cred că pentru Înaltpreasfinţitul Nicolae Bălan şi veneam împreună cu părintele de la cimitir; intram în curtea mănăstirii – eram pe atunci frate de mănăstire – şi părintele Teofil predicase la înmormântare, şi intrând în curte mă întreabă:

„Tu ce-o să spui la moartea mea?”.

Eu atunci am rămas cu totul nedumerit. Mai întâi nu mă gândeam că o să ajung să vorbesc la moartea sfinţiei sale şi nu-mi pusesem această întrebare. Iată că acum trebuie să-i dau răspuns în faptă.

După câţiva ani eram în bisericuţa mică şi s-a făcut un parastas pentru un preot (nu-mi mai aduc aminte pentru cine), tot aşa ca în această seară după o vecernie şi, după ce s-a terminat vecernia, unul din părinţii care mai erau acolo, un părinte paroh dintr-un sat de aici din jur a spus:

„Să ne facem şi această datorie faţă de părintele care a plecat dintre noi!”.

Şi Părintele Teofil spune:

„Pentru mine nu e o datorie, pentru mine e o bucurie. Că eu sunt prieten şi cu cei vii şi cu cei morţi”.

Ne aflăm în această seară în jurul trupului său neînsufleţit care i-a fost cort al sufletului până de curând şi sunt sigur că nici sufletul părintelui nu este departe de trup acum şi nici de noi toţi care suntem aici şi ne priveşte, ne zâmbeşte şi se uită la fiecare dintre noi cum îi aducem după putere fiecare o ultimă cinstire, fiind de faţă şi trupul lui aici, pentru că cei care l-am avut în cinste o să-l avem în întreaga viaţă – cum spunea părintele:

„Cinstirea şi iubirea faţă de cineva nu se opresc în marginea mormântului, ci ele dăinuie veşnic”.

După ce am venit la mânăstire la Sâmbăta de Sus părintele mi-a devenit încet, încet tot mai mult părinte şi aşa mi-a rămas pentru totdeauna. Mă gândeam în zilele de ieri şi astăzi că tot ceea ce sunt, dacă ar fi să socotesc, în măsură poate că mai mare de 50 % îi datorez părintelui. El mi-a fost într-adevăr un părinte sufletesc aşa cum v-a fost şi celor mai mulţi care sunteţi acum aici. Îmi spunea o familie de tineri din depărtare că pentru ei părintele Teofil a reprezentat totul. Sunt aici între noi, pentru că el i-a născut practic în Hristos, el i-a crescut în Hristos şi acum sunt singuri, cum singur este oricare dintre noi când ne moare un părinte. Şi ei acum se simţeau rămaşi singuri, dezorientaţi şi le-am spus că părintele nu i-a părăsit. Părintele a fost

părinte în viaţa noastră şi rămâne părintele nostru al tuturor şi după moarte, după momentul acesta al morţii prin care el trece acum ca să se întâlnească cu Dumnezeu, cu Hristos cel Înviat pe care l-a iubit şi căruia i-a slujit din copilărie, şi cu o intensitate mai mare de când a făcut Teologia şi apoi din 1953 de când s-a aşezat aici la mănăstire. Şi au trecut iată – cum ar spune dânsul –, au trecut peste dânsul mai mult de 50 de ani, o jumătate de veac, o viaţă de om aici în mănăstire, în slujba lui Dumnezeu cu asumarea a tot ceea ce a ţinut de această slujbă, de această slujire.

Pentru mine părintele Teofil a fost *omul cu cea mai mare credinţă în Dumnezeu din câţi am întâlnit*. Fac constatarea aceasta din multe lucruri pe care mi le spusese părintele, din lucruri pe care le trăise şi de asemenea din multe lucruri pe care le-am văzut din manifestarea sa, mai ales în situaţii grele. Era odată o situaţie dificilă la mănăstire în care era nedreptăţit şi-l întreb:

„Părinte sunteţi năcăjit, v-aţi supărat?”.

Şi zice el:

„Nu las eu să-mi stric liniştea sufletească pentru atâta lucru”.

Ştia că e cu mult mai important ca el să fie cu Dumnezeu, să fie aproape de Dumnezeu decât să lase nimicurile din jur să îl tulbure şi în cele din urmă să-l depărteze de Dumnezeu. Trăia prin credinţă şi trăia prin bucuria de a fi cu Dumnezeu. Ştiţi că ne spunea, mai ales celor care sunteţi monahi aici în mănăstire, ne spunea părintele referitor la cuvântul acela că unii spun că ei rabdă la mănăstire, spunea că:

„Dragă eu nu am venit să rabd la mănăstire şi nu stau la mănăstire pe plată, eu am venit să mă bucur la mănăstire”.

El a trăit la mănăstire împreună cu Hristos! Şi dacă astăzi atât de mulţi ies din mănăstire sau nu mai vin la Biserică sau pleacă din Biserică, ştiţi părintele spunea adesea că:

„Nu există ortodox care să treacă la sectari, ci doar unul care n-a fost ortodox trece la sectari, unul care n-a ajuns să-l cunoască pe Dumnezeu”.

Vreau să spun că cine a ajuns să se întâlnească cu Dumnezeu, cum s-a întâlnit părintele, nu îl mai lasă pe Dumnezeu, vrea să fie tot timpul lângă Dumnezeu aşa cum părintele s-a străduit în toată viaţa. A trăit o relaţie vie, o relaţie personală, o relaţie de dragoste cu Dumnezeul lui cel „milostiv şi iubitor de oameni”, „bun şi iubitor de oameni”, „care are milă şi îndurări”, care, cum spunea în ultima parte a vieţii cu insistenţă, „ne aşteaptă, ne iubeşte, ne primeşte şi chiar ne zâmbeşte”. Şi sunt sigur că părintele s-a dus acum să-i zâmbească şi el lui Dumnezeu.

Ştiţi că părintele spunea că lui nu îi e frică că n-o să se mântuiască şi spunea aceasta cu certitudinea că Dumnezeu care-i bun şi iubitor de oameni o să-l primească pentru că îl iubeşte. Ştiţi cum spunea:

„Nu pentru că aş face eu ceva excepţional (deşi el a făcut şi multe lucruri excepţionale şi anume l-a slujit pe Dumnezeu cu tot ceea ce a fost el), *ci pentru milostivirea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este bun, pentru că Dumnezeu este Tată”.*

Am văzut că sunteţi mulţi părinţi, mulţi părinţi tineri, chiar cu copilaşi de vârstă mică, cu copilaşi în braţe. Vedeţi cum vă ocrotiţi copiii! Aşa ne ocroteşte şi Dumnezeu pe noi, numai să avem capacitatea să înţelegem acest lucru că Dumnezeu este Părintele nostru şi către Părintele nostru al tuturor a plecat părintele Teofil cu faţă senină.

Vă aduceţi aminte că părintele avea o dorinţă pentru când va muri, pentru când va trece dincolo. Spunea că el vrea să se întâlnească cu trei oameni, în special cu trei sfinţi; că vrea să se întâlnească cu Sfântul Ioan Gură de Aur, care a fost milostiv, care a fost bun şi care a predicat oamenilor iubirea; că vrea să se întâlnească cu Sfântul Evanghelist Luca, pentru că Sfântul Evanghelist Luca a avut o deosebită delicateţe şi a descris cumva iubirea lui Dumnezeu şi prin unele pilde pe care ceilalţi evanghelişti nu le-au cuprins în scris; că vrea să se întâlnească şi cu Sfântul Iosif din Arimateea, pentru că Sfântul Iosif din Arimateea i-a pus Mântuitorului la dispoziţie mormântul său într-o vreme când mulţi îl huleau, când mulţi îl răstigniseră, ori el, Iosif din Arimateea crezuse în Hristos şi îl cinstise pe Hristos şi într-o vreme în care alţii îi erau potrivnici. Iar pentru această delicateţe, pentru această sinceritate a sufletului Sfântului Iosif din Arimateea, părintele Teofil spunea că vrea să-l întâlnească şi pe el. Sunt sigur că părintele îl întâlneşte acum şi pe Dumnezeu şi îi întâlneşte şi pe sfinţii pe care a dorit să-i întâlnească şi îi întâlneşte şi pe mulţi alţi sfinţi şi părintele se bucură.

Într-adevăr momentul despărţirii este totdeauna greu pentru noi şi cu cât despărţirea este mai mare, şi pe termen mai lung este şi mai greu. Şi este normal să fim trişti într-o astfel de împrejurare, dar tristeţea noastră este şi cu bucurie, cu bucurie că părintele s-a dus acolo unde s-a pregătit toată viaţa lui să meargă. El ne lasă într-adevăr orfani. Spune Sfântul Vasile cel Mare într-o scrisoare:

> *„Cum poate să mai trăiască cineva fericit atunci când i-a murit tatăl, lăsându-l orfan?”.*

Am fost de curând la un parastas la Berlin pentru părintele paroh de acolo care a murit într-un accident, iar o credincioasă care plângea în urma unei situaţii create prin moartea părintelui, plângea, şi plângea şi nu ştiam cum să o alin şi i-am spus:

> *„La înmormântare îi plângem pe cei morţi nu ne plângem pe noi cei care trăim”.*

Însă de fapt la fiecare înmormântare noi ne plângem mai mult pe noi decât pe cei care pleacă. Aşa este şi în cazul acesta pentru că părintele se duce la Dumnezeu şi pentru asta putem fi bucuroşi, dar părintele lasă un mare gol în inimile noastre, în inimile celor care l-am iubit, în inimile celor în mijlocul cărora a trăit, în ale noastre ale tuturor. Cu el o parte din noi pleacă în cer şi o parte din el rămâne aici. Vă aduceţi aminte ce frumos îmi spunea şi mie când veneam la mănăstire, după ce am fost trimis în Germania:

> *„Părinte Serafim ai venit aici de unde ai plecat şi n-ai plecat de tot şi te-ai întâlnit cu tine cel rămas aici în inimile noastre”.*

Şi asta v-o spunea de atâtea ori la conferinţe şi sunt sigur că v-o spunea şi în dialoguri particulare: că atunci când iubeşti pe cineva îl porţi în tine, el e prezent în tine. De aceea o parte din noi merge cu el în ceruri şi o parte din el va rămâne mereu cu noi.

Părintele ne lasă o responsabilitate: să trăim după modelul care ni l-a arătat, să trăim cu această credinţă şi cu această încredere în Dumnezeu, cu această demnitate creştină şi să ne asumăm cu toţii condiţia de adevăraţi credincioşi ortodocşi, de adevăraţi – dacă vreţi – fii ai lui pe care i-a adus într-o anumită măsură la maturitate, i-a învăţat să meargă singuri, i-a învăţat să umble în căile credinţei, iar acum ei sunt datori cu toţii să facă acest lucru.

Cinstirea sfinţilor – spune Sfântul Ioan Gură de Aur – este imitarea lor. Cel mai frumos omagiu pe care îl putem aduce părintelui nu este neapărat să plângem, deşi plângem. Durerea este firească în aceste momente. Dar omagiul pe care îl aducem unui părinte sufletesc, ca şi unui părinte trupesc este acela de a trăi aşa cum ne-a învăţat el. Spun adeseori, mai ales unor fete, unor femei nemângâiate de moartea mamei lor:

> *„Nu ajută foarte mult să plângi, să te tânguieşti. Mai mult faci dacă trăieşti aşa ca să faci pe mama ta să zâmbească de acolo din veşnicie de unde este”.*

Să ne străduim şi noi să-i facem bucurie părintelui Teofil care a trăit în nădejdea bucuriei, care ştiţi că venea peste tot la conferinţe cu bucurie, în nădejdea bucuriei. Se dorea a fi şi a fost cu plinătate un înmulţitor al bucuriei. Să încercăm prin viaţa noastră frumoasă să fim şi noi înmulţitori ai bucuriei.

Închei cu un omagiu adus părintelui Teofil, în felul părintelui Teofil. Vă aduceţi aminte cu cât drag ne spunea că atunci când iubeşti pe cineva îl porţi în tine şi ne spunea aceasta şi cu glas de versuri, în special cu versuri ale Zoricăi Laţcu şi am să vă citesc poezia pe care ne-o recita: *„Te port în mine”:*

„Te port în suflet, ca pe-un vas de preţ,
Ca pe-o comoară-nchisă cu peceţi,
Te port în trup, în sânii albi şi grei,
Cum poartă rodia sămânţa ei.
Te port în minte, ca pe-un imn sfinţit,
Un cântec vechi, cu crai din Răsărit.
Şi port la gât, nepreţuit şirag,
Strânsoarea caldă-a braţului tău drag.
Te port în mine tainic, ca pe-un vis,
În cer înalt din noapte te-am închis.
Te port, lumină rumenă de zori,
Cum poartă florile mireasma lor.
Te port pe buze, ca pe-un fagur plin,
O poamă aurită de smochin.
Te port în braţe, horbote subţiri,
Mănunchi legat cu grijă, fir cu fir.
Cum poartă floarea rodul de cais,
Adânc te port în trupul meu şi-n vis”.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-i rânduiască bucuria împreună-petrecerii cu El şi cu sfinţii Lui. Amin!

Preasfinţitul Părinte Episcop SOFIAN BRAŞOVEANU

(Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei şi Luxemburgului; ucenicul de chilie al părintelui Teofil)

S-a mutat la cer apostolul bucuriei creştine *(Arhim. Andrei Coroian)*

De douăzeci de ani pe cerul ortodoxiei româneşti a strălucit o stea cu taină mare. Plin de lumină şi har, de înţelepciune şi cunoştinţă, de iubire şi de răbdare, de credinţă şi de curaj părintele Teofil a fost o taină şi o minune a lui Dumnezeu pentru vremurile noastre, nu mai puţin enigmatic decât steaua de demult. Minune şi taină! Cum un nevăzător din naştere poate acumula atâtea cunoştinţe duhovniceşti, o cultură teologică, scripturistică şi patristică atât de bogată? Şi mai ales cum o stăpâneşte într-un mod deplin şi cum o transmite şi altora atât de limpede, clar şi elegant? Revărsarea de bucurie, de har şi de binecuvântare l-a făcut ca o stea de lumină care a brăzdat cerul ortodoxiei româneşti şi nu numai, făcându-l un adevărat apostol al credinţei, al nădejdii şi mai ales al bucuriei creştine. A călătorit de-a lungul şi de-a latul ţării susţinând sute de conferinţe în toate oraşele centre universitare, ducând şi semănând în suflete bucurie şi nădejde prin cuvântul lui Dumnezeu, răspunzând la sute şi mii de întrebări ale ascultătorilor, în special studenţilor şi celor tineri. Rodul cuvântărilor susţinute la Bucureşti, Timişoara, Craiova, Cluj-Napoca, Iaşi sau Braşov sunt cele aproape patruzeci de carţi pe care le-a tipărit. În toate cuvintele părintelui Teofil străluceşte o lumină a cunoştinţei şi a înţelegerii textelor sfinte; respiră o prospeţime a adierii harului Duhului Sfânt transmiţând siguranţa calităţii omului de fiu al lui Dumnezeu pe care Acesta îl iubeşte şi vrea în tot chipul şi cu orice preţ să-l mântuiască şi să-l facă fericit.

Părintele a tâlcuit într-un mod foarte practic şi actual cuvântul Scripturii şi al Sfintei Evanghelii în special, dar mai mult a scos în evidenţă importanţa şi actualitatea textului liturgic. Bunul şi luminosul avvă ne-a învăţat că frumuseţea gândirii şi a trăirii creştine filocalice este accesibilă tuturor în Biserică. Învăţăturile Sfinţilor Părinţi ai Patericului şi Filocaliei expuse imnografic şi doxologic în Minee, Octoih, Triod, Penticostar şi în alte cărţi de cult sunt accesibile, de nu şi obligatorii pentru toţi creştinii botezaţi şi de aici datoria fundamentală de a practica trăirea creştină în şi prin Biserică. Tot ce propovăduia părintele Teofil de la cuvintele Sfintei Evanghelii, texte liturgice şi filocalice până la cele mai frumoase poezii creştine au fost mai întâi experimentate în propria sa viaţă.

Format şi crescut duhovniceşte în Sfânta Mănăstire Sâmbăta de Sus, ctitoria Sfântului Voievod-Martir Constantin Brâncoveanu, părintele a contiuat tradiţia marilor duhovnici ai Bisericii şi ai neamului. Situându-se undeva între blândeţea şi îngăduinţa părintelui Serafim Popescu, care i-a fost duhovnic toată viaţa şi tranşanta autoritate a marelui părinte Arsenie Boca, părintele a excelat prin mulţimea, varietatea şi siguranţa cunoştinţelor. A fost un duhovnic al echilibrului şi al dreptei măsuri. A fost pus de Dumnezeu acolo, în centrul ţării, pentru a ţine echilibrul ei. Părintele a format o şcoală a echilibrului şi a dreptei măsuri prin toţi ucenicii săi pe care i-a format în toată România.

Părintele i-a iubit mai mult dintre sfinţi pe Sfântul Evanghelist Luca, pe Sfântul Ioan Gură de Aur şi pe Sfântul Iosif din Arimateia pentru că lor s-a asemănat mai mult. A căutat întotdeauna, şi a reuşit deplin, asemănarea cu Hristos şi nu o realizare personală sau idealizarea unui sfânt. S-a împlinit şi s-a mutat din acestă viaţă plin de pacea şi bucuria lui Hristos. Slujba înmormântării a fost ca o zi de Paşti. O zi de noiembrie frumoasă, plină

de soare, de pace şi de bucurie. Mii de oameni veniţi din toată ţara, sute de ucenici preoţi, monahi, episcopi şi mireni de toate catgoriile l-au însoţit pe părinele iubit cu rugăciuni şi cu cântări spre Împărăţia luminii celei neînserate.

L-am cunoscut mai întâi din *„Convorbirile duhovniceşti”* realizate cu părintele Ioanichie Bălan, apoi din predicile şi conferinţele sfinţiei sale adunate mai apoi în cărţi. În mod direct, l-am cunoscut în urmă cu nouă ani bucurându-mă de iubirea, preţuirea, sfatul şi rugăciunea părintelui. Dacă prima întâlnire a fost l-a mănăstirea unde eram stareţ, după un an sau poate mai bine când ne-am reîntâlnit la Mănăstirea Sâmbăta s-a comportat ca şi cum ne-am fi întâlnit în urmă cu câteva zile. Iubirea neprefăcută pe care mi-a arătat-o, m-a făcut să-l iubesc şi ca om, nu numai ca duhovnic, pentru totdeauna. Altădată mi-a prezentat raiul în care trăieşte, mănăstirea şi chilia sa, cărţile pe care le-a scris şi care se înmulţeau mereu, cu acea conştiinţă a mulţumiri sfinte de sine că este de folos şi lui Dumnezeu şi oamenilor.

Părintele a făcut parte – şi face mai deplin acum – din acei oameni ai veşniciei fericite. Adăugându-se soborului Bisericii biruitoare din ceruri, ne dă încă o dată în plus siguranţa şi certitudinea că braţele iubitoare ale lui Dumnezeu ne aşteaptă, că El ne mântuieşte şi ne fericeşte prin Sfânta Sa Biserică, prin Sfintele ei Taine şi prin sfinţiţii ei slujitori, a cărui ales slujitor a fost.

Părintele Arhimandrit ANDREI COROIAN

(Stareţul Mănăstirii Nicula)

„Dacă o să fii lângă mine, te duc direct în rai!” *(Protos. Matei Bilauca)*

Ziua aceasta este specială şi unică şi pentru noi şi pentru părintele Teofil; unică pentru că noi ne-am obişnuit cu părintele lângă noi, în viaţă, nu am mai trecut prin aşa ceva, ştiam că o să se întâmple, că o să vină o zi când părintele va pleca şi pentru aceasta ne-a şi pregătit, pentru că de multe ori ne spunea când îl întrebam: *„Care o să fie prima reacţie, primul gând, prima lucrare pe care crede că o să poată să o facă şi dincolo de lumea aceasta?”*, ne spunea că singurele cuvinte pe care le va spune când se va întâlni cu Dumnezeu vor fi acestea:

„Slavă Ţie Doamne, slavă Ţie” şi *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”*.

De fapt, toate cuvintele acestea au fost rugăciunea părintelui de când i-a venit primul gând să se facă călugăr, încă de la vârsta de 13 ani şi apoi când a intrat în obştea mănăstiri de aici de la Sâmbăta şi până să plece dintre noi. Ştim că ultimele cuvinte ale părintelui înainte să-şi dea sufletul în mâinile lui Dumnezeu au fost acestea:

„Slavă lui Dumnezeu pentru toate câte mi le-a dat în viaţa aceasta”.

Cred că gândul acesta trebuie să rămână şi pentru noi cei care într-un fel îl purtăm în sufletul nostru şi nu numai, pentru că stând alături de părintele ani de zile – eu sunt lângă părintele din 1991 – de multe ori aveam impresia că părintele trăieşte prin noi. Îmi spunea, şi asta îmi aduce zâmbetul pe faţă:

„Părinte Matei dacă o să fii lângă mine să ştii că o să te duc direct în rai”,

şi mă bucur acum că am sentimentul acesta că părintele o să ne ducă pe noi în rai.

Înainte să plece la Cluj din spitalul de la Braşov l-am vizitat duminică şi ştiam că o să plece dintre noi, pentru că i-am făcut ultima spovedanie înainte de moarte (de ceva vreme părintele se spovedea la mine). Şi-a făcut spovedania din copilărie ceea ce nu a făcut niciodată până atunci. Întotdeauna se spovedea de la ultima spovedanie, însă în spital la Braşov şi-a făcut spovedania din copilărie până în clipa în care se spovedea şi cumva ne-a pregătit pentru aceasta. Ştia că o să plece. I-am spus atunci:

„Părinte, când o să plecaţi pe lumea cealaltă să vă rugaţi pentru noi, că şi noi o să ne rugăm pentru sfinţia voastră cât o să stăm aici”.

Şi mi-a spus:

„Aşa o să fac”.

Aşa că noi astăzi nu facem altceva decât să ne rugăm pentru părintele şi nădăjduim să fim în rugăciunile părintelui şi astăzi şi de acum înainte până în veşnicie, când ne-om întâlni cu el dincolo, înaintea lui Dumnezeu.

Părintele Protosinghel MATEI BILAUCA

(Stareţul Schitului Sfinţilor Români, Şinca Nouă, judeţul Braşov; ucenic de chilie al părintelui Teofil)

„Slavă lui Dumnezeu pentru toate! Să ne vedem în rai!” *(Protos. Mihail Bobârnat)*

(Interviu realizat de părintele Sabin Vodă)

- Părinte Mihail aţi fost în ultimii ani ucenicul de chilie al părintele Teofil. Aş vrea să ne daţi câteva mărturii despre cum era părintele în chilie?

Prima impresie pe care o pot mărturisi despre intimitatea părintelui e aceea că avea un comportament uneori de o candoare copilărească. Lucrul acesta m-a marcat de la început. Avea în chilie obiecte pe care le puteai găsi în camera unui copil, de care se bucura efectiv şi pe care le prezenta prietenilor care-i vizitau chilia aşa cum un copil îşi prezintă jucăriile când îi vine cineva în cameră; aşa îşi prezenta el colivia cu păsările care cântau şi intenţionat bătea din palme ca să cânte păsărelele, apoi avea clopoţei de cristal pe la uşi ce sunau deosebit de plăcut şi în momentul în care trecea pe lângă uşă îi atingea intenţionat ca să sune. Alte lucruri delicate... îi plăceau foarte mult clopotele şi pentru că-i plăceau clopotele avea şi diferite clopote în miniatură puse pe raft. Uneori păreau în dezordine, dar era o ordine pe care o ştia părintele. Când am intrat aici în cameră după câteva zile a trebuit să fac puţină ordine, după mintea mea şi făcând ordine unele lucruri am uitat unde le-am pus şi le-am schimbat. Mi s-a părut că nu stau bine unde erau puse şi le-am schimbat ordinea. Şi când mă întorc seara, părintele deja venise în cameră înaintea mea şi-mi zise:

- „Dragă, unde ai pus cutare lucru?”

- „Păi, părinte, aici!”

- „Dragă, să ştii că regula în casa asta este următoarea: orice lucru trebuie să fie la locul lui pentru că eu ştiu unde sunt ele şi mă pot orienta mai uşor; dacă le schimbi locul trebuie să-mi şi spui unde le pui”.

În intimitatea părintelui nu puteai să fii decât ca şi el, un om delicat. Dacă nu erai după structura lui, nu puteai sta mult. Îmi spunea de multe ori:

„Dragă, uite aşa ar trebui să se înţeleagă oamenii: cu delicateţe, cu gesturi frumoase, cu mulţumiri reciproce şi ar fi raiul pe pământ dacă oamenii s-ar înţelege aşa de frumos”.

Era un om care ştia să se facă ascultat fără să impună şi care ştia să fie ascultător. Era un duhovnic care uneori asculta de ucenic, se „plia” el după neputinţa ucenicului aşa cum de multe ori a zis:

„Dumnezeu se poartă cu noi precum un tată se poartă cu copilul său. Un tată îl ridică în braţe pe copil ca să fie copilul la înălţime sau se pleacă el la înălţimea copilului”.

Aşa se pleca părintele Teofil faţă de cei apropiaţi ca să fie cei apropiaţi la înălţimea lui şi apoi să-i ridice în braţe şi să fie de statura părintelui.

– Suntem acum în chilia părintelui Teofil. Trecea multă lume pe aici prin chilia părintelui?

Erau zile când chilia era plină. În general, în chilie nu primea pe oricine. În chilie primea pe prieteni. Persoanele care veneau pentru prima oară la părinte să se spovedească sau să-şi spună durerea şi să primească un sfat erau primiţi în hol de cele mai multe ori, când nu erau primite la spovedanie în paraclis. În chilie intra cu prietenii. Îmi aduc aminte de un cuvânt din Pateric al unui părinte care atunci când ucenicul încerca cumva să justifice neputinţele bătrânului, când îl căutau oaspeţii, spunea:

„Părintele este la rugăciune şi nu poate fi deranjat – deşi părintele dormea; sau părintele este acum în asceză, în tăcere şi nu primeşte pe nimeni”,

şi poate părintele era bolnav. Când bătrânul a aflat acestea îi spune ucenicului:

„Tu să le spui oamenilor aşa cum sunt eu: dacă dorm, să spui că bătrânul doarme; dacă mănânc, să spui că bătrânul mănâncă”.

Aşa era părintele, mai ales faţă de prieteni. Uneori era întins pe pat, ostenit şi îi spuneam: *„Părinte, te caută cutare...”* şi părintele spunea: *„Spune-i să intre, dragă”,* fără să se mai ridice din pat. Şi apoi îl întâmpina aşa: *„Bine ai venit”* sau *„Mă bucur, dragă, că ai venit la mine”,* din poziţia respectivă. Era ostenit şi nu se mai putea ridica. Sau dacă încă avea putere sărea sus şi îl strângea în braţe. Era de o spontaneitate a sentimentelor şi a gândirii în acelaşi timp. Imediat găsea pentru fiecare cuvântul potrivit. Legat de spontaneitatea aceasta cei de la Radio „Trinitas” sau de la alte radiouri unde a dat interviuri au experienţa aceasta când i se spunea:

- „Părinte, am vrea să facem un interviu. Sunăm peste un sfert de oră ca să discutăm despre sărbătoarea care va fi în discuţie. Când sunteţi pregătit, să ne spuneţi”.

- „Acum sunt pregătit, dragă”.

La orice oră putea să dea interviuri. Îmi spunea chiar de multe ori:

„Pe mine dacă mă pui şi la 12 noaptea, predic în orice moment şi despre orice temă”.

- Părinte Mihail, l-aţi însoţit pe părintele şi prin ţară, dar l-aţi însoţit pe părintele şi în ultimele zile de viaţă.

Cred că aici se pot face două aprecieri: una legată de suferinţa efectivă care l-a purtat prin diferite spitale din diferite oraşe şi o apreciere legată de îngăduinţa lui Dumnezeu de a merge în aceste locuri.

Într-un fel părintele a mers la propovăduire şi aşa pe patul de suferinţă. A refăcut un oarecare parcurs al oraşelor în care a conferenţiat şi nu şi-a terminat propovăduirea şi a propovăduit şi în locurile în care oamenii nu au venit la conferinţă, ci a venit părintele şi le-a propovăduit în mediul lor. De multe ori poate că în spitalele în care a fost internat cei din personalul medical nu erau familiarizaţi cu învăţătura de credinţă. Un medic dintre cei care l-au îngrijit a mărturisit de curând că părintele i-a schimbat viaţa, medicul respectiv fiind mai puţin preocupat de probleme teologice şi din momentul în care a avut contact cu părintele ca pacient, dar un pacient care în acelaşi timp dădea lecţii de viaţă, dădea lecţii de răbdare, de bunătate, a reuşit să vindece şi el ceva din boala sufletească a medicului. A fost ceva extraordinar pentru că medicul a mărturisit la sfârşit:

„Părinte, îmi pare rău că nu am putut să mă ridic la nivelul înţelepciunii dumneavoastră ca să putem să comunicăm lucruri cu adevărat importante. A trebuit să mă rezum la limbajul meu profesional medical. Cred că pierd foarte mult prin plecarea dumneavoastră, dar cred că câştig mult prin faptul că aţi fost aici şi că o să rămâneţi un punct de referinţă în viaţa mea”.

Părintele a propovăduit chiar în stare de suferinţă.

– Părinte Mihail, care au fost ultimele gânduri, ultimele cuvinte ale părintelui înainte de a pleca din această lume?

Întrucât suferinţa părintelui s-a prelungit nu a fost o moarte spontană, bruscă. Părintele a spus în toată perioada suferinţei cuvintele Sfântului Calinic de la Cernica:

„Sfântă Cruce, ajută-mă!”;

„Slavă la Dumnezeu pentru toate!”;

„Să ne vedem în rai!”.

Le-a repetat mereu, pentru că el în toată perioada aceasta a fost convins că va muri. Nu ştia ziua, dar ştia sigur că se va sfârşi şi a spus asta de fiecare dată când simţea că va fi ultima oră sau ultima noapte. Spunea: *„Sfântă Cruce, ajută-mă!”; „Slavă la Dumnezeu pentru toate!”; „Să ne vedem în rai!”.* Era bucuros că trecea dincolo, dar nu era bucuros de suferinţă. Spunea că noi ne rugăm în Biserică pentru un sfârşit creştinesc, în pace şi fără durere şi cu răspuns bun la înfricoşătoarea Judecată. Biserica se roagă pentru ca sfârşitul să fie fără durere, totuşi Dumnezeu a îngăduit să fie şi cu durere, o durere despre care părintele spunea în conferinţele sale că *„poate să-l desfiinţeze pe om”.* S-a rugat lui Dumnezeu să-i păstreze sănătatea şi mintea. Sănătatea nu i s-a putut păstra, dar mintea a îngăduit Dumnezeu să o păstreze până în ultima clipă a vieţi sale. A fost lucid şi cu puţin timp înainte de a se săvârşi a spus:

„Slavă lui Dumnezeu că sunt conştient. Slavă lui Dumnezeu că îmi dau seama de tot ce se întâmplă şi că am mintea întreagă”.

A răbdat suferinţa cu tărie, iar în răbdarea lui a reuşit să propovăduiască poate cu mai multă putere decât chiar prin cuvânt. Întreg personalul medical pe unde am umblat în ultima vreme la Braşov şi la Cluj, a rămas impresionat de răbdarea şi de nădejdea părintelui şi adeseori îl întrebau:

„Părinte, cum puteţi să răbdaţi fără să spuneţi nimic. Spuneţi ceva că vă doare, că nu mai puteţi”.

Or, părintele nu răspundea. Zicea numai:

„Aştept să mă sting, aştept să mor şi mă rog la Dumnezeu să nu-mi lase îndelung suferinţa care să mă desfiinţeze ca persoană”.

Părintele Protosinghel MIHAIL BOBÂRNAT

(Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus; ucenic de chilie al părintelui Teofil)

Părintele Teofil – prieten pentru veşnicie *(Pr. Claudiu Precup)*

Pe părintele Teofil l-am întâlnit pentru prima dată în urmă cu mai bine de 14 ani la conferinţele pe care le ţinea în special în Postul Mare şi în Postul Crăciunului. M-a atras cu calităţile şi cu darurile pe care le avea, dar în primul rând prin faptul că în jurul dânsului creea o atmosferă de bucurie. Şi cred că m-a mai atras normalitatea dânsului. Când era la spital, soţia mea i-a spus:

- *„Părinte, vă iubim pentru că sunteţi minunat!”.*

- *„Dragă, eu cred că n-am făcut nimic deosebit”.*

- *„Păi tocmai de aceea vă iubim”.*

Părintele nu făcea nimic deosebit, dar tot ceea ce făcea era deosebit. El însuşi era deosebit. Şi cred că în aceasta sta sfinţenia: faptul de a te ştii pe tine cu nimic mai presus faţă de ceilalţi oameni. În general se crede că sfinţii sunt cei care fac minuni, dar am auzit un cuvânt care spune că Dumnezeu face minunile datorită dragostei pe care au avut-o acei oameni. Părintele Teofil ne iubea din toată fiinţa şi nu pot uita câtă dragoste avea când ne îmbrăţişa. Pe baza dragostei pe care o avea, dar şi pe baza credinţei dânsului, personal îl consider un sfânt. Nu pot decât să mulţumesc lui Dumnezeu pentru că ne-a dat ocazia să cunoaştem un astfel de om. Şi dacă mulţumesc lui Dumnezeu pentru părintele Teofil, nu pot să nu mă gândesc şi la cei care au contribuit ca părintele să ajungă ceea ce este, şi anume la părinţii dânsului dar şi la ceilalţi oameni.

Şi aşa trecea fiecare an şi aşteptam postul ca să-l întâlnim din nou pe părintele Teofil, iar când se întâmpla să nu vină, acel post era parcă mai sărac. Cu timpul ne-am apropiat de părintele Teofil şi ne bucuram de fiecare dată când puteam să-l însoţim sau să-l ajutăm. Mă angajam să-l duc sau să-l aduc cu maşina şi ne bucuram de fiecare clipă petrecută împreună. Avea puterea de a ne întări în credinţă, de a ne veseli. A trăit din plin şi viaţa şi credinţa.

Cineva se întreba de ce părintele Teofil, călugăr fiind nu stă în mănăstire tot timpul, fără să mai iasă la conferinţe. În vechime, profeţii erau cei care interveneau la porunca lui Dumnezeu atunci când poporul se abătea de la dreapta credinţă. Mai apoi, apostolii lui Hristos au trăit viaţa ca misionari. Cred că şi părintele Teofil avea această misiune de la Dumnezeu de a înmulţi binele şi bucuria. Şi câtă nevoie avem de ele!

Mai apoi părintele aproape de fiecare dată când venea la Cluj poposea şi la noi la masă unde se aduna multă lume de dragul dânsului. Întotdeauna i-a plăcut să fie în comuniune cu oamenii, dar mai ales să trăiască într-o atmosferă de prietenie. Uneori ne spunea poezii sau ne colinda. Şi ce frumos era!

Biserica ne învaţă că Împărăţia lui Dumnezeu o putem cunoaşte în plinătatea ei doar după trecerea noastră din lumea aceasta. Într-o oarecare măsură însă o trăim şi aici. Putem trăi această Împărăţie în Biserică, unde ne întâlnim cu Hristos. Apoi putem trăi această Împărăţie în toate momentele noastre de bucurie, de împlinire şi de bine pe care le simţim. Şi mai putem gusta din Împărăţia lui Dumnezeu şi atunci când întâlnim un om drept, un om sfânt. Cred că aceste stări le-au trăit cei care l-au cunoscut pe părintele Teofil.

Am putea să spunem multe cuvinte despre părintele Teofil, dar poate trebuie să lăsăm timpul să mai treacă. Totuşi aş vrea să amintesc un moment pe care l-am trăit cu două zile înainte ca dânsul să treacă în lumea cealaltă. Eram în ziua de 27 octombrie. Seara am mers împreună cu părintele Ionuţ la spital, în vizită la părintele Teofil. Când a venit doctorul să-l consulte, noi doi am ieşit afară pe coridor. La un moment dat părintele Mihail a venit la noi şi ne-a spus:

„Părintele Teofil cere să i se citească rugăciunea de ieşire a sufletului”.

M-am oferit să o citesc eu. Eram în revereandă, dar nu aveam veşmintele la mine. Am primit un epitrahil şi după ce am început să citesc rugăciunea, părintele mi-a zis:

- *„Mai tare!”.*

Îi plăcea ca slujbele să se citească tare şi clar aşa încât oamenii să înţeleagă, pentru că textele liturgice cuprind în ele o adevărată teologie. După ce am citit rugăciunea părintele a zis:

- *„Interesant ce m-am liniştit după rugăciune”.*

Apoi a spus:

- *„Acum este momentul să ne cerem iertare unii de la alţii”.*

A fost un moment pe care nu pot să-l redau în cuvinte, dar îl port în inima mea. Apoi părintele Teofil i-a spus părintelui Mihail:

- *„Părinte Mihail! La părintele Claudiu să-i dai epitrahilul, iar la părintele Ionuţ să-i dai crucea!”.*

A fost un dar, care cred că este şi un testament. Fiecare dintre noi am primit un dar de la părintele şi anume: puterea de a face bine şi de a ne bucura. Dacă vrem să-l pomenim pe părintele Teofil trebuie să facem ceea ce a făcut dânsul şi anume: să înmulţim binele şi bucuria. Aceasta este pomenirea adevărată pe care putem să o facem părintelui Teofil: să înmulţim binele şi bucuria în lume.

Din ziua în care părintele a mers de la mănăstire la spital în Braşov, sfârşitul vieţii dânsului era vizibil. Aceasta o recunoştea şi dânsul, pentru că spunea:

„Dragă, eu nu mă duc la spital ca să trăiesc, ci ca să mor”.

Şi cu toate acestea, după ce a stat la spitalul din Braşov trei săptămâni, a a mai venit şi la Cluj. Nu ştiu motivul pentru care a venit la Cluj, dar un lucru ştiu că de atunci încoace eu m-am schimbat radical. Nu pot concepe că nu ne-am mai întâlni cu părintele Teofil. Viaţa fără o finalitate şi fără un sens ar fi nefirească, neraţională. Dacă viaţa omului s-ar termina odată cu moartea lui, totul ar fi o adevărată nebunie... Dar stările de bucurie, prietenia, dragostea şi toate celelalte lucruri frumoase nu au cum să se sfârşească. Acestea continuă şi după moarte, pentru că şi viaţa continuă după moarte. Scriptura ne învaţă că oamenii care cred în Hristos ca Dumnezeu adevărat şi în Învierea Lui aceia moştenesc Împărăţia lui Dumnezeu. Iar noi cei care mergem pe acest drum putem la rândul nostru să moştenim această Împărăţie unde ne putem reîntâlni cu părintele Teofil şi cu toţi drepţii, din toate timpurile. Şi aceasta nu numai pentru o zi sau două sau pentru un timp, ci pentru veşnicie. Cred că

acesta este cel mai mare dar pe care ni l-a făcut Dumnezeu nouă: faptul că putem să ne reîntâlnim toţi prietenii lui Dumnezeu la un loc şi să trăim într-o comuniune care nu se mai sfârşeşte. Nu ne rămâne decât să trăim acest dor după reîntâlnirea şi comuniunea cu cei dragi.

Din ziua în care m-am despărţit fizic de părintele Teofil trăiesc cuvintele pe care le rostim în Crez, când spun:

„Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin”.

Părintele CLAUDIU PRECUP

(Preot la Centrul social-misionar „Sfântul Vasile cel Mare”, Cluj-Napoca)

Părintele Teofil a fost un hohot de lumină *(Pr. Jan Nicolae)*

Foarte probabil părintele Teofil a fost cel mai mare semănător al cuvântului lui Dumnezeu după căderea comunismului în România. Toată lumea îl va ţine minte ani buni de acum încolo pe părintele Teofil ca pe unul care a semănat cuvântul lui Dumnezeu şi ne-a înseninat sărbătorile Crăciunului şi ale Paştilor, aproape an de an.

Eu unul l-am cunoscut pe părintele Teofil mai întâi la o emisiune de televiziune. Am prins numai un fragment în care părintele Teofil recita o poezie de Nichifor Crainic şi mai ţin minte doar atâta cât de luminoasă era faţa acestui bătrân frumos când a rostit părintele *„hohot de lumină”. Părintele Teofil a fost un hohot de lumină*, a fost un spic de grâu pe care Dumnezeu ni l-a dăruit după pustia anilor comunismului, acest spic de grâu din care a răsărit grâu bogat pentru prescurile cuminecăturilor noastre de după 1990. Este părintele înseninării noastre de dinaintea sărbătorilor. Îl ţin minte cu câtă dragoste „pritocea” cuvântul lui Dumnezeu din Scriptură, din Filocalie, din poezia religioasă, din graiul de acasă al părinţilor şi bunicilor săi. Mie mi-a rămas imprimată în minte felul cum i se schimba faţa şi graiul când îşi amintea de părinţii săi; această frumoasă bună cuviinţă, dragostea cu care vorbea despre părinţi, şi despre bunici, şi despre cei de odinioară din satele noastre româneşti; modul în care ei aşteptau şi pregăteau sărbătorile, modul în care trudeau ca să aibă pâinea cea de toate zilele, cum se rugau. Toate acestea mi-au rămas adânc imprimate de la părintele Teofil ca cel care ne-a adus acest tezaur.

Este părintele dragostei de Scriptură, dragostei de Filocalie, dragostei de poezia cea bună românească şi universală, dragostei de cuvântul cel viu al Părinţilor. Îl văd şi acum cum spunea, ca un copil, că atunci când este obosit seara, merge la icoană – şi suntem siguri că părintele spunea totdeauna rugăciunile – şi că uneori dacă îi venea în minte o poezie dragă dânsului, cum sunt cele ale Zoricăi Laţcu, recita la icoană poezia şi întreba şugubăţ:

„Nu-i aşa Doamne că şi Ţie îţi place?”.

Cu această jovialitate de copil a lui Dumnezeu părintele ne-a răsfăţat ani de zile şi cu această voie bună rămânem în inima noastră.

Întâmplarea face că chiar în seara de dinainte a trecerii sale la Domnul a fost invitat aici la Alba-Iulia să ţină aici o conferinţă un mare convertit german, pe nume Klaus Kenneth şi după conferinţa această, după cină ne-au căzut ochii pe nişte fotografii în revista *„Lumea Monahilor”*. Şi văzând fotografia de la un hram de la mănăstirea Oaşa în care părintele Teofil era în mijlocul tinerilor şi al călugărilor, acest convertit la ortodocşi, Klaus Kenneth a arătat spre el zicând:

„Este leit părintele Sofronie (Saharov – n. n.)”.

Înainte de a adormi târziu în noapte, probabil chiar înainte de momentul în care părintele îşi dădea sufletul m-am uitat cu mare dragoste la chipul părintelui şi parcă s-a închis un ciclu: momentul acela când i-am văzut faţa, rostind din Nichifor Crainic „hohot de lumină” şi momentul acesta în care lumina mă bucura chiar de pe faţa dânsului.

Este bătrânul cel frumos al neamului românesc alături de alţi bătrâni înţelepţi cu care Dumnezeu ne-a răsfăţat anii aceştia nu uşori de după căderea comunismului.

Dumnezeu să-l odihnească!

Părintele JAN NICOLAE

(Lector, Facultatea de Teologie Ortodoxă Alba Iulia)

Chipul bucuriei duhovniceşti *(Pr. Florin Botezan)*

Părintele Teofil rămâne pentru mine un chip al bucuriei duhovniceşti, al bucuriei pe care o dă prezenţa Duhului Sfânt în sufletul şi în trupul omului, a bucuriei care răzbate în afară şi se imprimă pe chip şi care devine molipsitoare pentru cei din jur.

N-o să pot să uit niciodată bucuria care răzbătea prin zâmbetul părintelui, zâmbetul cu care ne întâmpina atunci când ne recunoştea glasul; n-o să pot uita niciodată bucuria pe care o primeam în suflet de câte ori l-am întâlnit pe părintele Teofil, de câte ori am vorbit cu părintele Teofil şi aş putea spune că şi acum de câte ori mă gândesc la părintele Teofil aceeaşi bucurie o primesc în sufletul meu. Îi plăcea părintelui să repete mereu o urare pe care a făcut-o la un moment dat poetul Traian Dorz, şi anume:

„În jurul tău să-i fericeşti pe toţi”.

Nu ştiu dacă a reuşit părintele să-i fericească pe toţi cei din jurul lui, dar în orice caz sunt mulţi cei pe care a reuşit să-i fericească şi mărturisesc că sunt unul dintre ei.

Părintele va rămâne pentru mine pentru totdeauna viu prin această bucurie care îl va face prezent în mijlocul nostru.

Părintele FLORIN BOTEZAN

(Preot la Biserica memorială Mihai Viteazul din Alba Iulia)

Întâi Dumnezeu şi apoi omul *(Adrian Lemeni)*

Cu multă durere am aflat de trecerea la cele veşnice a părintelui Teofil, cu toate că deşi din punct de vedere creştin avem mângâierea că odată cu trecerea la cele veşnice a celor care cu adevărat s-au angajat pe calea credinţei avem nădejdea rugăciunilor celor care sunt mai aproape de Dumnezeu, de Maica Domnului şi de sfinţi.

Omeneşte e foarte, foarte greu când pierdem pe cineva apropiat, când pierdem pe cineva care într-adevăr a fost şi rămâne un reper pentru cei angajaţi în viaţa Bisericii.

Pentru mine părintele Teofil a rămas şi rămâne un mare duhovnic al vremurilor în care trăim, vremuri foarte dificile. Şi din păcate poate tocmai atunci când pierdem astfel de oameni putem realiza şi mai mult valoarea lor, putem aprecia echilibrul părintelui Teofil, realismul lui.

Părintele Teofil a însemnat foarte mult pentru mine personal şi cred că pentru toţi cei care l-au cunoscut. A fost şi rămâne un chip al luminii şi al bucuriei duhovniceşti. Deşi a avut acest handicap al nevederii fizice, care în mod obişnuit aduce tristeţe şi mâhniri, acesta a fost convertit prin viaţa lui spirituală în lumină duhovnicească şi în bucurie autentică. Părintele prin prezenţa lui ne învăluia în această lumină şi bucurie duhovnicească şi mai ales pentru vremurile în care trăim ceea ce părintele ne-a dat înseamnă foarte mult în acest plan al bucuriei, al încurajări. Era un odihnitor de oameni. Avea o pace extraordinară şi odihnea prin prezenţă şi prin cuvânt. De asemenea, părintele avea multă îngăduinţă faţă de neputinţele oamenilor, dar în acelaşi timp manifesta o rigoare, o disciplină faţă de rânduieli şi acest lucru era încurajator; te simţeai asumat inclusiv în propriile neputinţe, dar în acelaşi timp determinat să le depăşeşti prin atitudinea părintelui şi practic ceea ce nu o dată spunea părintele se manifesta la el ca principiu şi anume:

„Întâi Dumnezeu şi apoi omul”.

De asemenea pentru mine părintele Teofil a însemnat şi rămâne în continuare ca un reper al echilibrului şi realismului duhovnicesc într-o lume dominată de multe atitudini radicale, extremiste sau poziţii reducţioniste. Echilibrul şi realismul părintelui Teofil, luciditatea sa duhovnicească extraordinară cred că rămân în continuare repere care să ne ajute. Nu veneam cu o problemă, oricât de mare ar fi fost, fără ca ea să nu fie limpezită sau chiar risipită în prezenţa părintelui Teofil. Multe probleme, pe care le simţeam ca fiind foarte grele, în prezenţa părintelui se limpezeau toate şi aveam această conştiinţă a faptului că orice s-ar întâmpla, că oricât ar fi de mari greutăţile prin care trecem prin întâlnirea cu părintele primim răspuns la toate încercările şi este mare lucru să ştii pe cineva care să-ţi dea atâta putere şi atâta echilibru. Era o putere care cred că venea de undeva din foarte adânc; avea o cuminţenie şi o cuviinţă care veneau din acea aşezare a lui, exersată de foarte, foarte mulţi ani, o viaţă întreagă aş spune, o viaţă închinată lui Dumnezeu şi slujirii oamenilor, o slujire foarte generoasă. Şi cred că părintele Teofil întruchipează deopotrivă taina pocăinţei şi taina doxologiei, taina pocăinţei transfigurată practic într-o taină a doxologiei potrivit cuvintelor pe care le spunea părintele:

„Dacă ar fi să stau în faţa lui Dumnezeu ce aş putea spune decât: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul» şi «Mărire Ţie, Doamne, mărire Ţie».”.

Sunt convins că acum este împreună împreună cu Maica Domnului, cu sfinţii, cu Hristos Domnul şi aduce laudă Sfintei Treimi şi Dumnezeului pe care l-a slujit o viaţă întreagă.

De asemenea bucuria absolut extraordinară, copleşitoare care era împărtăşită de părintele Teofil. Este cu atât mai uşor de remarcat în aceste vremuri în care există de multe ori deznădejde, tristeţe şi multă apăsare. Şi părintele Teofil de fiecare dată prin prezenţa lui, efectiv prin prezenţă, prin cuvânt, realmente radia bucuria. O luminozitate, o lumină care anticipa efectiv *„lumina Împărăţiei veşnice”* în lumea în care trăim şi care transfigura practic totul.

E foarte greu, bineînţeles că e cu totul imposibil de a exprima în câteva cuvinte ceea ce înseamnă această pierdere a unui mare duhovnic şi din păcate iată rămânem văduviţi de ceea ce înseamnă marii duhovnici cunoscuţi.

Deşi, cum spuneam avem această mângâiere a mijlocirii lor, prin rugăciunile lor pentru noi toţi în faţa Tronului Dumnezeiesc alături de Maica Domnului şi de sfinţii, e foarte greu de spus în cuvinte ceea ce înseamnă această pierdere pentru cei care au fost familiarizaţi cu această prezenţă luminoasă şi transfiguratoare.

Din păcate poate în ritmul lumii în care trăim şi în care adesea suntem confiscaţi independent de voinţa noastră, poate de multe ori de felurite probleme, în ritmul înnebunitor al societăţii în care trăim, nu reuşim să ne concentrăm asupra a ceea ce este prioritar şi mai ales să facem efortul foarte concret de a ne întâlni cu cei dragi, de a ne regăsi în întâlnirea cu celălalt şi cu aceşti mari părinţi. Şi îmi pare foarte rău, spre exemplu în ceea ce mă priveşte, că poate în ultimul timp nu am reuşit suficient de mult, fizic, să am această întâlnire cu părintele Teofil, deşi am simţit constant prezenţa şi rugăciunile lui şi cu toate acestea gândul că el există, gândul că el este acolo la Mănăstirea Brâncoveanu la Sâmbăta de Sus îmi dădea foarte multă putere, siguranţă şi tocmai de aceea cred că este foarte greu acum când, omeneşte vorbind, resimţim această pierdere foarte, foarte mare. Rămânem cu nădejdea aceasta a comuniunii prin rugăciune şi cu nădejdea împărtăşirii de ceea ce înseamnă bucuria vieţii veşnice.

Dumnezeu să-l odihnească pe părintele şi pe noi – cei care am avut şansa şi darul extraordinar din partea lui Dumnezeu de a-l fi cunoscut, de a ne fi împărtăşit puterea lui duhovnicească, lumina care radia din prezenţa lui – să ne întărească în vremurile deloc uşoare pe care le trăim.

ADRIAN LEMENI

(Secretar de Stat pentru Culte)

Apostol al tinerilor *(Stelian Gomboş)*

Prin plecarea părintelui Teofil Părăian din această lume în viaţa cea veşnică pierdem un misionar şi un apologet aici pe pământ, un apostol al tinerilor şi al tinereţii duhovniceşti, dar în acelaşi timp câştigăm un rugător în cer, un om frumos şi acolo, aşa cum a fost şi aici, un părinte bucuros, un părinte trăitor al Sfinţilor Părinţi, împlinitor al celor găsite la Sfinţii Părinţi care le va duce de aici, din această lume şi le va perpetua şi acolo în cer. Iar pentru noi v-a rămâne o pildă de urmat, un exemplu şi un reper la care ne vom raporta ori de câte ori vom avea nevoie în lupta noastră duhovnicească pe acest pământ spre a putea ajunge şi noi acolo sus în cer alături de el.

STELIAN GOMBOŞ

(Consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte)

Omul care a pus suflet în tot ce a făcut, care a avut entuziasm în fiecare clipă, care şi-a trăit viaţa fără rest *(Sebastian Moldovan)*

De bună seamă că îmi cade greu să spun cuvântul care se cuvine:

„Măicuţa mea a-l cărui sân l-am supt,
S-o laud, mult mi-e milă şi ruşine”.

Aceste cuvinte rostite cândva de poetul Ioan Alexandru cred că se cuvin astăzi puse pe seama părintelui Teofil. Cât de mulţi dintre noi n-am avut în părintele Teofil o mamă la a cărui sân, la a cărui îmbrăţişare am supt un lapte deosebit, laptele credinţei, al speranţei şi al iubirii, laptele bunătăţii, al generozităţii, al seninătăţii şi umorului, al sensibilităţii şi bunului simţ. Un lapte dintr-o întreită hărăzire deosebită a părintelui Teofil.

Părintele Teofil a fost, cred eu, în primul rând un ţăran adevărat, veritabil, un om cu mare bunătate sufletească, un om dintr-o bucată, un om sincer, neprefăcut, cu enorm bun simţ. Părintele Teofil a fost şi un intelectual deosebit, să ne gândim doar la limbile străine pe care le cunoştea, le vorbea fluent, la sensibilitatea sa artistică, poetică în primul rând. Părintele Teofil a fost şi rămâne un recitator inegalabil. Apoi părintele Teofil a avut şi hărăzirea de a fi un om duhovnicesc veritabil, nu doar că a invocat sau evocat Filocalia, ci a cercetat-o şi a cunoscut-o prin propria sa viaţă, prin propria sa experienţă aşa cum ne-am dat noi seama, cei care am fost într-o anumită interacţiune cu părintele Teofil.

Pe mine m-a frapat întotdeauna şi m-a impresionat în mod deosebit la părintele Teofil omul care-şi trăieşte viaţa fără rest, fără să pună deoparte, fără să-şi economisească forţele, fără să-şi precupeţească, cum se zice, eforturile. A fost un om care a trăit din plin, care a pus suflet în tot ce a făcut, care avea entuziasm în fiecare clipă şi în fiecare acţiune a vieţii sale, care a trăit şi care a murit în felul acesta. Cred că părintele a murit pentru că nu şi-a pus viaţa deoparte, şi-a dat viaţa, şi-a dăruit viaţa, ne-a dăruit-o nouă celor care l-am cercetat, le-a dăruit-o celor pe care dânsul i-a cercetat. Să ne gândim la cei 20 de ani de drumuri necontenite pe care le-a făcut părintele în ţară şi peste hotare, ce-au însemnat aceşti 20 de ani, aceste două decenii din viaţa sa în care cred că chilia a fost numai un loc unde să se retragă pentru a prinde puteri noi, pentru o nouă misiune, pentru o nouă conferinţă, pentru o nouă carte, pentru o nouă bucurie pe care ne-a împărtăşit-o nouă.

Fie ca să rămânem în suflet cu această bucurie veşnică!

SEBASTIAN MOLDOVAN

(Conferenţiar, Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna” din Sibiu)

POSTFAŢĂ

Acum îl simt pe părintele Teofil mai viu ca niciodată. Ştiu şi am încredinţarea că este viu în Împărăţia lui Dumnezeu, că şi acolo mă poartă şi îi poartă în inimă pe toţi cei pe care i-a cunoscut şi i-a iubit. „Inima mea are numai intrări, n-are şi ieşiri" – spunea părintele. A fost cel mai mare om pe care l-am cunoscut. Am avut dintru început conştiinţa că mă întâlnesc cu un sfânt, cu un om al lui Dumnezeu.

L-am cunoscut pe părintele Teofil prin anul 1992, la conferinţele ASCOR din Bucureşti şi tot de atunci mi-a rămas ca şi duhovnic. M-am format în Biserică şi în Hristos după concluziile şi după chipul părintelui. Mi-a dat întotdeauna curaj, încredere, optimism şi mai ales multă, multă bucurie.

Când mergeam la mănăstire la Sâmbăta să mă spovedesc sau când mă întâlneam cu părintele în Bucureşti sau Alba Iulia la conferinţe, întotdeauna simţeam cum îmi reveneam cu picioarele pe pământ. Realismul duhovnicesc la părintelui mă trezea la realitate. Mă întorceam zburând, uşurat, împăcat, hotărât să împlinesc cuvintele părintelui, pentru că erau cuvintele lui Hristos spuse mie, prin sfinţia sa. M-am încredinţat singur de aceasta şi de câte ori nu ascultam sau nu luam aminte la sfaturile părintelui, greşeam.

Prezenţa părintelui Teofil iradia bucurie, bucurie care era – cum mi-a mărturisit de atâtea ori – darul lui Dumnezeu. Şi părintele s-a statornicit în bucurie. Zicea mereu:

„În jurul tău să poţi să-i fericeşti pe toţi",

şi ne fericea, ne umplea de bucurie. Pentru mine întâlnirea cu părintele era Paşti, era praznic, era ceva din realitatea Raiului.

Părintele Teofil m-a considerat întotdeauna ca fiind prietenul sfinţiei sale, adică nu mă trata cu superioritate şi l-am simţit mereu ca cel mai apropiat om al sufletului meu. A fost părintele meu duhovnicesc, a fost omul care m-a renăscut în Hristos şi în Biserică, a fost – pentru mine – întruparea reală a poruncilor lui Hristos în vremurile noastre.

Lucrând în radio încă din Bucureşti şi apoi continuând la Alba Iulia am realizat cu părintele peste 80 de interviuri pe teme duhovniceşti, interviuri în care de multe ori îi puneam întrebările mele şi nelămuririle mele şi primeam întotdeauna răspunsuri clare şi practice. Am editat până acum trei cărţi cu interviuri şi pe lângă aceasta care vă este acum în faţă mai am deja pregătită încă una, care va avea titlul: *„Paşi pe calea duhovnicească"*. Şi acesta va avea ataşat un CD în format audio mp3 cu întreg conţinutul cărţii. A fost dorinţa Părintelui Teofil să scot aceste cărţi, mai ales după ce anul trecut (2008) am editat prima carte a părintelui Teofil cu CD: *„Fereşte-te de rău şi fă bine"*.

Dacă ar fi să sintetizez câteva dintre învăţăturile părintelui Teofil aş aminti acum: programul de viaţă duhovnicească recomandat de părintele sau gânduri ca acestea: *„Ce faci te face", „Mai întâi datoria şi apoi bucuria", „Măsura credinţei e măsura vieţii – cum ţi-e viaţa aşa ţi-e credinţa", „Dacă vrei să-ţi faci rânduială în viaţă, trebui să-ţi faci mai întâi rânduială în minte"* ş.a. Din experienţa sfinţiei sale de duhovnic mi-a spus că trebuie să avem mereu conştiinţa că cel din faţa noastră este o taină şi să avem îngăduinţă faţă de neputinţa şi suferinţa aproapelui. A fost îngăduitor şi bun cu cei angajaţi pe calea credinţei, dar era şi foarte exigent mai ales în ceea ce

priveşte ocolirea pricinilor de cădere, a păcatelor sau a patimilor. Cu cei care nu mergeau la Biserică nu stătea de vorbă şi zicea că-i numără la păgâni.

Părintele avea conştiinţa că va merge cu siguranţă în rai şi va fi împreună cu Hristos, cu Maica Domnului şi cu toţi sfinţii. L-am întrebat o dată dacă dincolo în veşnice va nădăjdui să vadă ceva. Mi-a răspuns:

„Dacă Dumnezeu va vrea ca eu, în rai fiind, să rămân tot aşa, adică nevăzător, atunci aş spune: «Slavă Ţie Doamne, Slavă Ţie.»“.

În ultimele luni ştiam că părintele e bolnav. Avea probleme cu inima şi cu plămânii. Cu două săptămâni înainte de a se muta din această viaţă m-a sunat la telefon şi voia să-şi ia rămas bun – am aflat că a făcut la fel cu mai mulţi dintre prietenii sfinţiei sale. L-am întrebat cum se simte şi mi-a zis:

„Părinte sunt pe ultimele clipe ale vieţii. Dar să ştii că o fost fain în viaţa asta. Mi-o plăcut în viaţa asta. Dar acum trebuie să plec la Hristos”.

L-am vizitat înainte cu două zile de a pleca din această lume. Era la Spitalul Militar din Cluj-Napoca; respira greu, cu ajutorul unui aparat, dar era conştient. Am primit binecuvântarea sfinţiei sale împreună cu toată familia şi m-a încredinţat încă o dată că ne va purta în inimă şi se va ruga pentru noi. Şi-am simţit asta şi-l simt mereu pe părintele Teofil ca pe un stâlp neclintit al Bisericii, chip al lui Hristos, plin de bucurie şi de lumină, de dragoste şi de bunătate. A trăit ca un sfânt şi îl voi cinsti ca pe un sfânt, ca pe un om care spunea, credea şi dorea ce dorea şi Dumnezeu: adică să fim ca El, să fim sfinţi, să fim oameni de care să se bucure Dumnezeu şi cei din jurul nostru.

Cartea acesta *„Întâlniri cu oameni iubitori de Dumnezeu”* a putut să apară şi datorită unor oameni minunaţi care m-au ajutat la culegerea textului şi apoi la corectura lui. Trebuie să mulţumesc în primul rând Alinei Ştefănuţ care a cules cea mai mare parte din textul acestei cărţi. Apoi mulţumesc enoriaşilor de la Biserica Memorială Mihai Viteazul din Alba Iulia care s-au implicat în aceiaşi lucrare de transcriere. Nu în ultimul rând mulţumesc părintelui Petru Ilea din Cluj-Napoca, cel care a făcut a semnat prefaţa cărţii, a făcut ultimele corecturi şi tehnoredactarea cărţii. Mulţumiri aduc şi familiei Moldovan Ioan şi Maria din Cugir care au sprijinit financiar tipărirea acestei cărţi. Tuturor le sunt recunoscător, iar Dumnezeu, pentru rugăciunile părintelui Teofil, să le răsplătească osteneala şi dragostea.

Părintele Sabin Vodă